

คู่มือ

พัฒนาศักยภาพ

นักเรียนแกนนำในการรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่

N

SMOKING

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสาธารณสุข

มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ

เครือข่ายองค์กรรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

คู่มือพัฒนาศักยภาพ นักเรียนแกนนำในการรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่

โดย

เครือข่ายครูนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (คทส.)

มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

คู่มือพัฒนาศักยภาพ นักเรียนแกนนำในการรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่

ISBN 978-974-11-0905-0

เรียบเรียงโดย	เครือข่ายครูนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (คมส.)
จัดพิมพ์โดย	มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.)
สนับสนุนโดย	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
พิมพ์ที่	เจริญดีมีนคังการพิมพ์ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ โทร.0-2457-2593
พิมพ์ครั้งที่ 1	มกราคม 2551 จำนวน 1,000 เล่ม

คำนำ

จากการที่มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ได้นำเสนอกิจกรรม เพื่อมุ่งเน้นให้เยาวชนมีบทบาทในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 เป็นต้นมา ได้แก่ การก่อตั้งชมรมคนรุ่นใหม่ไม่สูบบุหรี่ โครงการพี่สอนน้อง (Teen As Teacher : TAT) และเครือข่ายเยาวชนนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (We Care) ทำให้ครูและนักเรียนที่สนใจกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในการดำเนินกิจกรรมสร้างค่านิยมไม่สูบบุหรี่ให้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่ เริ่มต้นจากกิจกรรมภายในโรงเรียน การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน และการขยายผลสู่ชุมชน

ประสบการณ์จากการทำงานงานร่วมกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และครูกับนักเรียน ในการรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ ของโรงเรียนสมาชิกเครือข่ายครูนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ แม้เป็นเพียงกลุ่มเล็กๆ ในสังคม แต่สร้างคุณค่าในการดำเนินชีวิตให้กับเยาวชนที่จะเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

เครือข่ายครูนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ จึงได้จัดทำหนังสือ “คู่มือพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำในการรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่” เพื่อประมวลรูปแบบการพัฒนานักเรียนแกนนำรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ และเพื่อเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้ในโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

การรวบรวมกรณีศึกษาของโรงเรียนสมาชิกเครือข่ายครูฯ ที่ได้ดำเนินการมาแล้วและนำมาสังเคราะห์องค์ความรู้ด้วยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าครู อาจารย์ นักการศึกษา นักสาธารณสุข และผู้สนใจ จะได้รับประโยชน์จากประสบการณ์เหล่านี้

เครือข่ายครูนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (คมส.)

19 มกราคม 2551

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำหนังสือคู่มือพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำในการรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่
สำเร็จได้โดยการสนับสนุนขององค์กรและบุคลากร ดังต่อไปนี้

1. มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และข้อมูลทางวิชาการ
2. ผศ.ดร.มณฑา เก่งการพานิช รองผู้อำนวยการศูนย์วิจัยจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ให้ข้อเสนอแนะและบรรณกิจหนังสือคู่มือฯ
3. ครูผู้ดูแลนักเรียนแกนนำรณรงค์ โรงเรียนปลอดบุหรี่ ผู้ให้ข้อมูลประสบการณ์การดำเนินงานพัฒนาศักยภาพเยาวชน ได้แก่
 - นางสุวิมล จันทร์เปรมปรุจ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตริวิทยา พุทธมณฑล
 - นางอนงค์ พัวตระกูล โรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์”
 - นางวราภรณ์ หงษ์ดีลกุล โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน
 - นางเพ็ญวิภา รุจิโรจน์วงศ์ โรงเรียนสามพรานวิทยา
 - นางเพ็ญทิพย์ มามาก โรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา
 - นางสาวฤดีวรรณ มาดีกุล โรงเรียนวัดราชโอรส
 - นางสาวยุพา สุตรเชื้อวชาญ โรงเรียนราชวินิตมัธยม
 - นักเรียนแกนนำรณรงค์ โรงเรียนปลอดบุหรี่ทุกคน ผู้ให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
4. ทีมประสานงานของมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ และศูนย์วิจัยจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) ที่ช่วยดำเนินการให้คู่มือเล่มนี้สำเร็จได้เป็นอย่างดี

จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เครือข่ายครูนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (คมส.)

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	i
กิตติกรรมประกาศ	ii
สารบัญ	iii
การพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำเพื่อโรงเรียนปลอดบุหรี่	
• ความเป็นมา	1
• แนวทางการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่กับเยาวชน	2
• ลักษณะและรูปแบบการดำเนินงาน	5
1. วิธีเลือกนักเรียนแกนนำฯ	6
2. กระบวนการพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำฯ	6
3. เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนานักเรียนแกนนำฯ	7
4. รูปแบบของกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนานักเรียนแกนนำฯ	8
5. เทคนิคการจัดกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ และการพัฒนานักเรียนแกนนำฯ ให้ยั่งยืน	8
6. จุดเด่นของการดำเนินงาน	10
7. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	10
การพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ : กรณีศึกษา	
• โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร	12
• โรงเรียนสามพรานวิทยา นครปฐม	24
• โรงเรียนวัดราชโอรส กรุงเทพมหานคร	39
• โรงเรียนบางมดวิทยา “สี่ลูกหวาดจวนอุปถัมภ์” กรุงเทพมหานคร	49
• โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร	62
• โรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา กรุงเทพมหานคร	66
• โรงเรียนราชวินิตมัธยม กรุงเทพมหานคร	73

การพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำเพื่อโรงเรียนปลอดบุหรี่

ความเป็นมา

เยาวชน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เยาวชนจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการเปลี่ยนแปลงให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามการปฏิรูปการศึกษาชาติ แต่ในขณะเดียวกันเยาวชนก็เป็นกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดที่สำคัญของบริษัทบุหรี่ในการคงไว้ซึ่งผลประโยชน์มหาศาลของบริษัทบุหรี่ ดังปรากฏในเอกสารของบริษัททอรัเจเรย์โนลด์ ผู้ผลิตบุหรี่ยี่ห้อหนึ่ง กล่าวว่า “ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ผู้สูบบุหรี่ที่อายุน้อยเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มหรือลดยอดขายของบริษัทบุหรี่ทุกยี่ห้อ และบริษัทของเราจะอยู่รอด และทำกำไรหรือไม่นั้น ในระยะยาวเราต้องทำให้ส่วนแบ่งการตลาดในกลุ่มลูกค้าวัยรุ่นเพิ่มขึ้น.....เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวเราต้องออกบุหรี่รสใหม่ที่คงไว้ซึ่งรสนิยมของลูกค้าวัยรุ่น” (มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ 1: 2543) จากคำกล่าวเหล่านี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่เยาวชนคนรุ่นใหม่ต้องรู้เท่าทันและไม่ตกเป็นเหยื่อค่านิยมที่บริษัทบุหรี่สร้างขึ้น

สถานการณ์การสูบบุหรี่เป็นครั้งคราวของเยาวชนไทยอายุ 11-14 ปี ในปี พ.ศ.2549 เปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2547 พบว่าร้อยละของการเปลี่ยนแปลงอัตราการสูบบุหรี่เท่ากับ 0.28 และ 0.07 ตามลำดับ ซึ่งหมายความว่า เยาวชนอายุ 11-14 ปี มีแนวโน้มอยากทดลองสูบบุหรี่เพิ่มมากขึ้น และหากไม่ดำเนินการสกัดกั้นอย่างจริงจัง เยาวชนกลุ่มนี้จะกลายเป็นผู้สูบบุหรี่ประจำในที่สุด และแสดงแนวโน้มปัญหาของเยาวชนไทยในปัจจุบันที่จะเห็นเด่นชัดเกี่ยวกับผลกระทบต่อสุขภาพของเยาวชนอันเกิดปัญหาการสูบบุหรี่ของเยาวชน

ดังนั้นการดูแลเยาวชนไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของบุหรี่ จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของบุคคลทุกองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ต้องช่วยกัน รวมทั้งกลุ่มเยาวชนด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับเยาวชนมากพอๆ กับสถาบันครอบครัว ครูจึงถูกคาดหวังให้มีบทบาทหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนานักเรียนให้มีพัฒนาการด้านความรู้ ความคิด จิตใจ และทักษะการดำเนินชีวิตที่ปลอดภัยจากบุหรี่ เครือข่ายครูนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (คมส.) ตระหนักถึงการดำเนินงานควบคุมการบริโภคยาสูบเพื่อให้โรงเรียนปลอดบุหรี่ 100% จึงได้มีปฏิบัติการภารกิจที่ทำทลายด้วยการส่งเสริมศักยภาพเยาวชนให้มีส่วนร่วมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ ทั้งนี้เพราะเห็นถึงความจำเป็นยิ่ง ในการสร้างค่านิยมเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่สูบบุหรี่

แนวทางการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่กับเยาวชน

มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (2543: 9) ได้สรุปรวบรวมแนวทางในการจัดกิจกรรมกับเยาวชนเพื่อมุ่งเน้นให้เยาวชนเกิดค่านิยมไม่สูบบุหรี่ จากประสบการณ์ในต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

1. **การให้การศึกษา** การให้การศึกษาแก่เด็กนักเรียนตั้งแต่วัยเด็กเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นยิ่ง วิธีการที่ให้เยาวชนเข้าใจปัญหาสุขภาพอย่างน่าสนใจ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพควรใช้รูปแบบในการจับกลุ่มคุยและให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง

2. **การพัฒนาทักษะและบุคลิกภาพ** วัยรุ่นเป็นวัยที่ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากสิ่งแวดล้อม การสร้างภูมิคุ้มกันจึงเป็นสิ่งจำเป็นจะต้องนำมาใช้ก่อนที่เด็กจะถูกชักจูงให้ติดบุหรี่ ดังนั้นจึงต้องชักชวนและสนับสนุนให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการทำงาน รณรงค์ไม่สูบบุหรี่

3. **ให้ครอบครัวมีส่วนร่วม** โครงการ my body ของประเทศนอร์เวย์ เป็นโครงการที่มีการปรึกษาหารือกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง และได้รับการยืนยันว่า การให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในแผนงานสอนเรื่องบุหรี่ มีผลทำให้เยาวชนสูบบุหรี่ลดน้อยลง

4. **โรงเรียนปลอดบุหรี่** การห้ามทั้งครูและนักเรียนสูบบุหรี่ในโรงเรียน เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมปลอดบุหรี่ให้กับเยาวชน ดังตัวอย่างโรงเรียนในประเทศฟินแลนด์ พบว่านักเรียนในโรงเรียนที่มีการห้ามสูบบุหรี่ จะสูบบุหรี่น้อยกว่าโรงเรียนที่ไม่มีกฎข้อนี้

5. **การเข้าถึงเด็กโดยเครือข่ายนอกระบบโรงเรียน** การส่งข่าวสารทางไปรษณีย์ ไปยังบ้านของนักเรียนโดยตรง นอกจากจะทำให้นักเรียนได้รับข้อมูลแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ตอบปัญหา และทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งเกิดการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการรับรู้ สร้างทัศนคติ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสมได้

6. **การเข้าถึงเด็กโดยใช้สื่อมวลชน** สื่อมวลชนเป็นสื่อที่เข้าถึงเด็กได้มากที่สุด และช่วยลดการสูบบุหรี่ได้ โดยสื่อมวลชนจะต้องพยายามเสนออย่างสม่ำเสมอและบ่อยๆ เพื่อให้เห็นว่า ผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ คือ ผู้ที่มีบุคลิกดี การสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ มีโทษภัยอันตรายต่อสุขภาพ อีกทั้งควรสนับสนุนและให้กำลังใจผู้ที่ต้องการเลิกสูบบุหรี่ และควรเน้นข้อมูลเรื่องความทุกข์ทรมานจากการติดบุหรี่ เป็นต้น

ศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคของสหรัฐอเมริกา (U.S. Centers for Disease Control and Prevention : CDC) ได้ให้แนวทางในการดำเนินกิจกรรมรณรงค์ไม่สูบบุหรี่และการสร้างนโยบายปลอดบุหรี่ในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ดังนี้ (มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ : มปป.)

1. **ต้องให้ความรู้ถึงผลที่เกิดขึ้นจากการสูบบุหรี่ทันทีที่สูบ** รวมทั้งสร้างความเข้าใจเรื่องอันตรายของบุหรี่ที่เกิดขึ้นในระยะสั้น และระยะยาว เช่น บุหรี่ทำลายบุคลิกภาพ โดยเฉพาะผู้หญิงเน้นผลกระทบต่อด้านความสวยงาม เป็นต้น

2. **ต้องหาเทคนิคในการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคมเรื่องการสูบบุหรี่** และเปลี่ยนแปลงความคิดที่ยอมรับว่าการสูบบุหรี่เป็นเรื่องธรรมดาในสังคม ต้องทำให้วัยรุ่นเข้าใจว่าความเท่ หรือ การเป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูงต้องเป็นคนไม่สูบบุหรี่

3. **ต้องให้วัยรุ่นเข้าใจถึงสาเหตุของการเริ่มสูบบุหรี่** เช่น เหตุผลของการอยากเป็นผู้ใหญ่ โดยต้องนำเสนอให้วัยรุ่นเข้าใจถึงความสำเร็จ หรือ เป้าหมายในชีวิตในทิศทางของคนที่ไม่สูบบุหรี่

4. **เตรียมสื่อรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ให้พร้อม** เพราะสื่อจะช่วยให้ความตระหนักถึงอันตราย และปัญหาการสูบบุหรี่ และช่วยลบล้างข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการประชาสัมพันธ์ของบริษัทบุหรี่ โดยสื่อที่ใช้จะต้องเป็นสื่อที่มีผลต่อวัยรุ่นด้วย

5. **สร้างทักษะการปฏิเสธบุหรี่** และพัฒนาทักษะรณรงค์ไม่สูบบุหรี่กับวัยรุ่นให้มาก

6. **พัฒนาศักยภาพเยาวชนในด้านต่างๆ** เช่น การกล้าแสดงสิทธิของผู้ไม่สูบบุหรี่ การสร้างความมั่นใจในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งจะช่วยให้วัยรุ่นสามารถหลีกเลี่ยงไม่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ และไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการสูบบุหรี่

นอกจากนี้ CDC เสนออีกว่า กิจกรรมที่ให้การศึกษเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการสูบบุหรี่ ซึ่งจะช่วยป้องกันและลดปัญหาการสูบบุหรี่ในเยาวชนได้ดียิ่งขึ้นนั้น ควรจะให้แก่เยาวชนตั้งแต่ก่อนระดับมัธยมศึกษา แต่เด็กในระดับมัธยมศึกษา ควรได้รับข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับอันตรายของการสูบบุหรี่อย่างสม่ำเสมอ และในลักษณะการถ่ายทอดจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง โดยการเรียนรู้จากบุคคลในวัยเดียวกัน หรือ ใกล้เคียงกัน กิจกรรมรณรงค์ไม่สูบบุหรี่กับเยาวชนที่มีประสิทธิภาพ จะต้องเหมาะสมกับวัย และมีการส่งเสริมให้มากขึ้นตามระดับชั้น และให้มีกิจกรรมรณรงค์ไม่สูบบุหรี่มากยิ่งขึ้นเมื่ออยู่ในระดับมัธยมปลาย

จะเห็นได้ว่าการรณรงค์สร้างค่านิยมไม่สูบบุหรี่ในเยาวชน เป็นกิจกรรมที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยให้ความสำคัญกับการมีบทบาทของเยาวชนในการดูแลเยาวชนด้วยกัน ดังนั้นการสร้างเยาวชนให้เป็นนักรณรงค์เพื่อโรงเรียนปลอดบุหรี่ จึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการดำเนินงานควบคุมการบริโภคยาสูบ ซึ่งสอดคล้องกับรายงาน เรื่อง How to Empower Youth to be Tobacco Control Advocates ของ Southeast Asia Tobacco Control Alliance : SEATCA ที่นำเสนอในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง *ความจริงของอุตสาหกรรมบุหรี่กับโปรแกรมการป้องกันเยาวชนจากการสูบบุหรี่* ณ ปีนัง ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 19 -20 เมษายน พ.ศ.2547 โดยได้กล่าวถึงวิธีสร้างนักรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียน ดังนี้

1. การให้นักเรียนมีบทบาทในการสร้างรูปแบบกิจกรรมรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ โดยควรถามนักเรียนว่ากิจกรรมรณรงค์ไม่สูบบุหรี่รูปแบบใดที่เหมาะสมกับเขา และสามารถเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นด้วยกันได้ กิจกรรมนี้ไม่ควรจำกัดเฉพาะเด็กที่ไม่สูบบุหรี่ แต่ควรให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ที่สำคัญควรเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมอย่างอิสระ ตามความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริง

2. การฝึกอบรมเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เพื่อฝึกอบรมให้เยาวชนเป็นผู้นำหรือจัดเวทีให้ได้แสดงออกในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การเป็นนักรณรงค์ให้กับเยาวชนให้มากที่สุด

3. หลีกเลี่ยงการบรรยายหรือการสร้างข้อห้ามต่างๆ กับนักเรียน ในการดำเนินกิจกรรม ควรทำให้เยาวชนรู้สึกว่าเป็นการทำงานที่อยู่บนพื้นฐานความรับผิดชอบเช่น ผู้ใหญ่ ความเป็นผู้ใหญ่จะช่วยให้เยาวชนรู้สึกว่าตนพร้อมต่อการทำงาน นอกจากนี้ควรเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการการควบคุมการบริโภคยาสูบ เพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ได้ดียิ่งขึ้น

4. มีการประเมินผลกิจกรรม เพราะการประเมินเป็นตัวบ่งชี้ถึงความคิด และพฤติกรรมของเยาวชนที่เปลี่ยนแปลงไป

แนวทางการดำเนินงานรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่กับเยาวชนข้างต้น เป็นบทเรียนจากประสบการณ์ของต่างประเทศ ซึ่งมีคุณค่าต่อการนำมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนของประเทศไทย เพราะครูผู้ดำเนินกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียนต่างพยายามแสวงหาวิธีการที่มี

ประสิทธิภาพในการสร้างค่านิยมไม่สูบบุหรี่ในเยาวชน ดังนั้นจากการสนับสนุนของมูลนิธิธรรมาภิบาล เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในการพัฒนาศักยภาพเยาวชนให้มีบทบาทมากยิ่งขึ้นในการรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ จึงได้โอกาสในการนำยุทธวิธีต่างๆ เหล่านี้ ไปทดลองปรับใช้ในโรงเรียนต่างๆ อาทิเช่น โรงเรียนบางมดวิทยา “สี่สุทิวาตจวนอุปลัถัมภ์” กรุงเทพมหานคร เป็นโรงเรียนแรกที่น่า “โครงการที่สอนน้อง” ไปทดลองใช้ในโรงเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 ซึ่งประสบความสำเร็จและดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ต่อมาเมื่อมีการตั้งเครือข่ายครูนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (คมส.) ครูผู้ปฏิบัติงานพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่มาอย่างต่อเนื่อง ต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่าควรสรุปบทเรียนการทำงานพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำเพื่อโรงเรียนปลอดบุหรี่ เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ร่วมกันและเป็นประโยชน์ให้โรงเรียนต่างๆ นำไปประยุกต์ใช้

การพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่

โรงเรียนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายครูนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (คมส.) ที่ได้นำเสนอการดำเนินงานพัฒนานักเรียนแกนนำรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ มีจำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่

- โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนสามพรานวิทยา นครปฐม
- โรงเรียนวัดราชโอรส กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนบางมดวิทยา “สี่สุทิวาตจวนอุปลัถัมภ์” กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนราชวินิตมัธยม กรุงเทพมหานคร

ลักษณะและรูปแบบการดำเนินงาน

ลักษณะและรูปแบบของการดำเนินงานพัฒนานักเรียนแกนนำฯ ในครั้งนี้เป็นผลลัพธ์จากการประชุมครูผู้ดูแลนักเรียนแกนนำ เพื่อระดมความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน และสรุปบทเรียนจากประสบการณ์การดูแลนักเรียนแกนนำ ฯ

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำฯ ปรากฏดังนี้

1. วิธีเลือกนักเรียนแกนนำฯ

นักเรียนแกนนำรรณรงค์โรงเรียนปลอคนุหรี หมายถึง นักเรียนที่ดำเนินกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอคนุหรีด้วยจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง ด้วยความคาดหวังจากนักเรียนแกนนำ ทำให้การรับสมัครนักเรียนแกนนำฯ ในแต่ละโรงเรียนจะกำหนดคุณสมบัติของนักเรียนแกนนำฯ ตามบริบทของโรงเรียน โดยภาพรวมทุกโรงเรียน ได้กำหนดคุณสมบัติของนักเรียนที่จะเข้ามาร่วมกิจกรรมเป็นนักเรียนแกนนำฯ ดังนี้

1. เป็นนักเรียนอาสาสมัคร สนใจทำกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่
2. เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งหญิงและชาย ส่วนใหญ่เริ่มต้นที่ชั้น ม.4

เนื่องจากต้องใช้เวลาพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง และนักเรียนสามารถร่วมทำกิจกรรม

ได้มากกว่าระดับชั้นอื่น

นอกจากนี้บางโรงเรียนกำหนดเงื่อนไขของการเป็นนักเรียนแกนนำฯ เพิ่มเติม ดังนี้

1. ต้องเป็นผู้ไม่สูบบุหรี่
2. พร้อมทั้งจะเสียสละเวลาร่วมกิจกรรมรณรงค์อย่างต่อเนื่อง
3. เป็นผู้รักษาหรือปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน

ในขณะที่บางโรงเรียนไม่กำหนดเงื่อนไขการเป็นนักเรียนแกนนำฯ แต่ครูที่ปรึกษาจะคอยดูแลนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เช่น การแต่งกายเรียบร้อย ไว้ผมถูกระเบียบ ฯลฯ การให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนแกนนำฯ จะเป็นผู้นำการจัดกิจกรรมรณรงค์จึงจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนคนอื่น

2. กระบวนการพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำฯ

กระบวนการที่ครูใช้ในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำฯ ได้แก่

1. กระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียนแกนนำฯ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน ออกแบบกิจกรรม ดำเนินงาน และประเมินผลงาน
2. เทคนิคแม่แบบ ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจนักเรียนแกนนำในการรณรงค์ โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากบุคคลตัวแบบที่มีความสามารถ ซึ่งอาจเป็นเพื่อนวัยเดียวกัน

นักเรียนรุ่นพี่ทั้งในและนอกโรงเรียน หรือ เป็นบุคคลที่เป็นแบบอย่างในการพัฒนา ศักยภาพนักเรียนแกนนำฯ ได้ เช่น ครู

3. *การฝึกปฏิบัติซ้ำ* หมายถึง การส่งเสริมให้นักเรียนแกนนำฯ ได้หมั่นฝึกฝนทักษะ ความสามารถด้านการแสดงออกในการรณรงค์ เช่น การพูดหน้าชุมชน การเป็นผู้นำ กิจกรรมสันตนาการ และการเป็นวิทยากรสอนน้อง เป็นต้น
4. *การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการให้ขวัญกำลังใจ* มีความจำเป็นต่อการพัฒนา ศักยภาพนักเรียนแกนนำฯ เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัย ความรู้สึกเชื่อมั่นในการ เป็นผู้นำ และการเห็นคุณค่าในตนเอง
5. *การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะเครือข่าย* เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญด้านการ เปิดโลกทัศน์ให้แก่นักเรียนแกนนำฯ

3. เนื้อหาที่ใช้ในการพัฒนานักเรียนแกนนำฯ

นักเรียนแกนนำรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ มีความจำเป็นต้องเรียนรู้ข้อมูลต่างๆ ก่อน ดำเนินกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ และควรพัฒนาตนเองให้รอบรู้ ชัดเจน ทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งมีเนื้อหาที่นักเรียนแกนนำฯ ควรเรียนรู้เป็นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เรื่องบุหรี่ เช่น กลยุทธ์บริษัทบุหรี่ การคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ การควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ รวมถึง พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ และพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535 เป็นต้น
2. เทคนิคการพูดหน้าชุมชนหรือผู้ในที่สาธารณะ
3. คุณลักษณะของผู้นำ และ ผู้ตาม
4. เทคนิคการผลิตสื่ออุปกรณ์ เช่น ป้ายนิเทศ สื่อ pop up ฯลฯ
5. กิจกรรมสันตนาการ เช่น การแสดงท่าทางประกอบเพลง การเล่นเกม ฯลฯ
6. การทำงานเป็นทีม
7. เทคนิคการเป็นวิทยากรสอนน้อง

4. รูปแบบของกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนานักเรียนแกนนำฯ

กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำฯ มีหลากหลายกิจกรรม ทั้งนี้รูปแบบกิจกรรมที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำฯ มีดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมจัดค่ายอบรมนักเรียนแกนนำฯ แบบไม่ค้างคืน หรือ แบบค้างคืน (1-3 วัน) กรณีค่ายแบบค้างคืน ที่นักเรียนได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มจะสามารถสร้างความรู้สึกผูกพันระหว่างนักเรียนแกนนำฯ ได้มากกว่าแบบไม่ค้างคืน
2. กิจกรรมพี่สอนน้อง ได้แก่ นักเรียนแกนนำฯ จัดกิจกรรมขยายผลสอนน้องในโรงเรียน และ โรงเรียนประถมศึกษาใกล้เคียง
3. กิจกรรมการคิดสร้างงานรณรงค์โดยเยาวชน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนแกนนำฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ให้มากที่สุด เช่น การผลิตสื่อหุ่นจำลองแสดงโรคที่เกิดจากบุหรี่ การจัดประกวดโรงเรียนปลอดบุหรี่ การจัดทำสติ๊กเกอร์ติดรถตู้โรงเรียน การจัดทำหุ่น cos play ในการเดินรณรงค์ปลอดบุหรี่ เป็นต้น
(หุ่น cos play คือ การแต่งตัวหรือการแสดงท่าทางเลียนแบบตัวการ์ตูน)

5. เทคนิคการจัดกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ และการพัฒนานักเรียนแกนนำฯ ให้ยั่งยืน

จากประสบการณ์การทำงานของครูผู้ดูแลนักเรียนแกนนำฯ ทั้ง 7 โรงเรียน มีข้อค้นพบในการดำเนินงานรณรงค์เพื่อโรงเรียนปลอดบุหรี่ และพัฒนานักเรียนแกนนำฯ ให้ยั่งยืน ดังนี้

1. ควรจัดค่ายอบรมนักเรียนแกนนำฯ อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยสามารถเลือกนักเรียนแกนนำฯ รุ่นพี่ที่มีลักษณะโดดเด่นด้านการเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก ร่วมเป็นวิทยากร เพื่อสร้างแรงจูงใจผู้เข้ารับการอบรมจากการเห็นตัวแบบที่ดี สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานจากกิจกรรมสันตนาการ และเป็นการสื่อสารระหว่างเยาวชนคนรุ่นเดียวกัน
2. ควรสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ เช่น การประกวดออกแบบสติ๊กเกอร์ติดรถตู้รับส่งนักเรียน การประกวด

ห้องเรียนปลอดบุหรี่ เป็นต้น เพราะจะทำให้นักเรียนทุกคนรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมร่วมกัน มิใช่เป็นของกลุ่มผู้สนใจเล็กๆ กลุ่มหนึ่งเท่านั้น

3. ควรจัดกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทุกภาคเรียน มิใช่เฉพาะวันงดสูบบุหรี่โลกเท่านั้น
4. ควรประชาสัมพันธ์ผลงานเยาวชนในการรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ ให้เป็นที่ประจักษ์และยอมรับแก่ชุมชน ซึ่งสามารถกระทำได้หลายวิธีการแตกต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน เช่น ประชาสัมพันธ์ในวารสารโรงเรียน เว็บไซต์โรงเรียน การประชุมผู้ปกครอง การร่วมกิจกรรมกับชุมชน หรือ การจัดกิจกรรม youth forum ของ we care เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกรับการยอมรับจากสังคมให้แก่ นักเรียนแกนนำ และ สร้างความรู้สึกเชื่อมั่นในศักยภาพของเยาวชนในการรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่
5. ควรสร้างเครือข่ายการดำเนินงานโรงเรียนปลอดบุหรี่ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนับสนุนช่วยเหลือกัน เช่น เครือข่ายห้องเรียน เครือข่ายโรงเรียน และเครือข่ายครู เป็นต้น
6. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแกนนำฯ ได้แสดงศักยภาพด้านการรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่อย่างสร้างสรรค์ต่อเนื่องสม่ำเสมอ เช่น การจัดกิจกรรมฐานความรู้สอนน้อง การแสดงกิจกรรมหน้าเวทีเสาชิง การเดินรณรงค์ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การทำงาน และความรู้สึกผูกพันกับงานรณรงค์ให้แก่ นักเรียนแกนนำฯ
7. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแกนนำฯ มีส่วนร่วมในการคิดสร้างงานและดำเนินกิจกรรม ด้วยศักยภาพของเยาวชน โดยครูเป็นผู้เอื้ออำนวยและชี้แนะบางกรณี การกระทำเช่นนี้สร้างความรู้สึกรับผิดชอบในการทำงาน ความรู้สึกสนุกกับงานและความสุขที่ได้ทำงานให้แก่ นักเรียนแกนนำฯ เช่น การออกแบบหลักสูตรค่าย และการคิดกิจกรรมสร้างกระแสโรงเรียนปลอดบุหรี่ เป็นต้น
8. การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ นักเรียนแกนนำฯ เช่น ครูชื่นชมจุดเด่นของนักเรียนแกนนำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม การเอาใจใส่สอบถามความรู้สึก การมอบเกียรติ

บัตรเชิญเกียรติ การประกาศเกียรติคุณหน้าเสาธง และการจัดกิจกรรมสังสรรค์เฮฮา ในบางโอกาสให้กับนักเรียนแกนนำ ฯ เป็นต้น

9. ครูผู้ดูแลนักเรียนแกนนำควรจัดประชุมเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ ภายหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจในแต่ละกิจกรรม เช่น ศึกษาผลการประเมินกิจกรรมจากแบบสอบถาม ร่วมกัน สนทนากลุ่มเพื่อทบทวนงาน นักเรียนแกนนำฯ ประเมินตนเอง ประเมินเพื่อน และประเมินกิจกรรม โดยครูมีบทบาทในการสื่อความหมายด้านบวก เพื่อสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเองให้แก่นักเรียนแกนนำฯ

6. จุดเด่นของการดำเนินงาน

เมื่อได้ดำเนินงานรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ โดยเน้นให้เยาวชนมีบทบาทในการรณรงค์ พบว่าจุดเด่นของการดำเนินงาน คือ การคิดสร้างงานรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่โดยเยาวชน สื่อสารด้วยเยาวชนเพื่อเยาวชน ครูที่ปรึกษาเป็นเพียงผู้เอื้ออำนวยการดำเนินงาน ทำให้มีกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ที่ตรงใจเยาวชนและสร้างค่านิยมที่ไม่สูบบุหรี่

7. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

บรรยากาศในการทำงานรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ตามบริบทของแต่ละโรงเรียน แต่เมื่อดำเนินงานพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำฯ มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. ครูในโรงเรียนมองเห็นความสามารถของนักเรียนแกนนำฯ แล้วมอบหมายงานอื่นให้ทำเพิ่มเติม ทำให้นักเรียนแกนนำมีภาระงานมากขึ้น มีปัญหาด้านการจัดแบ่งเวลา ปฏิบัติงาน และไม่สามารถทุ่มเทให้กับงานรณรงค์ได้อย่างเต็มที่
2. โรงเรียนมีกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนแกนนำเองให้ความสนใจในกิจกรรมหลายอย่าง ในขณะเดียวกัน ทำให้เป็นนักเรียนรณรงค์ชั่วคราว คือไม่สามารถทุ่มเทหรือเกาะติดงานรณรงค์ได้
3. นักเรียน ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครองเน้นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาการ มากกว่าการทำกิจกรรมนอกชั้นเรียน

การพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำ ณ โรงเรียนพลอดบุรี่

กรณีศึกษา

- โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนสามพรานวิทยา นครปฐม
- โรงเรียนวัดราชโอรส กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนบางมดวิทยา “สี่สุทหวาดจวนอุปถัมภ์” กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา กรุงเทพมหานคร
- โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว กรุงเทพมหานคร

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล

ครูสุวิมล จันทร์เปรมปรั่ง

ความเป็นมา

นักเรียนแกนนำรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล เริ่มต้นจากนักเรียนอาสาสมัคร 3 คน ที่สมัครใจเข้ารับการอบรมเยาวชนรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ โดยการสนับสนุนของมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่รุ่นแรกระหว่างวันที่ 25 – 27 เมษายน พ.ศ.2548 ณ ปีกเตียนคาบานารีรีสอร์ท จังหวัดเพชรบุรี นักเรียนผู้เข้ารับการอบรมได้ร่วมกันตั้งชื่อกลุ่มว่า We Care โดยมีสัญลักษณ์ประจำกลุ่ม เป็นรูปมือประสานกัน

ต่อมานักเรียนแกนนำ We Care โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ได้ดำเนินโครงการเยาวชนรู้ทัน ด้านควันบุหรี่ (Youth Against Smoking) โดยได้รับทุนสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลก มีจุดประสงค์เพื่อรณรงค์ให้เยาวชนรู้เท่าทันอันตรายของบุหรี่ สร้างกระแสรณรงค์ต่อต้านบุหรี่อย่างต่อเนื่องและสร้างค่านิยมคนรุ่นใหม่ไม่สูบบุหรี่

โครงการเยาวชนรู้ทันด้านควันบุหรี่ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรมสร้างกระแสโรงเรียนไร้ควันบุหรี่ เช่น จัดทำสติ๊กเกอร์ติดรถตู้รับส่งนักเรียน
2. กิจกรรมเผยแพร่ความรู้อันตรายบุหรี่ เช่น จัดค่ายขยายผลสอนน้อง
3. กิจกรรมประกาศนโยบายโรงเรียนปลอดบุหรี่

ขณะเดียวกัน โรงเรียนยังได้จัดตั้งกลุ่มวัยใสปลอดบุหรี่ - เหล้า ดำเนินกิจกรรมในลักษณะเครือข่ายรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ - เหล้า ประกอบด้วยสมาชิก 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบางมดวิทยา "สี่ลูกหวาดจวนอุปลั้มภ" โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน โรงเรียนวัดปากน้ำวิทยาคม โรงเรียนสามพรานวิทยา และโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล โดยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

จากที่กล่าวข้างต้นโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล จึงได้ดำเนินงานรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่เหล้า นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างและพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำกลุ่มวัยใสปลอดภัย - เหล้า เพื่อการรณรงค์โรงเรียนปลอดภัยให้แล้ว
2. เพื่อศึกษาลักษณะและรูปแบบการพัฒนานักเรียนแกนนำกลุ่มวัยใสปลอดภัย - เหล้า

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล

การคัดเลือกนักเรียนแกนนำ

นักเรียนแกนนำที่ประสงค์เข้าร่วมกิจกรรมเป็นนักเรียนแกนนำรณรงค์โรงเรียนปลอดภัย - เหล้า เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมรู้เท่าทัน บุหรี่ - เหล้า ด้วยความเต็มใจ และยินดีจัดกิจกรรมขยายผล ไปสู่นักเรียนคนอื่นๆ ทั้งในโรงเรียน นอกโรงเรียนและชุมชน รวมทั้งประสานงานจัดกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดภัย - เหล้า

กระบวนการพัฒนานักเรียนแกนนำ

วิธีการพัฒนานักเรียนแกนนำ ใช้กระบวนการดังนี้

- กระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการวางแผนงาน เตรียมงานจัดกิจกรรม และประเมินผลงาน
- เทคนิคแม่แบบ
- การฝึกปฏิบัติซ้ำ
- การให้ข้อมูลย้อนกลับ
- การดำเนินงานในลักษณะเครือข่าย

เนื้อหา และรูปแบบกิจกรรม (รวมถึงสื่อวัตกรรมการใช้)

เนื้อหาที่ใช้พัฒนานักเรียนแกนนำ ได้แก่

- ความรู้เรื่องบุหรี่ - เหล้า
- เทคนิคการพูดหน้าชุมชน
- คุณลักษณะการเป็นผู้นำ
- เทคนิคการผลิตสื่ออุปกรณ์ เช่น ป้ายนิเทศ สื่อ pop up สื่อภาพเคลื่อนไหว
- กิจกรรมสันทนากการ

ตัวอย่างกิจกรรม ได้แก่

- กิจกรรมจัดค่ายขยายผลในโรงเรียน
- กิจกรรม walk rally ขยายผลสอนน้องในโรงเรียนและโรงเรียนประถมศึกษาใกล้เคียง
- กิจกรรมการแสดงละครสั้นหน้าเวทีเสาชิง
- การสร้างเครือข่ายห้องเรียน
- การนำเสนอข้อมูลความรู้หน้าเวทีเสาชิง
- การระดมพลังวาดภาพฝันผ้าอ้อมรงค์ โรงเรียนปลอดภัย - เหล้า
- การประกวดวาดภาพบนผ้าอ้อมรงค์โรงเรียนปลอดภัย
- การผลิตสติ๊กเกอร์อ้อมรงค์โรงเรียนปลอดภัยสำหรับติดรถตู้รับส่งนักเรียน
- การประกวดสติ๊กเกอร์อ้อมรงค์โรงเรียนปลอดภัย – เหล้า สำหรับติดรถยนต์
- การพบผู้ไร้กล่องเสียงซึ่งมีสาเหตุมาจากการสูบบุหรี่
- กิจกรรมพื้นที่แก้วอ้อมรงค์โรงเรียนปลอดภัย
- การประชาสัมพันธ์งาน/กิจกรรมอ้อมรงค์ฯ ไปสู่ชุมชน ได้แก่ การนำเสนอกิจกรรม We Care ในการประชุมผู้ปกครอง การเผยแพร่กิจกรรมทางวารสารโรงเรียน และเว็บไซต์โรงเรียน เป็นต้น
- การเป็นวิทยากร แบ่งปันประสบการณ์การดำเนินงานอ้อมรงค์โรงเรียนปลอดภัยของนักเรียนแกนนำให้แก่ ชุมชน และนักศึกษาแพทย์โรงพยาบาลรามธิบดี
- การร่วมกิจกรรมอื่นๆ กับชุมชน เช่น งานสังสรรค์ กิจกรรมออกกำลังกาย และงานสานสายใยครอบครัว เป็นต้น

ระยะเวลาในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนแกนนำ

ในการพัฒนานักเรียนแกนนำใช้เวลา 1 – 3 ปี อย่างต่อเนื่อง

พื้นที่ดำเนินการ

- โรงเรียนในกลุ่มวัยใสปลอดภัย - เหล้า ได้แก่ โรงเรียนบางมดวิทยา”สีสุกหวาดจวนอุบลัฒม์” โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน โรงเรียนวัดปากน้ำ วิทยาคม โรงเรียนสามพรานวิทยา และโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล

- โรงเรียนประถมศึกษาใกล้เคียง

ผลงานรณรงค์โรงเรียนปลอดภัย - เหล้าของนักเรียนแกนนำ We Care และ กลุ่ม วัยใสปลอดภัย - เหล้า ได้แก่

- การประกวดวาดภาพรณรงค์ฯ บนเฟรมผ้าใบ"ศิลปินทรศขจัดบุหรื" และนำไปติดบนอาคารเรียนบริเวณที่นักเรียนเดินผ่านประจำ เช่น บริเวณโถงบันได เป็นต้น
- ประกวดการแสดงละครตลกรณรงค์โรงเรียนปลอดภัย "ฮาดีบวัน"
- ระดมพลังผู้แทนห้องเรียนจัดทำผืนผ้ารณรงค์ "วัยโจ๋ ใ้จริง ไม่อิงบุหรื" จำนวน 20 ผืน
- จัดพิมพ์สติ๊กเกอร์ติดรถตู้รับส่งนักเรียนของสมาคมผู้ปกครองและครูฯ จำนวน 60 คัน
- จัดพิมพ์สติ๊กเกอร์ติดรถยนต์ จำนวน 3,000 แผ่น
- จัดนิทรรศการและแสดงละครรณรงค์ในวันงดสูบบุหรี่โลก
- จัดกิจกรรมเสียงสะท้อนจากผู้ไร้กล่องเสียง โดยเชิญผู้ไร้กล่องเสียงมาแล้ว ประสบการณ์และผลกระทบที่เกิดจากการสูบบุหรี่ ให้แก่นักเรียนระดับชั้น ม.2 และ ม.3
- จัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ข่าวสารเกี่ยวกับบุหรืให้แก่นักเรียนทั้งโรงเรียน ณ บริเวณหน้าเสาธงอย่างต่อเนื่อง ทุก 2 สัปดาห์
- สสำรวจความรู้เรื่องบุหรืของนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล
- จัดค่ายสร้างนักเรียนแกนนำ ได้แก่ ค่ายวัยใสไร้ควันบุหรื ค่ายวัยจับดับบุหรื ขี้เหล้า ค่ายบุหรืเหล้า เราเกลียดนาย ฯลฯ
- จัดกิจกรรม walk rally สอนน้อง เผยแพร่ความรู้อันตรายบุหรืทั้งในโรงเรียน และโรงเรียนประถมศึกษาใกล้เคียง
- จัดกิจกรรมฐานความรู้ we care เผยแพร่ความรู้เรื่องบุหรืในการปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ชั้น ม.4

- นักเรียน we care เป็นวิทยากรนำเสนอผลงานรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ - เหล้า ให้แก่นักศึกษาแพทย์โรงพยาบาลรามารัตนบุรีที่มาศึกษาดูงานส่งเสริมสุขภาพจิตโรงเรียน การประชุมผู้ปกครองนักเรียน และการอบรมพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเยาวชนร่วมใจด้านภัยสุราและยาสูบ สำนักรอคไม่ติดต่อกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
- นักเรียน we care เข้าพบผู้อำนวยการโรงเรียนเรียกร้องให้ประกาศนโยบายโรงเรียนปลอดบุหรี่ที่เด่นชัดเป็นรูปธรรม และผู้อำนวยการประกาศนโยบายโรงเรียนปลอดบุหรี่หน้าเวทีเสาชิง

ตัวอย่างการดำเนินกิจกรรมในโครงการรู้เท่าทันบุหรี่ - เหล้า

1. กิจกรรมค่ายรู้เท่าทันบุหรี่ - เหล้า

- จัดค่ายอบรม เรื่อง รู้เท่าทันบุหรี่ - เหล้า ให้แก่นักเรียนแกนนำกลุ่มวัยใสปลอดบุหรี่-เหล้า จำนวน 60 คน เป็นค่ายไม่พักค้าง ค่ำจำนวน 3 วัน ระหว่างวันที่ 25 – 27 พฤศจิกายน พ.ศ.2548
- เนื้อหาการอบรมครอบคลุมความรู้ด้านสุขวิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยา และการปรับทัศนคติ ค่านิยม วิสัยทัศน์ในเรื่องบุหรี่และเหล้า
- รูปแบบการจัดกิจกรรมเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม ได้แก่ การระดมความคิด การคิดวิเคราะห์ การคิดแบบมีวิจารณญาณ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การศึกษากรณีตัวอย่าง การเผชิญกับปัญหา การแก้ปัญหา การสื่อสาร การกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ การฝึกทักษะส่วนบุคคล เป็นต้น โดยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตนเอง ตระหนักในคุณค่าของตนเอง และมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองให้ปลอดจากบุหรี่และเหล้า

2. กิจกรรมผลิตสื่อความรู้เรื่อง บุหรี่ – เหล้า

นักเรียนแกนนำทั้ง 5 โรงเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมผลิตสื่อความรู้เรื่องบุหรี่ – เหล้า ในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2548 ณ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยาพุทธมณฑล

3. กิจกรรมเครือข่ายขยายผลรูปแบบพี่สอนน้องไปสู่เยาวชนคนอื่น

- นักเรียนแกนนำแต่ละโรงเรียนจัดค่ายขยายผลในโรงเรียนของตน 4 ครั้ง

- นักเรียนแกนนำร่วมกันขยายผลต่างโรงเรียน 5 ครั้ง
- นักเรียนแกนนำแต่ละโรงเรียนขยายผลในโรงเรียนประถมศึกษาใกล้เคียง 2 ครั้ง

4. กิจกรรมปั่นผ้าสร้างสรรค์สังคมปลอดภัย – เหล้า

- นักเรียนอาสาสมัครของแต่ละโรงเรียน (15 กลุ่มๆ ละ 4 คน) ร่วมกิจกรรมประกวดวาดภาพบนผ้าเพื่อรณรงค์ สร้างกระแสสังคมปลอดภัย - เหล้า วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ.2549 ณ โรงเรียนบางมดวิทยา (สีสุกหवादจวนอุปถัมภ์)
- จัดนิทรรศการแสดงผลงานในโรงเรียนเครือข่ายทุกโรงเรียน และเชิญนักเรียนในชุมชนใกล้เคียงร่วมชมนิทรรศการ วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ.2549 ณ โรงเรียนบางมดวิทยา (สีสุกหवादจวนอุปถัมภ์)

การประเมินและการวัดความสำเร็จของงาน

1. สสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมครูผู้สังเกตการณ์ ผู้ปกครอง และผู้ศึกษาดูงาน
2. สัมภาษณ์นักเรียนแกนนำ เพื่อน ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง
3. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนแกนนำ เช่น พฤติกรรมการกล้าแสดงออก การพูดหน้าชุมชน การทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบในงานที่มอบหมาย การเป็นผู้นำ ฯลฯ
4. สังเกตการได้รับการยอมรับจากโรงเรียนและหน่วยงานภายนอกโรงเรียน ได้แก่
 - ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนแกนนำและนักเรียนรุ่นน้อง
 - งานอื่นๆ ที่นักเรียนแกนนำได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการโรงเรียน เช่น การจัดกิจกรรมปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ และการจัดโครงการเยาวชนพลยุติธรรม เป็นต้น
 - นักเรียนได้รับเชิญเป็นวิทยากรนำเสนอผลงาน และประสบการณ์

ผลลัพธ์ที่ได้

1. การดำเนินงานในโรงเรียน

ปัจจุบันโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล มีสมาชิกนักเรียนแกนนำ 20 คน นักเรียนแกนนำฯ ได้รับการส่งเสริมศักยภาพด้านต่างๆ ดังนี้

- การคิดสร้างงาน/กิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ - เหล้า ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน
- การพูดหน้าชุมชน และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์
- การเป็นวิทยากร รูปแบบพี่สอนน้อง
- การเป็นผู้นำและการเชื่อมั่นในตนเอง
- ความรู้สึภภาคภูมิใจในตนเอง
- การเป็นแบบอย่างที่ดี

นอกจากนี้ เกิดบรรยากาศของการรณรงค์ที่เน้นเรื่องบุหรี่ยังเป็นรูปธรรมมากขึ้น ได้แก่

- นักเรียนในโรงเรียนได้รับความรู้ใหม่เกี่ยวกับเรื่องควันบุหรี่มือสอง กลยุทธ์บริษัท บุหรี่ และกฎหมายการคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่
- นักเรียนมีส่วนร่วมรณรงค์สร้างกระแสโรงเรียนปลอดบุหรี่ เช่น การร่วมประกวด สติกเกอร์ติดรถยนต์ และการวาดผืนผ้ารณรงค์ เป็นต้น
- มีเครือข่ายห้องเรียนกลุ่ม we care เพื่อใช้ในการประสานงานรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่

2. การดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายระหว่างโรงเรียน

- สามารถสร้างนักเรียนแกนนำกลุ่มวัยใสปลอดบุหรี่ - เหล้า ให้กับโรงเรียนสมาชิก กลุ่มวัยใสปลอดบุหรี่ - เหล้า ได้ทั้ง 5 โรงเรียนๆ ละ 12 คน รวม 60 คน และร่วมกันดำเนินกิจกรรมรณรงค์อย่างต่อเนื่อง
- นักเรียนแกนนำกลุ่มวัยใสปลอดบุหรี่ - เหล้า มีความรู้ที่ถูกต้องเรื่องบุหรี่ - เหล้า โดยพบว่าความรู้และทัศนคติของนักเรียนแกนนำเพิ่มมากขึ้นภายหลังการอบรม
- นักเรียนแกนนำมีศักยภาพเป็นผู้นำ กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมพี่สอนน้อง รู้เท่าทันบุหรี่ - เหล้า และมีการจัดกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ - เหล้า
- นักเรียนรุ่นน้องผู้รับการสอนจากนักเรียนแกนนำกลุ่มวัยใสปลอดบุหรี่ - เหล้า ได้รับความรู้เรื่องบุหรี่ - เหล้า และชื่นชมความสามารถของนักเรียนแกนนำรุ่นนี้ ในการเป็นแบบอย่างที่ดี

- ครูและผู้ปกครองนักเรียนชื่นชมนักเรียนแกนนำในการดำเนินโครงการรู้เท่าทันบุหรี่ - เหล้าและเห็นว่าควรจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องตลอดไป

หมายเหตุ ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการรู้เท่าทันบุหรี่เหล้า กลุ่มวัยใสปลอดบุหรี่ - เหล้า มีได้ร่วมกันจัดกิจกรรมในนามกลุ่ม เนื่องจากขาดทุนสนับสนุนโครงการ แต่ได้ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่อย่างต่อเนื่องในนามเครือข่ายครูนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ โดยได้รับการสนับสนุนทุนดำเนินงานจากมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

เทคนิคขยายผลกิจกรรมรณรงค์ฯ

- การจัดค่ายอบรมนักเรียนแกนนำอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยใช้นักเรียนแกนนำรุ่นที่เป็นวิทยากร เพื่อสร้างแรงจูงใจจากการเห็นแม่แบบที่ดี และประสิทธิผลของการสื่อสารระหว่างเยาวชนคนรุ่นเดียวกัน
- การเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่
- การจัดกิจกรรมรณรงค์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทุกภาคเรียน
- การประชาสัมพันธ์ผลงานเยาวชนในการรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชุมชนและเป็นที่ยอมรับ
- การสร้างเครือข่ายในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือกันและกัน

การวางแผนและพัฒนานักเรียนแกนนำให้ยั่งยืน

นอกจากที่กล่าวข้างต้น โรงเรียนและครูที่ปรึกษานักเรียนแกนนำควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้

- การจัดหาเวทีให้นักเรียนแกนนำได้แสดงศักยภาพอย่างสร้างสรรค์ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เช่น การจัดกิจกรรมฐานความรู้สอนน้อง การแสดงหน้าเวที การเดินรณรงค์ ฯลฯ
- การเปิดโอกาสให้นักเรียนแกนนำมีส่วนร่วมในการคิดสร้างสรรค์งานและดำเนินกิจกรรมด้วยศักยภาพของเยาวชน โดยครูเป็นผู้เอื้ออำนวยและชี้แนะบางกรณี

เช่น การออกแบบหลักสูตรค่าย และการคิดกิจกรรมสร้างกระแสโรงเรียน ปลอดภัย เป็นต้น

- การสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่นักเรียนแกนนำอย่างสม่ำเสมอ เช่น ครูชื่นชม จุดเด่นของนักเรียนแกนนำรายบุคคล การให้เกียรติบัตรเชิดชูเกียรติ และการให้รางวัลด้วยการส่งสรรค์เฮฮาบางโอกาส เป็นต้น
- การให้ข้อมูลย้อนกลับ ภายหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจในแต่ละกิจกรรม เช่น ศึกษาผลการประเมินกิจกรรมจากแบบสอบถามร่วมกัน สนทนากลุ่มเพื่อทบทวน ประเมินตนเอง ประเมินเพื่อน และประเมินกิจกรรม โดยครูมีบทบาทในการสื่อความหมายด้านบวก

จุดเด่นของการดำเนินงาน

โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล ดำเนินกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2548 พบจุดเด่นในการดำเนินงาน ดังนี้

- การมีนักเรียนแกนนำที่สามารถจัดกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดภัยหรืออย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยเฉพาะ กิจกรรมค่ายขยายผลสอนน้อง จนเป็นที่ยอมรับของบุคลากรโรงเรียน
- กิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดภัยเปิดโอกาสให้ทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น ออกแบบสติ๊กเกอร์ และวาดภาพระบายสีผืนผ้า เป็นต้น
- การคิดสร้างงานโดยเยาวชนเพื่อเยาวชน และสื่อสารด้วยเยาวชน ทำให้เกิดกิจกรรมที่มีรูปแบบตรงใจเยาวชนและเกิดสัมฤทธิ์ผล
- เป็นแบบอย่างที่ดีของเยาวชนในการจัดกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดภัย และมีสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน
- การประสานงานและดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายวิชาชีพอื่นๆ ทำให้ได้เรียนรู้ร่วมกันในการสร้างโรงเรียนปลอดภัย

ปัญหาและอุปสรรค(จุดด้อย) ในการดำเนินงาน

1. การดำเนินงานในโรงเรียน

- นักเรียนแกนนำบางคนมีความรับผิดชอบน้อย โดยเฉพาะการฝึกซ้อมเป็นวิทยากรสอนน้อง ทำให้ด้อยคุณภาพในการปฏิบัติงาน
- เวลาดำเนินงานจำกัดเนื่องจากนักเรียนเดินทางกลับบ้านด้วยรถตู้โรงเรียน ทำให้มีเวลาอยู่ร่วมกันเพื่อเตรียมงานน้อยลง
- ครูเห็นความสามารถของนักเรียนแกนนำทำให้มีการมอบหมายงาน ทำให้นักเรียนแกนนำมีภาระงานมากขึ้น มีปัญหาในการจัดแบ่งเวลาปฏิบัติงาน ทำให้ทุ่มเทให้กับงานรณรงค์ได้ไม่เต็มที่นัก
- โรงเรียนมีกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งนักเรียนแกนนำบ้างก็ให้ความสนใจในกิจกรรมหลายอย่าง ทำให้เป็นนักรณรงค์ชั่วคราว
- ขาดทีมงานครูที่ร่วมปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ
- ขาดห้องปฏิบัติงานของนักเรียนแกนนำ ทำให้ไม่สะดวกในการประชุมเตรียมงาน และจัดเก็บสื่ออุปกรณ์
- ผู้ปกครองเน้นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนด้านวิชาการมากกว่า
- เครือข่ายห้องเรียนมีส่วนร่วมและมีบทบาทน้อยเกินไปในการร่วมรณรงค์ฯ

2. การดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายระหว่างโรงเรียน

- มีปัญหาเรื่องช่วงเวลาของแต่ละโรงเรียนไม่ค่อยเอื้ออำนวย เนื่องจากแต่ละโรงเรียนมีกิจกรรมมาก ครูที่ดูแลนักเรียนแกนนำมีภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบหลายอย่าง
- โรงเรียนส่วนใหญ่เน้นการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนในโรงเรียน ดังนั้นการนำนักเรียนจัดกิจกรรมสัญจรจึงไม่สะดวก และไม่ค่อยได้รับความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะ

- ควรให้นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาเป็นนักเรียนแกนนำ เป็นวิทยากรฝึกทักษะฯ นักเรียนรุ่นน้องต่อไป และให้จัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- ผู้สมัครเป็นนักเรียนแกนนำควรมีจิตอาสา มีความรับผิดชอบ มีลักษณะกล้าแสดงออกและผู้ปกครองยินดีให้นักเรียนร่วมกิจกรรม

- การสร้างทีมงานครู ควรเป็นผู้ที่มีใจรักและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมร่วมกัน
- การประสานกับฝ่ายบริหารเพื่อให้เกิดการดำเนินงานนโยบายโรงเรียนปลอดบุหรี่อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมเป็นสิ่งจำเป็น
- การมีเพื่อนร่วมทาง ได้แก่ การเป็นสมาชิกและร่วมดำเนินงานกับเครือข่ายวิชาชีพต่างๆ ที่ดำเนินงานด้านการรณรงค์ควบคุมการบริโภคยาสูบ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนข้อมูลเชิงวิชาการ และเอื้ออำนวยการดำเนินงานรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เสียงสะท้อนจากนักเรียนแกนนำ

นางสาวณัฐธิดา ศรีโพธิ์ ประธานนักเรียนแกนนำกลุ่มวัยใสปลอดบุหรี่ - เหล้า และกลุ่ม we care นักเรียนชั้น ม.6/2 โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล

ก้าวเข้ามาค้นหาตัวตน

เธอเล่าว่า “แรกเริ่มทีเดียว มาร่วมกิจกรรมเพราะอยากได้วุฒิบัตร แต่เมื่อมารับการอบรม we care รุ่นที่ 1 ได้ความรู้ใหม่เรื่องกลยุทธ์บริษัทบุหรี่ ทำให้อึ้งๆ ไป...และเรียนรู้ว่าตนเองสามารถทำสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อนได้ ใครหลายๆ คนอาจมองว่าการมาทำงานในจุดๆ นี้ เป็นตัวจุดความสำเร็จทางการเรียน แต่จากการทำกิจกรรมทำให้ทราบว่า ทางที่เลือกเดินนี้เป็นการเปิดมุมมองชีวิต ฝึกความรับผิดชอบ พิสูจน์สิ่งต่างๆ มากมายในตัวเองซึ่งไม่สามารถหาได้จากห้องเรียน ถึงแม้ว่าการมาทำกิจกรรมตรงนี้ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อนบ้าง ต้องมานั่งทำงานในขณะที่เพื่อนๆ นั่งเล่นกัน แต่ทำให้ได้สิ่งดีๆ กลับมาสู่ตัวเราได้ไม่รู้จักเลยทีเดียว”

เปิดโลกทัศน์

“เมื่อลองนึกย้อนกลับไป ครั้งที่ตนเองยังเป็นแค่นักเรียนธรรมดาๆ คนหนึ่ง ไม่มีอะไรดีเด่น จนกระทั่งได้เข้ามาเป็น 1 ใน we care เยาวชนนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ซึ่งถือว่าเป็นก้าวสำคัญในชีวิต ที่ทำให้เด็กคนหนึ่งได้เปลี่ยนบุคลิก ความคิด และเป็นตัวช่วยเปิดโลกแห่งความเป็นจริงให้เห็นชัดเจนมากยิ่งขึ้น... จากการที่เคยเห็นว่าบุหรี่เป็นเรื่องไกลตัว จะมาใส่ใจอะไรกับมัน干嘛 ก็เปลี่ยนไปเป็นตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิง ได้คำตอบที่ค้างคาใจมาแต่เด็กว่า ทำไมไม่ปิดโรงงานยาสูบ เดียวนี้เข้าใจแล้ว ปัจจุบันนี้จะสนใจอ่านข่าวเกี่ยวกับบุหรี่และเหล้ามากขึ้น เพราะทำตราบนี้อยู่ ต้องชัดเจน จึงหาความรู้เพิ่มเติม ในส่วนที่เปลี่ยนตัวเอง คือ กล้าแสดงออกมากขึ้น ยอมรับตัวตนในอีกมุมหนึ่ง ที่ไม่เคยคิดว่าทำได้ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนรุ่นน้อง”

จากจุดเล็ก ๆ ต้องขยายผลให้กว้างใหญ่

“สำหรับการขยายผลไปสู่คนอื่น เพียงลำพังสามารถทำได้โดยบอกต่อคนรอบข้าง แต่โดยส่วนรวมควรมีโอกาส หรือมีเวทีให้เยาวชนได้แสดงออกในสิ่งที่รู้ ผลจากการดำเนินงานรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ ทำให้เยาวชนที่ไม่สูบบุหรี่มีภูมิป้องกันตนเองมากขึ้น และยืนยันที่จะไม่สูบบุหรี่ต่อไป รวมทั้งเป็นจุดเริ่มให้ห้องๆ... อยากให้ผู้ปกครองเลิกสูบบุหรี่มากขึ้น เพราะผู้ปกครอง และครอบครัวเป็นจุดเริ่มเล็กๆ แต่มีความสำคัญในการสร้างเยาวชนไทยให้มีค่านิยมไม่สูบบุหรี่”

โรงเรียนสามพรานวิทยา

ครูเพียว รุจิโรจน์วงศ์

ความเป็นมา

จากการที่ครูสมัครเข้ารับการอบรมเพื่อเป็นครูนักบรรณรักษ์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม - กันยายน พ.ศ.2548 และได้พัฒนาโครงการวิทยุรณรงค์ปลอดบุหรี่ของบรรณรักษ์สนับสนุนจากมูลนิธิบรรณรักษ์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ มาอบรมนักเรียนแกนนำที่สอนน้องจำนวน 40 คน โดยวิทยากรในการอบรมครั้งนั้น คือ นักเรียนแกนนำที่สอนน้องจากโรงเรียนบางมดวิทยา " สีสุกหวาดจวนอุปลั้มภ " หลังจากการอบรมนักเรียนแกนนำที่สอนน้องจำนวน 40 คนแล้ว ได้มีการแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มๆ ละ 10 คน เพื่อทำการสอนน้องในโรงเรียนและสอนน้องในโรงเรียนประถมศึกษา จนประสบผลสำเร็จ และมีการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียน และนอกโรงเรียนเกิดขึ้นตามมาอีกมากมาย จึงทำให้เกิดการสังสมประสบการณ์และพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำเพื่อการไม่สูบบุหรี่โรงเรียนสามพรานวิทยามาจวบจนทุกวันนี้

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

- เพื่อสร้างนักเรียนแกนนำที่สอนน้องให้เกิดขึ้นในโรงเรียนสามพรานวิทยา
- เพื่อพัฒนานักเรียนแกนนำที่สอนน้องให้สามารถสอนน้องและจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียน
- เพื่อพัฒนานักเรียนแกนนำที่สอนน้องให้สามารถเป็นวิทยากร ในการจัดอบรมที่สอนน้องรุ่นใหม่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำที่สอนน้องในการช่วยนักเรียนให้เลิกสูบบุหรี่

วิธีการคัดเลือกนักเรียนแกนนำ

นักเรียนแกนนำคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้น ม.4 - ม.6 ที่มีความประสงค์จะเป็นนักเรียนแกนนำที่สอนน้องในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียน ต้องเป็นผู้ที่มีความกล้าแสดงออก และยินดีที่จะเสียสละเวลาหลังเลิกเรียนหรือวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ ในการทำกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่โดยไม่เสียการเรียน

กระบวนการพัฒนา

วิธีดำเนินงาน

1. จัดค่ายอบรมนักเรียนเพื่อเป็นนักเรียนแกนนำที่สอนน้อง จำนวน 40 คน หลังอบรมเสร็จ แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มตามความสมัครใจกลุ่มละ 10 คน ในแต่ละกลุ่มให้แบ่งหน้าที่กันตามความสามารถและความถนัดใน 5 ด้าน คือ

- กิจกรรมนันทนาการ
- ความรู้เรื่องสารพิษในบุหรี่และโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่
- ความรู้เรื่องบุหรี่มือสอง
- ความรู้เรื่องกลยุทธ์ของบริษัทบุหรี่
- ความรู้เรื่องทักษะการปฏิเสธ

2. นักเรียนแกนนำที่สอนน้องผลิตสื่อที่ใช้ในการสอนน้องในเรื่องต่างๆ 4 เรื่อง ได้แก่

- สารพิษในบุหรี่และโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่
- บุหรี่มือสอง
- กลยุทธ์บริษัทบุหรี่
- ทักษะการปฏิเสธ

3. นักเรียนแกนนำที่สอนน้องซ้อมสอนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการสอนน้อง

4. นักเรียนแกนนำที่สอนน้องดำเนินการสอนน้องในโรงเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 โดยสอนพร้อมกันทั้ง 4 กลุ่ม โดยเริ่มจากชั้น ม. 1 ใช้เวลาในคาบสวดมนต์ประจำสัปดาห์ โดยทำเป็นตารางกำหนดวัน เวลา และสถานที่ให้ชัดเจน ตัวอย่างเช่น

สัปดาห์ที่ 1 วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

นักเรียนแกนนำ กลุ่มที่ 1 สอนนักเรียนชั้น ม.1/1 ที่ห้อง 221 ครูที่ปรึกษาชั้น 1/1 นิเทศการสอน

นักเรียนแกนนำ กลุ่มที่ 2 สอนนักเรียนชั้น ม.1/2 ที่ห้อง 222 ครูที่ปรึกษาชั้น 1/2 นิเทศการสอน

นักเรียนแกนนำ กลุ่มที่ 3 สอนนักเรียนชั้น ม.1/3 ที่ห้อง 223 ครูที่ปรึกษาชั้น 1/3 นิเทศการสอน

นักเรียนแกนนำ กลุ่มที่ 4 สอนนักเรียนชั้น ม.1/4 ที่ห้อง 224 ครูที่ปรึกษาชั้น 1/4 นิเทศการสอน

ในการสอนของนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องทุกกลุ่ม มีการประเมินผลการสอนดังนี้

- ประเมินโดยครูที่ปรึกษาชั้นที่นักเรียนแกนนำไปสอน เช่น กลุ่มที่ 1 สอนน้องชั้น ม.1/1 ครูที่ปรึกษาชั้นม.1/1 ก็จะเป็นคนประเมินผลการสอนของนักเรียนแกนนำว่าสอนเป็นอย่างไร
- ประเมินโดยนักเรียนชั้น ม.1/1 ที่เป็นผู้เรียน

หลังจากการสอนทุกครั้งนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องทุกกลุ่ม จะสรุปผลจากการประเมินผลการสอนโดยครูที่ปรึกษาชั้นและการประเมินผลโดยนักเรียนที่เรียนว่าเป็นอย่างไรนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องควรปรับปรุงพัฒนาแก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องอะไร ทั้งนี้เพื่อนำมาปรับปรุงในการสอนครั้งต่อไปให้ดีขึ้น

5. นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องทั้งหมด 4 กลุ่ม ประชุมคัดเลือกตัวแทนนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องที่เก่งในด้านต่างๆ 5 ด้านๆละ 3 คน รวม 15 คน (ความถนัด 5 ด้าน ดังกล่าวแล้วข้างต้น)

นักเรียนเตรียมความพร้อมในการจัดฐานความรู้สอนน้องที่โรงเรียนประถมศึกษาใกล้โรงเรียนจำนวน 2 โรงเรียนโดยสอนน้องในระดับชั้น ป.5 – ป.6 จัดเป็นกิจกรรมนันทนาการรวมและแยกเข้าฐานจำนวน 4 ฐานๆ ละ 20 นาที และปิดท้ายด้วยกิจกรรมนันทนาการทดสอบความรู้และการประเมินผล

6. นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องจัดเสียงตามสายสู่ชุมชน ให้ความรู้เรื่องพิษภัยของบุหรี่ โดยจัดในวันเสาร์ ที่สถานีวิทยุ สวพ. FM 88.80

7. จัดอบรมพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- เรื่องการเป็นผู้นำและการเป็นนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาฝึกอบรม
- เรื่องการให้คำปรึกษา โดยฝึกเป็นผู้ให้คำปรึกษาเพื่อจับบัดดี๋ ช่วยเหลือนักเรียนที่สูบบุหรี่ โดยเชิญคุณหมอมือเชี่ยวชาญเรื่องการให้คำปรึกษาในวัยรุ่นมาฝึกอบรม
- เรื่องการผลิตสื่อในรูปแบบต่างๆ เพื่อใช้ในการจัดนิทรรศการ การสอนน้องและการเขียนป้ายผ้าที่ใช้ในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

8. นำนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องร่วมกิจกรรมต่างๆ ภายนอกโรงเรียน

- ร่วมมือกันระหว่าง 5 โรงเรียนคือ โรงเรียนสตรีวิทยาพุทธมณฑล โรงเรียนบางมดวิทยา "สีสุกหวาดจวนอุบลัมภ์" โรงเรียนปากน้ำวิทยาคม โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน และโรงเรียนสามพรานวิทยา ในการจัดกิจกรรมร่วมกันคือ นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องสัญจรสอนนักเรียน ชั้น ม.1 ของทั้ง 5 โรงเรียน ทำให้นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องทั้ง 5 โรงเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
- นำนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องจำนวน 6 คนร่วมกิจกรรมจุดเทียนชัยถวาย ในหลวง ณ ตรอกข้าวสาร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ.2549
- นำนักเรียนแกนนำพี่สอนน้อง จำนวน 8 คน ร่วมกิจกรรมประชุมวิชาการ "บุหรีกับสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 5" ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ ถ.วิภาวดีรังสิต กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 5-6 มิถุนายน พ.ศ.2549
- นำนักเรียนแกนนำพี่สอนน้อง จำนวน 12 คน ร่วมกิจกรรมเวทีแห่งพลังเยาวชนนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ นำเสนอผลงานรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียน จัดนิทรรศการ และแสดงความคิดเห็นบนเวทีเยาวชน ณ ห้องบอลรูม ชั้น 3 โรงแรมเซ็นจูรี่ปาร์ค กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ.2549
- นำนักเรียนแกนนำพี่สอนน้อง จำนวน 8 คน ร่วมกิจกรรมสร้างกระแสรณรงค์ "ควันบุหรีทำร้ายคนใกล้ชิด" ณ สยามสแควร์ ซอย 4 กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ.2549
- นำนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับเชิญ

9. นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องจัดกิจกรรมวันงดสูบบุหรี่โลก วันที่ 31 พฤษภาคม และจัดกิจกรรมวันต่อต้านยาเสพติดโลก วันที่ 26 มิถุนายน ของทุกปี

เนื้อหาและรูปแบบกิจกรรม

ในการจัดการอบรมนักเรียนเพื่อให้เป็นนักเรียนแกนนำที่สอนน้องนั้น จัดในรูปแบบค่ายอบรมมีทั้งจัดแบบค่ายไป - กลับ 2 วัน หรือจัดค่ายอบรมแบบพักค้างคืนคือ 2 วัน 1 คืน จากการจัดทั้ง 2 แบบพบว่าในการจัดกิจกรรมค่ายอบรมแบบค้างคืน นักเรียนมีความผูกพันสนิทสนมกัน มีความเป็นพี่สอนน้องมากกว่าจัดค่ายอบรมแบบไป - กลับ

เนื้อหาในการจัดค่ายอบรม มีดังนี้

- กิจกรรมนันทนาการ
- กิจกรรมฝากไว้ในดวงใจ
- ความรู้เรื่องบุหรี่ สารพิษในบุหรี่และโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ บุหรี่มือสอง กลยุทธ์ของบริษัทบุหรี่ ทักษะการปฏิเสธและการเตือนเพื่อน
- กิจกรรมผู้นำในฝัน
- กิจกรรมผู้นำเยาวชน
- กิจกรรม Walk rally
- การแสดงละครสะท้อนสังคมเรื่องบุหรี่
- การวางแผนจัดกิจกรรมในห้องเรียน
- สาธิตการจัดกิจกรรมในห้องเรียน
- กิจกรรมแต่งแต้มสีสัน
- กิจกรรมเทียนส่องทาง
- ไดอารี่ชาวค่าย

สื่อวัตกรรมการที่ใช้ มีดังนี้

- CD เรื่องพิษภัยของบุหรี่ ของมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่
- เอกสารแผ่นพับเรื่อง สารพิษในบุหรี่ โรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ บุหรี่มือสองของมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่
- หุ่นจำลองแสดงจุดที่เกิดโรคจากการสูบบุหรี่
- ภาพโปสเตอร์โรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ บุหรี่มือสอง และทักษะการปฏิเสธ

ระยะเวลาในการดำเนินงาน

ระยะเวลาในการพัฒนานักเรียนแกนนำของโรงเรียนสามพรานวิทยาใช้เวลา เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 – ปีการศึกษา 2550 รวมเป็นเวลา 3 ปี ซึ่งได้มีการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

พื้นที่ดำเนินการ

- โรงเรียนสามพรานวิทยา
- โรงเรียนประถมศึกษาในบริเวณใกล้โรงเรียน
- สถานที่ต่างๆ ที่เชิญนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

ผลงานของนักเรียนแกนนำ

1. สอนน้องในโรงเรียนสามพรานวิทยา ในระดับชั้น ม.1 – ม.3 ให้มีความรู้ใน 4 เรื่อง คือ สารพิษในบุหรี่โรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ บุหรี่มือสอง กลยุทธ์บริษัทบุหรี่ และทักษะการปฏิเสธ
2. สอนน้องในโรงเรียนประถมศึกษาใกล้โรงเรียน ในระดับชั้น ป.5 – ป.6 ของโรงเรียน วัดสรรเพชญ์ โรงเรียนบ้านสามพราน และโรงเรียนบ้านดงเกตู โดยจัดเป็นฐานให้ความรู้ใน 4 เรื่อง คือ สารพิษในบุหรี่โรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ บุหรี่มือสอง กลยุทธ์บริษัทบุหรี่ ทักษะการปฏิเสธ
3. จัดเสียงตามสายให้ความรู้สู่ชุมชน ในเรื่องพิษภัยของบุหรี่ โดยจัดที่สถานีวิทยุ สวพ. สามพราน FM.88.80 ในวันเสาร์
4. จัดกิจกรรมวันงดสูบบุหรี่โลก วันที่ 31 พฤษภาคมของทุกปี และกิจกรรมวันต่อต้านยาเสพติดโลก วันที่ 26 มิถุนายนของทุกปี
5. ผลิตสื่อสำหรับการสอนน้องและสื่อที่ใช้ในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่จำนวน 8 รายการดังต่อไปนี้
 - 1) หุ่นจำลองแสดงถึงโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่จำนวน 3 ตัว แยกเป็นหุ่นผู้ชายและหุ่นผู้หญิง และหุ่นมีไฟแสดงจุดที่ทำให้เกิดโรคจากการสูบบุหรี่
 - 2) หุ่น Cos play จำนวน 4 ตัว เพื่อใช้ในการเดินรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ และใช้ในการสอนน้องหรือจัดนิทรรศการได้เป็นอย่างดี
 - 3) สื่อคอมพิวเตอร์ในรูปแบบของเว็บไซต์ให้ความรู้เรื่องโรคและสารพิษในบุหรี่ และมีเกมส์คำถามและคำตอบ

- 4) วงล้อ 7 วันเลิกบุหรี่ ซึ่งจะมียุทธวิธีในแต่ละวันว่าวันที่ 1 ควรทำอะไร วันที่ 2 ถึงวันที่ 7 ทำอย่างไร ซึ่งถ้าทำตามอย่างเคร่งครัดแล้วก็จะสามารถเลิกบุหรี่ได้
- 5) วงล้อความรู้เรื่องบุหรี่ โดยใช้ฟิวเจอร์บอร์ดในการทำเป็นวงกลม มีขาตั้งได้มีข้อมูลให้เปิดอ่านไปเรื่อยๆจนกระทั่งครบวงกลม
- 6) เกมส์ทายใจ ใช้ฟิวเจอร์บอร์ดทำเป็นบอร์ดมีคำถามเรื่องบุหรี่และมีคำตอบให้เลือก ก, ข, ค, ง เมื่อเลือกแล้วขอยกทราบบคำตอบที่แท้จริงว่าตอบถูกหรือไม่ให้พลิกหาคำตอบอีกด้านหนึ่ง ถ้าตอบถูกก็ทำข้อต่อไปจนครบ ผู้ที่เล่นเกมส์ทายใจนี้จะได้รับความรู้ต่างๆเกี่ยวกับบุหรี่
- 7) เกมส์ไขความรู้เรื่องบุหรี่เป็นเกมส์ที่มีคำถามให้อ่าน 20 ข้อ ในแต่ละข้อคำถามจะมีคำตอบให้เลือก ก, ข, ค, ง ถ้าเราเลือกข้อไหนก็ให้อาหลักลิสเสียบบในช่องที่เลือก ถ้าตอบถูกก็จะสามารถดึงแผ่นคำถามเปลี่ยนเป็นข้อที่ 2 ต่อไปได้ แต่ถ้าตอบคำถามผิดจะไม่สามารถดึงแผ่นคำถามเปลี่ยนเป็นข้อ 2 ได้ ต้องกลับมาเลือกคำตอบใหม่ในข้อที่ 1 ทำจนกว่าจะสามารถดึงคำถามเปลี่ยนใหม่ได้แล้วทำแบบเดิมไปจนครบ 20 ข้อเกมส์นี้มีผู้ให้ความสนใจและลองเล่นเป็นจำนวนมาก ได้ทั้งความรู้และประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- 8) จัดทำหนังสือทำมือ เป็นหนังสือที่คิดในรูปแบบที่แปลกๆ ถ้าทำเป็นเล่มใครๆก็ทำได้ นักเรียนแกนนำ จึงได้คิดทำเป็นกล่องหลายๆ กล่องติดกัน และมีข้อมูลในแต่ละด้านพลิกอ่านได้ทุกด้าน เป็นที่น่าสนใจแก่ผู้พบเห็นเป็นอย่างมาก

จากการผลิตสื่อในหลากหลายรูปแบบนี้ทำให้ได้รับเชิญให้เข้าร่วมจัดนิทรรศการแสดงผลงานของสื่อพร้อมทั้งการเป็นพี่สอนน้องของนักเรียนแกนนำในงานต่างๆ ดังนี้

1. งาน**บุหรี่แห่งชาติครั้งที่ 5** วันที่ 5 - 6 มิถุนายน พ.ศ.2549 ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร จัดแสดงผลงานสื่อที่ใช้ในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่
2. งาน**เดิน - วิ่งปลอดบุหรี่** ของโรงพยาบาลดำเนินสะดวก เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ.2549 ณ บริเวณวัดราษฎร์เจริญธรรม อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยไปจัดนิทรรศการแสดงผลงานของสื่อ และให้ความรู้แก่ชาวบ้านและนักเรียนที่มาร่วมชมนิทรรศการ

3. **งานรวมพลังเวทีเยาวชน** ของมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาไม่สูบบุหรี่ วันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ.2549 ณ โรงแรมเซ็นจูรี่พาร์ค กรุงเทพมหานคร เข้าร่วมจัดนิทรรศการแสดงผลงานของสื่อ
4. **โครงการคัดกรองสุขภาพของอนามัยตำบลทุ่งบัว** วันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ.2549 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งบัว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ได้ไปจัดนิทรรศการแสดงผลงานของสื่อ และนักเรียนแกนนำได้ไปสอนน้องชั้น ป.6 จำนวน 80 คน โดยให้ความรู้ใน 4 เรื่อง คือ สารพิษในบุหรี่โรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ บุหรี่มือสอง กัญชาพิษบุหรี่ และทักษะการปฏิเสธ
5. **เป็นสถานที่เรียนรู้และดูงาน** เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ.2549 ได้มีโรงเรียน 2 แห่ง คือ โรงเรียนอินทร์บุรี และโรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร จังหวัดสิงห์บุรี นำนักเรียนและครู จำนวน 170 คน มาศึกษาดูงานฝึกการเป็นพี่สอนน้องและฝึกการทำสื่อที่โรงเรียนสามพรานวิทยา นักเรียนแกนนำพี่สอนน้อง ได้จัดฐาน 4 ฐาน เพื่อให้นักเรียนทั้ง 2 โรงเรียนได้ฝึกการเป็นพี่สอนน้อง และจัดฐานให้นักเรียนทั้ง 2 โรงเรียนได้ฝึกทำสื่อประเภทต่างๆ ซึ่งผลเป็นที่น่าพอใจเพราะนักเรียนสามารถกลับไปทำสื่อ และเป็นพี่สอนน้องได้
6. **โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย** เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2550 ณ โรงแรมแมนดาริน กรุงเทพมหานคร ได้เชิญให้ไปร่วมจัดนิทรรศการแสดงผลงานสื่อและบรรยายในการสร้างนักเรียนแกนนำ
7. **โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า** กรุงเทพมหานคร มาศึกษาดูงาน และฝึกการเป็นพี่สอนน้อง เมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ.2550 ณ ห้องศูนย์เทคโนโลยี โรงเรียนสามพรานวิทยา นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องของโรงเรียนสามพรานวิทยา ได้ฝึกการเป็นพี่สอนน้องให้กับนักเรียนแกนนำโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า และให้ชมสื่อต่างๆ ซึ่งโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าก็สามารถกลับไปทำหุ่นจำลองแสดงถึงโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ได้
8. **สำนักควบคุมโรคไม่ติดต่อที่ 1 กรุงเทพมหานคร** ได้เชิญนักเรียนแกนนำโรงเรียนสามพรานวิทยาจำนวน 6 คน ไปให้เป็นวิทยากรร่วมกับนักเรียนแกนนำโรงเรียนบางมด วิทยาและนักเรียนแกนนำโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน ในการจัดค่ายอบรม

นักเรียนแกนนำโรงเรียนบางซ้ายวิทยา จำนวน 50 คน เมื่อวันที่ 15 - 17 มิถุนายน พ.ศ.2550 ณ ศรีปทุมลงสเตยริสอร์ท อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ในการเป็นวิทยากรครั้งนี้ นักเรียนแกนนำโรงเรียนสามพรานวิทยา นอกจากจะเป็นวิทยากรในเรื่องการเป็นพี่สอนน้องแล้ว ยังเป็นวิทยากรสอนการผลิตสื่อต่างๆ จำนวน 4 รายการให้กับนักเรียนแกนนำโรงเรียนบางซ้ายวิทยาด้วย ผลการจัดค่ายอบรมพบว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี นักเรียนแกนนำที่ผ่านการอบรม สามารถไปจัดกิจกรรมพี่สอนน้องที่โรงเรียนบางซ้ายได้เป็นอย่างดี และสามารถผลิตสื่อใช้ในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ได้เชิญให้ไปจัดฐานยาเสพติด "โครงการวัยรุ่นยุคใหม่ห่างไกลยาเสพติด" วันที่ 22 - 23 มิถุนายน พ.ศ.2550 ณ โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยมีการจัดนิทรรศการแสดงผลงานสื่อและให้ความรู้แก่ชาวบ้านและนักเรียนที่มาร่วมชมนิทรรศการ

10. สำนักควบคุมโรคไม่ติดต่อที่ 1 กรุงเทพมหานคร ได้เชิญนักเรียนแกนนำโรงเรียนสามพรานวิทยาจำนวน 6 คน ให้เป็นวิทยากรร่วมกับนักเรียนแกนนำโรงเรียนบางมดวิทยา ในการจัดค่ายอบรมนักเรียนแกนนำของ 3 โรงเรียนคือ โรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี และโรงเรียนวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง จำนวน 45 คน เมื่อวันที่ 13 - 15 กรกฎาคม พ.ศ.2550 ณ ศรีปทุมลงสเตยริสอร์ท อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานีในการอบรมนักเรียนแกนนำ นอกจากจะถ่ายทอดเรื่องการเป็นพี่สอนน้องแล้ว ยังสอนการผลิตสื่อต่างๆ จำนวน 4 รายการให้กับนักเรียนแกนนำทั้ง 3 โรงเรียนด้วย ผลการจัดค่ายอบรมพบว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีถึง นักเรียนแกนนำทั้ง 3 โรงเรียน สามารถนำไปจัดกิจกรรมพี่สอนน้องที่โรงเรียนได้เป็นอย่างดี และสามารถผลิตสื่อใช้ในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

11. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ได้เชิญนักเรียนแกนนำโรงเรียนสามพรานวิทยาให้ไปจัดฐานยาเสพติด "โครงการเสริมสร้างพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนแกนนำต้านยาเสพติด" วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ.2550 ณ ค่ายหลวงบ้านไร่ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องได้นำสื่อต่างๆ ไปจัดฐานให้ความรู้แก่

นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่เข้าค่ายอบรม โดยจัดฐานให้ความรู้ใน 4 เรื่อง คือ สารพิษในบุหรี่โรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ บุหรี่มือสอง กลยุทธ์บริษัทบุหรี่ และทักษะการปฏิเสธ และได้ใช้สื่อต่างๆ ประกอบในการจัดกิจกรรม ทำให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงสนุกสนาน ได้รับความรู้และประทับใจในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างมาก

12. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้เชิญนักเรียนแกนนำฟีสอนน้องโรงเรียนสามพรานวิทยา เป็นวิทยากรร่วมกับนักเรียนแกนนำโรงเรียนสตรีวิทยาพุทธมณฑล และโรงเรียนบางมดวิทยา ในการฝึกอบรมแกนนำเยาวชนต่อต้านสุราและยาสูบ 2 รุ่น คือ

- **รุ่นที่ 1** ระหว่างวันที่ 24 - 26 สิงหาคม พ.ศ.2550 ณ โรงแรมพาวีเลียน ริมนคร จังหวัดกาญจนบุรี

- **รุ่นที่ 2** ระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม - วันที่ 2 กันยายน พ.ศ.2550 ณ โรงแรมพาวีเลียน ริมนคร จังหวัดกาญจนบุรี

โดยได้เล่าประสบการณ์ในการเป็นนักเรียนแกนนำฟีสอนน้อง และการทำกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ให้กับนักเรียนแกนนำที่เข้ารับการอบรมได้เห็นตัวอย่าง

13. มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ได้เชิญนักเรียนแกนนำโรงเรียนสามพรานวิทยา เป็นวิทยากรร่วมกับนักเรียนแกนนำโรงเรียนสตรีวิทยาพุทธมณฑล ในการอบรมพัฒนาศักยภาพเครือข่ายครูนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ รุ่นที่ 3 วันที่ 11 - 12 ตุลาคม พ.ศ.2550 ณ โรงแรมเสนาเพลส กรุงเทพมหานคร

14. หน่วยสันติภาพสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย ได้เชิญนักเรียนแกนนำฟีสอนน้องโรงเรียนสามพรานวิทยา จำนวน 6 คน ไปเป็นวิทยากรประจำฐานต่างๆ และสอนทักษะในการเป็นฟีสอนน้องในการอบรมทักษะการเป็นผู้นำให้กับนักเรียนแกนนำทั่วประเทศ และอาสาสมัครชาวอเมริกา รวม 60 คน วันที่ 10 - 14 ตุลาคม พ.ศ.2550 ณ อุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี

15. มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ได้เชิญนักเรียนแกนนำโรงเรียนสามพรานวิทยา เป็นวิทยากรร่วมกับนักเรียนแกนนำโรงเรียนสตรีวิทยาพุทธมณฑล และโรงเรียนบางมด

วิทยา ในการอบรมพัฒนาเยาวชนให้เป็นนักถนอม (We care) รุ่นที่ 3 วันที่ 25 – 26 ตุลาคม พ.ศ.2550 ณ บ้านผู้หว่าน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

16. นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องของโรงเรียนสามพรานวิทยา ได้จัดค่ายอบรมดังนี้

- จัดค่ายอบรมนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องรุ่นใหม่ จำนวน 30 คน เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2550 ณ ห้องศูนย์เทคโนโลยี โรงเรียนสามพรานวิทยา ทำให้ได้นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องเพิ่มขึ้นจำนวน 30 คน

- จัดค่ายอบรมนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องเป็นค่ายพักค้างคืน 2 วัน 1 คืน จำนวน 30 คน เมื่อวันที่ 15 - 16 ธันวาคม พ.ศ.2550 ณ โรงงานทำสมุดเม็งฮั่ว และห้องโสตทัศนศึกษา อาคาร 2 โรงเรียนสามพรานวิทยา ทำให้มีนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องเพิ่มขึ้นอีก 30 คน เพื่อสืบทอดการเป็นพี่สอนน้องจากรุ่นพี่ที่กำลังจะจบการศึกษาชั้น ม.6 ในปีการศึกษานี้ ผลการจัดค่ายอบรมของนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องรุ่นพี่ นับว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี น้องๆ ที่ได้รับการอบรมกระตือรือร้นเป็นอย่างมาก อาจเป็นเพราะเห็นตัวอย่างที่รุ่นพี่ได้ทำกิจกรรมต่างๆ ไว้มากมาย อีกทั้งยังสร้างชื่อเสียงให้กับทางโรงเรียน เป็นตัวอย่างให้น้องๆ อยากทำตาม

การประเมินและการวัดความสำเร็จของงาน

1. ใช้แบบสอบถามให้ผู้เรียนประเมินการเป็นพี่สอนน้องของนักเรียนแกนนำ หลังการสอนน้องนักเรียนแกนนำ จะนำแบบประเมินผลมาสรุปผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการสอนน้องต่อไป

2. แบบประเมินสำหรับครูที่ปรึกษาชั้นที่นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องไปสอน จะมีครูที่ปรึกษาชั้นนิเทศการสอนของนักเรียนแกนนำพี่สอนน้อง หลังการสอนน้องนักเรียนแกนนำจะนำผลการนิเทศการสอนมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการสอนน้องต่อไป

3. การสังเกตความพึงพอใจของผู้เรียน และการร่วมมือในการทำกิจกรรมของผู้เรียน

4. ในการจัดกิจกรรมนิทรรศการหรือกิจกรรมฐานต่างๆ จะใช้แบบสอบถามให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ประเมิน

ผลลัพธ์

1. เกิดการพัฒนานักเรียนแกนนำ

จากการฝึกอบรมนักเรียนแกนนำฝึกให้เป็นผู้นำ เป็นนักรณรงค์ เป็นพี่สอนน้อง และฝึกการผลิตสื่อ ได้เกิดการพัฒนาเรียนแกนนำ ดังนี้

- นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องสามารถสอนน้องในโรงเรียนในระดับชั้น ม.1-ม.3 ได้
- นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องสามารถจัดฐานสอนน้องให้กับนักเรียนชั้นป.6 ของโรงเรียนประถมศึกษาใกล้เคียงได้
- นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องรุ่นพี่สามารถเป็นวิทยากรจัดค่ายอบรมนักเรียนแกนนำรุ่นน้องได้เอง
- นักเรียนแกนนำพี่สอนน้อง มีความสามารถในการเป็นวิทยากรร่วมกับนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องโรงเรียนอื่นๆ ในการจัดค่ายอบรมนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องให้กับโรงเรียนอื่นๆ ที่สนใจ เช่น โรงเรียนบางช้างวิทยา โรงเรียนปากเกร็ด โรงเรียนธัญบุรี และโรงเรียนวิเศษชัยชาญ เป็นต้น

2. ปัจจุบันโรงเรียนสามพรานวิทยามีสมาชิกนักเรียนแกนนำจำนวน 80 คน กำลังจะจบการศึกษาในปีการศึกษา 2550 นี้ ไปจำนวน 30 คน แต่ได้มีการอบรมรุ่นใหม่ไว้ทดแทนแล้ว

เทคนิคในการขยายผล

การขยายผลกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ทำได้โดย

- การอบรมนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องอย่างต่อเนื่องทำให้มีแกนนำน้องใหม่เพิ่มมากขึ้นทุกปี
- การเปิดกิจกรรมพี่สอนน้องเป็นกิจกรรมเลือกเรียน 1 ชั่วโมง/สัปดาห์ เป็นกิจกรรมที่ฝึกการเป็นพี่สอนน้องและคิดสร้างสรรค์กิจกรรมในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ และการเปิดเป็นกิจกรรมเลือกเรียน ทำให้กิจกรรมมีความยั่งยืน

การจัดให้นักเรียนแกนนำพี่สอนน้องได้สอนน้องในคาบสวดมนต์ หรือคาบบูรณาการเพื่อไม่ให้เสียการเรียน และจัดกิจกรรมนิทรรศการในวันงดสูบบุหรี่โลก และวันต่อต้านยาเสพติดโลก เป็นต้น

การพัฒนานักเรียนแกนนำให้ต่อเนื่องและยั่งยืน

การวางแผนพัฒนาให้นักเรียนแกนนำนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เพราะมีผลต่อความยั่งยืนของกิจกรรม จำเป็นต้องมีการอบรมต่อเนื่องรุ่นต่อรุ่นทุกๆ ปี และทำกิจกรรมที่สอนน้องทั้งในโรงเรียนในระดับชั้น ม.1 - ม.3 และที่สอนน้องในระดับประถมศึกษาปีละ 2 - 3 โรงเรียนทุกปี เพื่อจะได้มีนักเรียนแกนนำอย่างต่อเนื่องและที่ยั่งยืนตลอดไป ในอนาคตการสร้างนักเรียนแกนนำที่สอนน้องในทุกระดับชั้นต่อเนื่องไป ทำได้โดยนักเรียนแกนนำที่สอนน้องในระดับชั้น ม.1 จะฝึกไว้สอนน้องในระดับชั้นประถมศึกษา นักเรียนแกนนำที่สอนน้องในระดับชั้น ม.2 ฝึกไว้สอนน้องในระดับชั้น ม.1 นักเรียนแกนนำที่สอนน้องในระดับชั้น ม.3 ฝึกไว้สอนน้องในระดับชั้น ม.2 นักเรียนแกนนำที่สอนน้องในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ฝึกไว้สอนน้องในระดับชั้น ม.3 และนักเรียนแกนนำที่สอนน้องทุกระดับชั้นมีการทำกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ร่วมกัน

จุดเด่นของการดำเนินงาน

จุดเด่นของการดำเนินงานก็คือ ตัวนักเรียนแกนนำเป็นตัวอย่างสำคัญในการที่จะนำมาพัฒนาให้เป็นนักเรียนแกนนำที่สอนน้อง และทำกิจกรรมต่างๆ ในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ที่โรงเรียนสามพรานวิทยานับว่าโชคดีที่มีนักเรียนแกนนำที่มีความรับผิดชอบ มีใจรักในการทำกิจกรรม นักเรียนเหล่านี้เสียสละเวลาหลังเลิกเรียนในการเตรียมงาน และในวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ โดยไม่เสียเวลาเรียนเลย นักเรียนแกนนำที่สอนน้องชั้น ม.6 จำนวน 10 คน ที่เป็นวิทยากรจัดค่ายอบรมให้น้องๆ ทุกคนมีผลการเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3 และจากการที่นักเรียนเหล่านี้ได้รับการอบรมให้เป็นนักเรียนแกนนำที่สอนน้อง และได้รับการฝึกในการเป็นผู้นำที่ดี ตลอดระยะเวลา 3 ปีจะเห็นได้ว่านักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ทุกคนกล้าแสดงออกเป็น มีความรับผิดชอบ เสียสละเพื่อส่วนรวม และมีความคิดสร้างสรรค์

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานก็คือ เมื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำที่สอนน้องจนเก่งแล้ว ครูในโรงเรียนในแต่ละกลุ่มสาระวิชาที่สนใจในการที่จะนำนักเรียนเหล่านี้ไปทำกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มสาระวิชา เนื่องจากเป็นนักเรียนมีความสามารถ มีความรับผิดชอบ ทำให้นักเรียนมีภาระงานมาก นอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ นักเรียนแกนนำในครั้งแรก

ที่อบรมจะมีจำนวนมากประมาณ 30 - 40 คน แต่พอทำงานไปสักระยะหนึ่งก็จะติดปัญหาเรื่อง การเรียน ทำให้เหลือนักเรียนแกนนำที่ทำงานจริงๆ 10 - 12 คนเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สนใจในการพัฒนานักเรียนแกนนำเช่นนี้ก็คือ

- ต้องหานักเรียนที่สนใจและสมัครใจในการมาเป็นนักเรียนแกนนำ
- ต้องสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทำงานให้กับนักเรียนแกนนำ อย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวัสดุอุปกรณ์ อาหาร และการประสานงานในการจัดกิจกรรมต่างๆ

เสียงสะท้อนจากนักเรียนแกนนำ

น.ส.ญานิตศา ทองสุวรรณ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 ประธานนักเรียนแกนนำ พี่สอนน้องกลุ่ม We care โรงเรียนสามพรานวิทยา

เห็นตัวอย่างดี เป็นแรงจูงใจ...

“แรงจูงใจเพราะเห็นรุ่นพี่ที่โรงเรียนบางมดเป็นตัวอย่างที่ดี ทำให้อยากที่จะเป็นเช่นนั้นบ้างและกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับบุหรี ซึ่งโดยส่วนตัวแล้วเป็นคนที่ไม่ชอบกลิ่นบุหรี เมื่อได้รู้พิษภัยของบุหรีแล้วก็อยากที่จะบอกต่อคนอื่นให้ได้รับบ้าง และที่สำคัญด้วยความคิดที่ว่า การทำกิจกรรมแล้วจะทำให้เราได้พัฒนาความสามารถขึ้นและมีประสบการณ์ที่หาไม่ได้ง่ายๆ”

ได้คิด ได้ทำ ทำชีวิตให้มีคุณค่า

“กิจกรรมพี่สอนน้องเป็นกิจกรรมที่สำคัญ และมีคุณค่าอย่างยิ่ง เพราะไม่เป็นเพียงกิจกรรมทั่วๆ ไปที่เป็นการทำกิจกรรมธรรมดา แต่กิจกรรมนี้มีคำว่า “พี่สอนน้อง” อยู่ คนในกลุ่มแกนนำพี่สอนน้องมีความสัมพันธ์กันเหมือนพี่น้อง ดูแลกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทุกๆ เรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเรียน เรื่องส่วนตัว ก็นำมาปรึกษากันได้เสมอ... นอกจากนี้ยังได้พัฒนาศักยภาพของคนแต่ละคนด้วย ให้ได้มีเวทีในการแสดงออก ทั้งทางความคิดและการกระทำได้อย่างเต็มที่ เพราะทุกกิจกรรมนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินกิจกรรมกันเอง โดยมีคุณครูเป็นที่ปรึกษาและอำนวยความสะดวกในการประสานงานต่างๆ ทำให้นักเรียนมีอิสระทางความคิดได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังทำให้รู้และเห็นคุณค่าในตัวเอง จากการได้ทำงาน และมีผลงาน ทำให้ภูมิใจที่ได้สอนให้คนอื่นรู้ถึงโทษและพิษภัยของบุหรี”

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมนี้ คือ

1. รู้จักการวางแผน คือวางแผนในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ว่าควรเริ่มจากตรงไหน ต้องเตรียมอะไรบ้าง จะแบ่งหน้าที่กันอย่างไร ทำให้มีการจัดลำดับความคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการวางแผนในการแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมและการเรียน ให้เหมาะสม ไม่ทำให้อย่างใดอย่างหนึ่งเสียไป เพราะจะเกิดผลกระทบที่ไม่ดีตามมาได้
2. รู้จักการถ่ายทอดความรู้ให้กับคนอื่นที่ไม่รู้ เพื่อให้เขาได้นำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ
3. ได้พัฒนาความสามารถของตนเอง เนื่องจากต้องเป็นแบบอย่างให้รุ่นน้อง จึงจำเป็นต้องมีความมั่นใจในตัวเอง และพัฒนาตนเองในทุกๆ เรื่อง
4. เกิดความภาคภูมิใจ และความผูกพัน ที่ได้ทำให้รุ่นน้องมีความรู้มีมิตรภาพใหม่ๆ มีเครือข่ายมากมายที่คอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันตลอดเวลา

ผลดอกออกผล...

ผลการดำเนินกิจกรรมรณรงค์ ทำให้เกิดเครือข่ายแกนนำที่สอนน้องเพิ่มมากขึ้น มีการขยายผลรุ่นต่อรุ่นทำให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป นักเรียนในโรงเรียนได้ทราบพิษภัยของบุหรี่ รวมถึงนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาใกล้โรงเรียนที่แกนนำที่สอนน้องไปสอนได้ตระหนักถึงพิษภัยของบุหรี่ด้วยเช่นกัน

การสร้างเยาวชนไทยให้มีค่านิยมไม่สูบบุหรี่อย่างถาวร จะทำให้เกิดขึ้นได้โดยการให้ความรู้เรื่องสารพิษและโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่แก่เยาวชนทุกคน โดยการทำให้หลักสูตรให้เรียนในโรงเรียน สร้างกระแสการไม่สูบบุหรี่ให้มากๆ ให้เยาวชนสนใจสิ่งเหล่านั้นแทนการสนใจบุหรี่ สร้างแกนนำให้มากๆ เพื่อช่วยกันทำให้เยาวชนได้ทราบว่าบุหรี่เป็นภัยร้ายที่ใกล้ตัว มีอันตรายกับทุกคน ทั้งคนที่สูบและคนที่ไม่ได้สูบ

.....

โรงเรียนวัดราชโอรส

ครูฤดีวรรณ มาดีกุล

ความเป็นมา

ในสังคมปัจจุบันพบว่าเด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ขาดคุณธรรมจริยธรรม มีความเสี่ยงต่อสิ่งเสพติด โดยเฉพาะบุหรี่ที่สามารถหาซื้อได้ง่าย และเด็กมักคิดว่าไม่มีความผิด ไม่มีบทลงโทษที่รุนแรงเหมือนยาเสพติดชนิดอื่น รวมถึงการขาดความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของบุหรี่อย่างแท้จริง จึงส่งผลให้เด็กวัยรุ่นมีการสูบบุหรี่กันมาก ดังนั้นโรงเรียนวัดราชโอรสจึงเล็งเห็นความสำคัญของการรณรงค์ต่อต้านบุหรี่และช่วยให้นักเรียนเลิกสูบบุหรี่ จึงดำเนินการจัดตั้งเครือข่ายแกนนำเพื่อช่วยนักเรียนเลิกสูบบุหรี่ขึ้น เพราะการให้เพื่อนเข้ามามีส่วนร่วมจะสามารถทำในส่วนที่ครูไม่สามารถทำได้

วัตถุประสงค์

- เพื่อสร้างและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนแกนนำเพื่อการไม่สูบบุหรี่
- เพื่อสร้างเครือข่ายนักเรียนแกนนำในการช่วยเพื่อนนักเรียนให้ปลอดบุหรี่
- เพื่อช่วยให้นักเรียนเลิกบุหรี่ได้ถาวรและไม่เกิดนักสูบบุหรี่หน้าใหม่

ลักษณะของนักเรียนแกนนำ

นักเรียนแกนนำ คือนักเรียนที่รักกิจกรรม มีความเสียสละเวลาเพื่อสร้างสรรค์สังคมกล้าแสดงออก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

วิธีการคัดเลือกนักเรียนแกนนำ

1. เปิดรับสมัครนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมเป็นนักเรียนแกนนำ โดยเครือข่ายแกนนำทุกคนต้องผ่านการอบรมนักเรียนแกนนำก่อนปฏิบัติหน้าที่ และมอบเกียรติบัตรประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียนแกนนำทุกคน
2. คัดเลือกนักเรียนที่มีความกล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นที่สนใจและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มนักเรียน

3. เชิญชวนนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยเจาะไปที่ตัวนักเรียนที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ เป็นการให้ความสนใจและเห็นความสำคัญในตัวนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

4. สอบถามความคิดเห็นจากครูที่ปรึกษาในแต่ละระดับชั้นและระดับห้องเรียนให้คัดเลือกหรือตามความสมัครใจเพื่อแต่งตั้งเป็นนักเรียนแกนนำในระดับชั้น

ข้อกำหนดของนักเรียนแกนนำ

- ต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เช่น ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข บุหรี่ และการพนัน
- เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตในตนเอง
- ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
- เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
- รักที่จะทำงานเพื่อสังคม และไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

กระบวนการพัฒนา

วิธีดำเนินงาน

- สร้างกระแส ให้นักเรียนเกิดความสนใจอยากเรียนรู้อยากร่วมกิจกรรม โดยคัดเลือกนักเรียนที่เป็นผู้นำ และเป็นที่ยอมรับของนักเรียนให้มาเป็นแกนนำ (ตัวอย่าง) 2 - 3 คน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาแนะนำ ในการค้นหาผู้นำและสร้างเครือข่าย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัวอยากเรียนรู้

- การรับสมัคร โดยติดป้ายตามมุมอ่านต่างๆ ของโรงเรียน และการเชิญชวนโดยกลุ่มนักเรียนแกนนำ รวมถึงเสียงตามสายของโรงเรียน

- การสร้างเครือข่ายนักเรียนแกนนำ ครูได้กำหนดให้ห้องเรียนทุกห้องเรียนต้องมีนักเรียนแกนนำประจำห้อง และให้นักเรียนแกนนำสร้างเครือข่ายในชั้นเรียนของตนไปพร้อมๆ กับการพัฒนารูปแบบกิจกรรม เพื่อเป็นการกระจายนักเรียนแกนนำ ให้ครอบคลุมนักเรียนให้มากที่สุด เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน

- เปิดเวทีให้นักเรียนแกนนำ (ตัวอย่าง) ได้นำเสนอผลงานต่อเพื่อนนักเรียน เช่น พุดรณรงค์เชิญชวนให้ความรู้ และสาระสำคัญเกี่ยวกับพิษภัยบุหรี่หน้าเสาธง หรืออยู่ในรูปแบบของกิจกรรมเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนแกนนำ

- จัดทำสัญลักษณ์ของนักเรียนแกนนำ ได้แก่ เข็มกลัดติดเสื้อซึ่ง ส่งผลให้ผู้พบเห็นสนใจ
อยากเข้าร่วมกิจกรรมเป็นนักเรียนแกนนำ

- จัดทำทะเบียนประวัติของนักเรียนแกนนำ

รูปแบบกิจกรรม

1. จัดตั้งชมรม/กิจกรรม อาทิ

- ชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน
- กลุ่มแกนนำ be friend
- กิจกรรม No Smoke
- กิจกรรมทักษะปลอดบุหรี่

2. กิจกรรมพัฒนาทักษะนักเรียนแกนนำ ได้แก่

- จัดค่ายอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะความเป็นผู้นำ การพูดต่อหน้าชุมชน การค้นหา
ตนเอง และเสริมความรู้ด้านการดูแลตนเองการหลีกเลี่ยงบุหรี่และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้
โรงเรียนวัดราชโอรสได้จัดค่ายผู้นำโดยไปพักแรมที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่
ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ร่วมกัน เกิดกระบวนการทำงานที่เป็นรูปธรรม โดยกิจกรรมนี้
ครูปล่อยให้ให้นักเรียนแกนนำใช้ชีวิตร่วมกัน โดยครูเป็นผู้สังเกตและเก็บข้อมูลของนักเรียนแต่ละคน
เพื่อนำมาพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้ถูกต้องและเหมาะสม เช่น นักเรียนบางคนมี
ความเสียสละ บางคนมีความเป็นผู้นำสูง บางคนมีความรอบคอบมีเหตุผลรู้จักการแก้ปัญหา และ
บางคนเป็นผู้ตามที่ดี เป็นต้น

- จัดกิจกรรมเสริมสร้างความมั่นใจในตนเอง เพื่อให้ นักเรียนแกนนำสามารถเป็นผู้นำ
ในการทำงานหรือกิจกรรมให้บรรลุตามจุดประสงค์ได้อย่างดี คือ เลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับ
นักเรียนแกนนำ เช่น การพูดหน้าเสาธง การพูดต่อหน้าชุมชน เพื่อให้ นักเรียนแกนนำรู้จักปรับตัว
แก้ปัญหาเฉพาะหน้า นอกจากนี้ ให้นักเรียนแกนนำทำกิจกรรมที่ไม่เคยทำมาก่อน เช่น การร้อง
เพลงวงมาลัย การรำวงมาตรฐาน การวาดรูป การเล่าเรื่อง/นิทานต่างๆ โดยครูเป็นผู้ให้กำลังใจ
และแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง และครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า เราสามารถทำได้ถึงแม้ว่าเราจะไม่เคย
ทำมาก่อน แต่ถ้าเราคิดจะทำ หรือทำแล้วต้องตั้งใจทำให้ดีที่สุด ทุกอย่างเกิดจากการเรียนรู้และ
ฝึกฝนทั้งสิ้น

นอกจากนี้ครูให้นักเรียนแกนนำเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองถนัดและสนใจ เช่น ด้านดนตรี กีฬา ศิลปะ หรือความสามารถเชิงวิชาการ โดยครูเปิดเวทีให้นักเรียนแกนนำได้แสดงความสามารถของตนเอง จากนั้นมอบหมายหน้าที่ให้นักเรียนแกนนำเป็นผู้นำและรับผิดชอบในกิจกรรมที่ตนเองถนัด เช่น เป็นผู้นำด้านการกีฬา ให้จัดแข่งขันกีฬา หรือสอนทักษะด้านการกีฬา นักเรียนแกนนำที่สนใจด้านวิชาการจัดแข่งขันตอบปัญหา นักเรียนแกนนำที่สนใจด้านศิลปะจัดประกวดวาดภาพ และร้องเพลง ซึ่งเป็นการสร้างเครือข่ายอีกวิธีหนึ่ง

- นำเสนอผลงาน ครูให้นักเรียนแกนนำนำเสนอผลงานของกลุ่มตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนแกนนำเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเป็นที่ยอมรับแก่กลุ่มเพื่อนนักเรียน

สื่อวัตกรรม

- จัดทำแผนปฏิบัติงานของกลุ่มนักเรียนแกนนำ และแผนปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา ในการสร้างนักเรียนแกนนำ

- จัดทำแบบเรียนวรรณกรรมเล่มเล็ก ชุดยาเสพติด (นุหรี)

- ทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ การ์ตูนชุดเด็กซ่า เป็นนวัตกรรมที่นักเรียนแกนนำเป็นผู้จัดทำขึ้นตามมุมมองของนักเรียน

ระยะเวลาในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนแกนนำ

การพัฒนานักเรียนแกนนำใช้เวลา 1 - 2 ปี ขึ้นอยู่กับความสามารถของครูที่ปรึกษา และตัวนักเรียน โรงเรียนวัดราชโอรสเริ่มสร้างนักเรียนแกนนำในครั้งแรกมีนักเรียนที่สนใจจริงๆ 4 คน ดังนั้นครูที่ปรึกษาจึงคัดเลือกนักเรียนแกนนำกลุ่มตัวอย่างขึ้นเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ

พื้นที่ดำเนินการ

นักเรียนแกนนำของโรงเรียนวัดราชโอรสจัดกิจกรรมทั้งในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ กิจกรรมพี่สู่น้อง ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และกิจกรรมฟ้าใสในโรงเรียนวัดราชโอรส

ผลงานของนักเรียนแกนนำ

- นักเรียนแกนนำสามารถปฏิเสธการสูบบุหรี่ได้อย่างเด็ดขาดและถาวร

- นักเรียนแกนนำสามารถขยายเครือข่ายได้อย่างยั่งยืน

- นักเรียนแกนนำสามารถจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านบุหรี่ได้ และสามารถสกัดกั้นนักสูบบุหรี่ใหม่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

- นักเรียนแกนนำสามารถเขียนโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ได้แก่ โครงการเพลงรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ และโครงการลีลาวดี

การประเมินและการวัดความสำเร็จของงาน

วิธีการประเมิน

โรงเรียนวัดราชโอรสดำเนินการสร้างและพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 - 2550 โรงเรียนวัดราชโอรสประเมินผลดังนี้

- การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนครู และผู้ปกครอง
- การประเมินผลจากผู้ปกครอง
- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ
- ปริมาณการสูบบุหรี่ลดลง และไม่ปรากฏนักสูบบุหรี่ใหม่

การวัดความสำเร็จของงาน

1. นักเรียนแกนนำสามารถขยายเครือข่ายในกลุ่มเพื่อนนักเรียนในห้องเรียน ระหว่างห้องเรียน และเพื่อนต่างโรงเรียนได้

2. นักเรียนแกนนำสามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ดังนี้

- **นักเรียนกลุ่มปกติ** จัดกิจกรรมป้องกันเฝ้าระวัง ให้ความรู้เสริมสร้างทักษะการปฏิเสธบุหรี่และสิ่งอบายมุข และรณรงค์ต่อต้านพิษภัยบุหรี่

- **นักเรียนกลุ่มเสี่ยง** จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนโดยนักเรียนแกนนำที่เป็นเครือข่ายห้องจะเป็นผู้ดูแล เฝ้าระวัง และให้กำลังใจเพื่อนในการเลิกบุหรี่ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา จัดกิจกรรมที่อยู่ในความสนใจของกลุ่มเสี่ยง จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าดนตรีเป็นสิ่งที่สามารถดึงความสนใจของกลุ่มเสี่ยงได้เป็นอย่างดี เช่น การจัดคอนเสิร์ต โดยให้นักเรียนเป็นผู้เล่นเองแต่มีกติกากว่าผู้ที่เล่นดนตรีต้องเป็นผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ เป็นต้น

- **นักเรียนกลุ่มสูบบุหรี่** จัดกิจกรรมเฝ้าระวังติดตามอย่างใกล้ชิด ทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียนแกนนำโดยนักเรียนแกนนำเป็นผู้คอยสังเกตพฤติกรรมของเพื่อน และแจ้งครูเพื่อติดตามแก้ไข รวมถึงการให้กำลังใจ และพูดคุย เพื่อสร้างความคุ้นเคย สร้างการยอมรับในกลุ่มเพื่อนให้มากขึ้นเพื่อให้ผู้สูบบุหรี่มีกำลังใจ ไม่ใช่การลงโทษ แต่เป็นการดูแลช่วยเหลือ

3. นักเรียนร่วมกิจกรรมตามความสามารถของตนเอง และสามารถสร้างผลงานเป็นที่ประจักษ์ได้ เช่น การแข่งขันตอบคำถาม นักเรียนร่วมจัดกิจกรรมรณรงค์ทั้งในโรงเรียนและในชุมชนใกล้เคียง และนักเรียนแกนนำรวมทั้งเครือข่ายให้สัญญาว่าจะไม่สูบบุหรี่ตลอดชีวิต

4. จากการดำเนินงานที่ผ่านมาของโรงเรียนวัดราชโอรสพบว่า สามารถควบคุมปริมาณผู้สูบบุหรี่ในโรงเรียนให้ลดลงได้ และไม่ปรากฏนักสูบบุหรี่หน้าใหม่ โดยเฉพาะนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถควบคุมได้ คงเหลือแต่ ผู้สูบบุหรี่หน้าเก่าที่มารับคำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือให้เลิกบุหรี่

ผลลัพธ์

1. นักเรียนแกนนำสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนนักเรียนได้ โดยพิจารณาจากการหลีกเลี่ยงบุหรี่ อดายมุข และสิ่งเสพติดทุกชนิด และเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดีและดีมากสรุปผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

- นักเรียนแกนนำมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีความเสียสละและกระตือรือร้นในการทำงาน

- นักเรียนแกนนำสามารถสร้างเครือข่ายแกนนำในทุกระดับชั้นได้ เพื่อเป็นการกระจายงานขยายเครือข่ายให้กว้างขึ้น และเพื่อให้นักเรียนร่วมกันทำงานเป็นทีมโดยไม่มีผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน

- นักเรียนแกนนำได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองเป็นอย่างดี เพราะผู้ปกครองเล็งเห็นความสำคัญของกลุ่มนักเรียนแกนนำ และเห็นผลที่เกิดกับตัวนักเรียนแกนนำ

2. สมาชิกของนักเรียนแกนนำ

ปัจจุบันโรงเรียนวัดราชโอรสมีนักเรียนแกนนำรวมทั้งสิ้น 298 คน (ไม่รวมเครือข่ายแกนนำ) เป็นนักเรียนที่ผ่านการอบรมการเป็นผู้นำแล้วทั้งสิ้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงจำนวนนักเรียนแกนนำของโรงเรียนวัดราชโอรสปีการศึกษา 2547-2548

ชั้น	ปีการศึกษา 2547	ปีการศึกษา 2548	หมายเหตุ
มัธยมศึกษาปีที่ 1	20	20	แกนนำระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2	20	40	
มัธยมศึกษาปีที่ 3	20	40	
มัธยมศึกษาปีที่ 4	16	40	
มัธยมศึกษาปีที่ 5	37	32	
มัธยมศึกษาปีที่ 6	22	53	
แกนนำทักษะ ปลอดภัย	52	73	แกนนำทักษะ ปลอดภัย
รวม	277	298	298 คน

3. การขยายกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่

- โรงเรียนวัดราชโอรสดำเนินการขยายกิจกรรมโดยการสร้างกระแสให้เกิดความสนใจ โดยนำกิจกรรมที่ทำทายมาใช้ในการกระตุ้นเข้าใจให้นักเรียนสนใจ ได้แก่ การจัดคอนเสิร์ตโดยนักเรียนเป็นผู้เล่นเอง ใช้ระบบพี่สอนน้อง โดยมีการสร้างเงื่อนไขคือ นักเรียนที่จะสมัครร่วมกิจกรรมคอนเสิร์ตด้านภัยบุหรี่ต้องเป็นผู้ไม่สูบบุหรี่ตามชื่อกิจกรรม

- มีการมอบรางวัลเกียรติบัตรแก่นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมเพื่อนำผลงานไปจัดแฟ้มและสอดแทรกในช่วงโมเรียนในการพิจารณาคะแนนคุณลักษณะของนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านบุหรี่ ยาเสพติด

- จัดกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนพี่สู่โรงเรียนน้องที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะศึกษาต่อที่โรงเรียนวัดราชโอรส เพื่อให้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาต้นตัวเรื่องการต่อต้านบุหรี่ในโรงเรียนวัดราชโอรส และสำรวจตนเองว่าเกี่ยวข้องกับบุหรี่หรือไม่ และเป็นการสกัดกั้นนักสูบบุหรี่หน้าใหม่

การสร้างนักเรียนแกนนำ

1. จัดทำแผนการดำเนินงานประจำปีของนักเรียนแกนนำ
2. สร้างนักเรียนแกนนำที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ครูเป็นผู้เลือกนักเรียนที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เพื่อเป็นแบบอย่าง นำเสนอรูปแบบที่ดีที่สุดให้กลุ่มนักเรียนเกิดความสนใจและอยากร่วมเป็นแกนนำ
3. ในช่วงแรกครูจะมีบทบาทค่อนข้างมากในการพัฒนานักเรียนแกนนำ แต่เมื่อได้นักเรียนแกนนำที่ผ่านการอบรม และมีประสบการณ์แล้ว บทบาทของครูจะลดลงในปีต่อไป กลายเป็นเพียงครูที่ปรึกษาเท่านั้น ที่สำคัญคือ โรงเรียนจะได้นักเรียนแกนนำที่สมัครใจเดินเข้ามาสมัครเป็นแกนนำด้วยตนเองไม่ใช่เกิดจากการดึงตัว หรือการบังคับ
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนแกนนำสร้างกระบวนการคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเองแบบกระบวนการกลุ่ม มีการปรึกษาหารือสรุปร่วมกัน โดยครูเป็นผู้ดูแลอยู่ห่างๆ
5. นักเรียนแกนนำศึกษาและค้นหาตนเอง จากนั้นครูที่ปรึกษาช่วยผลักดัน และพัฒนาความสามารถของนักเรียนในด้านนั้นๆ
6. จัดทำแผนปฏิบัติการโดยกำหนดให้มีการประชุม ปรึกษา ระดมความคิด และลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดกระบวนการคิดการทำงานร่วมกันเป็นรูปแบบที่ชัดเจน นำไปสู่การสร้างพัฒนาเครือข่ายนักเรียนแกนนำ
7. นักเรียนแกนนำสร้างเครือข่ายของตนเองเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำให้สูงขึ้นในตัวนักเรียนแกนนำ เช่น พี่ ม.4 เป็นแกนนำให้ขยายเครือข่าย ประมาณ 4-5 คน โดยมีหน้าที่ดูแลช่วยเหลือเครือข่ายของตน เป็นการพัฒนานักเรียนแกนนำให้มีการปรับตัว เป็นแบบอย่างที่ดี และสามารถให้คำแนะนำเครือข่ายได้เป็นอย่างดี
8. อบรมให้ความรู้แก่นักเรียนแกนนำในเรื่องการให้ความช่วยเหลือและการให้ความรู้แก่กลุ่มเพื่อนนักเรียนอย่างถูกต้อง

จุดเด่นในการดำเนินการ

หลังจากพัฒนานักเรียนแกนนำจวบจนกระทั่งปัจจุบัน สามารถสร้างนักเรียนแกนนำที่มีประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อส่วนรวม ในขณะเดียวกัน การเป็นนักเรียนแกนนำเป็นการพัฒนาให้ตัวนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง รู้หน้าที่ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ส่งผลให้นักเรียนแกนนำมีผล

การเรียนดี ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุขสิ่งเสพติดทุกประเภท เพราะนักเรียนแกนนำรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักแบ่งเวลาการทำงาน และจัดตารางปฏิบัติงานส่วนตัวได้เป็นอย่างดี

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

1. ในช่วงแรกจะมีปัญหาในการคัดเลือกนักเรียนแกนนำตัวอย่าง เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมมากนัก โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความพร้อม มีความเหมาะสมตามที่ครูต้องการส่วนใหญ่ต้องเรียนพิเศษ มีงาน มีการบ้านมาก รวมถึงบางคนต้องทำงานพิเศษเพื่อหารายได้

2. ในช่วงแรกไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองไม่เข้าใจการทำงาน และกลัวว่าจะมีผลกระทบต่อการเรียนที่ตัวนักเรียนแกนนำจะได้รับ ซึ่งต้องชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจ

3. นักเรียนส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ ขาดภาวะความเป็นผู้นำ ไม่กล้าแสดงออก โดยเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่เป็นผู้ตามที่ดีมาก และสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ดี

ข้อเสนอแนะ

การสร้างนักเรียนแกนนำเป็นงานที่ท้าทาย เป็นงานที่สร้างคนให้เป็นผู้มีคุณภาพต่อตนเองและสังคม เป็นงานที่ต้องเสียสละแรงกาย แรงใจเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในทุกๆ เรื่อง เช่น การเสียสละ การมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพื่อให้ นักเรียนเลียนแบบและคุ้นเคยกับการทำสิ่งที่ดี นอกจากนี้ ครูต้องปรับตัวให้ใกล้เคียงกับนักเรียน สามารถพูดคุย ปรึกษา เป็นกันเองกับนักเรียน

เสียงสะท้อนจากนักเรียนแกนนำ

• แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

ด.ช. ปิยะพงษ์ หัวหน้ากิจกรรม No Smoke เป็นผู้หนึ่งที่เข้าร่วมเป็นแกนนำเพราะเห็นเพื่อนและรุ่นพี่สูบบุหรี่ในห้องน้ำ สงกลิ่นเหม็นติดตัว ติดเสื้อผ้า

ด.ญ. ทิพย์ประภา เข้าร่วมกิจกรรมเพราะเป็นผู้ที่มีความสามารถด้านการวาดภาพการ์ตูน จึงมาสมัครเป็นแกนนำ เพื่อใช้ความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นผู้ที่มีผลงานให้เพื่อนนักเรียนเห็นเป็นแบบอย่าง

น.ส. กวินนารถ ประไพรักษ์ เข้าร่วมกิจกรรมเพราะได้ทำกิจกรรมมีผลงาน ได้เกียรติบัตร เพื่อนำไปทำแฟ้มผลงานเพื่อยื่นในการสมัครสอบเข้าศึกษาต่อ

- **ความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรม** จากความคิดเห็นของนักเรียนแกนนำมีดังนี้

- ผู้มาร่วมกิจกรรมที่จัดส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ ผู้สูบบุหรี่จะไม่มาร่วม จึงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการบำบัดรักษา แต่สามารถป้องกันไม่ให้มีการสูบบุหรี่มากขึ้น

- การบังคับให้ทุกคนต้องเรียนและร่วมกิจกรรม โดยบูรณาการในการเรียนการสอน เป็นวิธีที่สามารถเข้าถึงผู้สูบบุหรี่ได้ดี

- แบบเรียนวรรณกรรมของครูมีสาระและมีความรู้ดี แต่ไม่น่าสนใจเท่ากับหนังสือการ์ตูนที่เพื่อนนักเรียนทำขึ้น

- **คุณค่าและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ**

- นักเรียนได้รับประโยชน์โดยตรงจากการเรียนรู้ การอบรม และสามารถปฏิเสธการสูบบุหรี่ได้อย่างถาวร เป็นผู้ห่างไกลสิ่งเสพติด

- นักเรียนแกนนำมีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือสังคม โดยเฉพาะเพื่อน และได้รับเกียรติบัตร

- นักเรียนแกนนำเป็นผู้ที่มีศักยภาพ มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ และรู้จักใช้เหตุผล

- **ผลการดำเนินกิจกรรม** ทำให้นักเรียนแกนนำมีความเป็นผู้นำสูง สามารถสร้าง และขยายเครือข่ายได้ผลดี

- **ข้อคิดเห็นในการสร้างเยาวชนให้มีค่านิยมไม่สูบบุหรี่** นักเรียนทุกคนเห็นด้วยกับการสร้างเยาวชนไม่สูบบุหรี่ เพราะ

- นักเรียนวันนี้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในวันหน้า

- บุหรี่เป็นสิ่งเสพติดชนิดหนึ่งที่มีโทษต่อร่างกาย และคนใกล้ชิด

- คนทุกคนสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งบุหรี่

- บุหรี่ไม่มีคุณประโยชน์แม้แต่หน่อย มีแต่โทษ

- ความมั่นใจในตนเองไม่ได้อยู่ที่การสูบบุหรี่

.....

โรงเรียนบางมดวิทยา “สี่สุทนต์จนวนุปลัณฑ์”

ครูอนงค์ พัวตระกูล

ความเป็นมา

บุหรี เป็นสิ่งเสพติดที่เป็นจุดเริ่มต้นของยาเสพติดร้ายแรงอื่นๆ และทำให้เยาวชนก้าวเข้าสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ ดังงานวิจัยของเอแบคโพลล์ ในปี พ.ศ.2548 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สูบบุหรี่เป็นผู้ที่ใช้ยาเสพติดอื่นๆ มากกว่านักเรียนที่ไม่สูบบุหรี่ถึง 27 เท่า ดังนั้นการแก้ปัญหายาเสพติดจะสำเร็จได้หนทางหนึ่งก็คือ ต้องป้องกันเยาวชนไม่ให้ติดบุหรี ในความเป็นจริง เยาวชนจะใช้เวลาส่วนใหญ่ของแต่ละวันอยู่ที่โรงเรียน ดังนั้นแนวโน้มที่วัยรุ่นคนใดคนหนึ่งจะตัดสินใจสูบบุหรี่หรือไม่ นั่นจึงมีโอกาสมากที่จะเกิดขึ้นที่โรงเรียน นอกจากนี้ รายงานเมื่อปี พ.ศ.2537 ของสำนักงานนายแพทย์ใหญ่ของสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับการป้องกันเยาวชนจากบุหรี ได้สรุปข้อมูลจากการทำวิจัยเรื่องนโยบายปลอดบุหรีในโรงเรียนว่า สามารถลดจำนวนการเสพติดบุหรีของเยาวชนได้ มากกว่านั้นมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียยังได้สำรวจโรงเรียนที่มีนโยบายปลอดบุหรีและมีกิจกรรมรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 30 โรงเรียน พบว่า สามารถลดจำนวนการเริ่มต้นสูบบุหรี่ของเยาวชนได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการป้องกันเยาวชนจาก “บุหรี” (ประกิต วาทีสาธกกิจ, 2548)

การเปิดโอกาสให้เยาวชนมีบทบาทในการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ด้วยพลังความคิดสร้างสรรค์ของตัวเอง จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างค่านิยมไม่สูบบุหรี่ในหมู่เยาวชน เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีพลังที่จะคิดและทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ชีวิตของพวกเขาดี สิ้น จาก การสำรวจ "พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนไทย" ซึ่งมีการถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการรณรงค์ให้เยาวชนไม่สนใจบุหรี พบว่าเยาวชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การให้วัยรุ่นหรือคนในวัยเดียวกันช่วยรณรงค์ในกลุ่มเพื่อนเป็นวิธีการที่ดีที่สุด (ชูชัย ศุภวงศ์ และคณะ, 2540) จึงเป็นที่มาของโครงการนี้

วัตถุประสงค์

"โครงการพี่สอนน้อง" หรือ "Teens As Teacher" หรือ "TAT" เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่และการใช้ยาเสพติดในโรงเรียน โดยนักเรียนรุ่นพี่เป็นผู้สอนนักเรียนรุ่นน้องให้ได้ทราบถึงอันตรายที่เกิดจากการสูบบุหรี่ ผลกระทบที่ร่างกายได้รับจากการสูบบุหรี่ และวิธีการป้องกันตนเองจากการสูบบุหรี่ของผู้อื่น (ควันบุหรี่มือสอง) และสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรุ่นพี่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนรุ่นน้อง และเพื่อให้กระแสการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องภายในโรงเรียน

วิธีการคัดเลือกนักเรียนแกนนำ

พิจารณาจากนักเรียนที่มีคุณสมบัติต่างๆ ดังนี้

- **เด็กหัวใจอกของกลุ่ม** เป็นที่เชื่อว่าเด็กเหล่านี้มักเป็นเด็กที่มีศักยภาพในตัวเอง มีความสามารถในการสร้างความสนใจให้กับเด็กอื่น ส่วนมากเด็กกลุ่มนี้จะไม่ใช่เด็กที่เรียนเก่ง อีกทั้งอาจจะอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ด้วยลักษณะเด่นที่ชอบเป็นจุดสนใจ เด็กกลุ่มนี้จะมีส่วนช่วยเหลือในการสร้างสรรค์กิจกรรมนันทนาการ
- **เด็กที่มีความตั้งใจ** เด็กกลุ่มนี้แม้จะมีลักษณะบุคลิกไม่โดดเด่นเท่ากับกลุ่มแรก แต่เป็นเด็กที่มีความตั้งใจดี มีความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์กับสังคม เด็กกลุ่มนี้จะมีความตั้งใจในการทำงานและพยายามพัฒนาตนเองในการเข้าร่วมทำกิจกรรม
- **เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง** เด็กกลุ่มนี้อาจอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือไม่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงก็ได้ ซึ่งลักษณะการขาดความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เยาวชนหันเข้าหาบุหรี่ ดังนั้นกลุ่มที่ขาดความมั่นใจจึงควรได้รับการพัฒนาให้เป็นแกนนำ แม้ว่าจะพัฒนาได้ช้ากว่าคนอื่น ๆ แต่เมื่อได้รับการพัฒนาศักยภาพและดำเนินกิจกรรมไปสักระยะหนึ่ง เขาจะมีความมั่นใจมากขึ้น และมุ่งมั่นกับการรณรงค์ฯ ซึ่งเป็นเวทีที่สร้างความมั่นใจให้กับเขา
- **เด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง** เด็กกลุ่มเสี่ยงเป็นเด็กที่มักมีปัญหาในตัวเอง ต้องการความช่วยเหลือ ควรได้รับการยอมรับให้ร่วมดำเนินกิจกรรมด้วย แต่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากครูที่ปรึกษาโครงการเป็นพิเศษในการแนะนำเด็กกลุ่มนี้เข้าร่วมกิจกรรม และถ้าสามารถดึงให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมได้ จะทำให้เด็กละทิ้งพฤติกรรมเดิมและหันมาสนใจสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมแทน

วิธีการคัดเลือกนักเรียนแกนนำมีหลายวิธี ดังนี้

1. คัดเลือกนักเรียนในระดับ ม.4 - ม.6 โดยพิจารณาจากใบสมัครและความสนใจของนักเรียน
2. คัดเลือกจากการพิจารณาของครูโดยดูความเหมาะสมและพยายามชักจูงนักเรียนให้มาเข้าร่วมกิจกรรม
3. คัดเลือกนักเรียนจากกลุ่มในข้อที่ 1 และ 2 คละกัน เพื่อเปิดโอกาสให้กับนักเรียนที่สนใจกิจกรรมจริงๆ และได้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีศักยภาพในการพัฒนาและแก้ปัญหาด้วย

กระบวนการพัฒนา

ในการดำเนินโครงการที่สอนน้อง มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ครูที่ปรึกษาโครงการขออนุญาตดำเนินกิจกรรมโครงการที่สอนน้อง เพื่อสร้างการยอมรับและความเข้าใจในการดำเนินโครงการกับผู้บริหารโรงเรียนและครู

ขั้นตอนที่ 2 ประกาศรับสมัครนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าร่วมโครงการ

เพื่อให้ได้นักเรียนอาสาสมัครเข้ารับการอบรมเป็นนักเรียนแกนนำที่สอนน้อง จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 3 อบรม TAT โดยวิทยากรรุ่นพี่

กระบวนการฝึกอบรม

กลุ่มเป้าหมายคือใคร

กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ผ่านการคัดเลือกจากครูที่ปรึกษาโครงการ จำนวน 30 คน นักเรียนเหล่านี้จะได้รับการพัฒนาศักยภาพ ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ให้แก่กับนักเรียนรุ่นน้องในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3)

การพัฒนาศักยภาพอย่างไร

พัฒนาศักยภาพด้วยการจัดอบรมหลักสูตร 1 - 2 วัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมนักเรียนกลุ่มเป้าหมายให้มีความพร้อมที่จะเป็นผู้จัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ มีความรู้

เรื่องปัญหาหรือกับสุขภาพ ตลอดจนการเป็นผู้รู้เท่าทันกลยุทธ์ของบริษัทบุหรี และไม่ตกเป็นเหยื่อของค่านิยมที่บริษัทบุหรีสร้างขึ้น โดยหลักสูตรอบรมมุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

- ☺ การกล้าแสดงออก
- ☺ การเป็นผู้นำ
- ☺ การทำงานเป็นทีม
- ☺ ความคิดสร้างสรรค์
- ☺ ความรู้เรื่องบุหรีกับเยาวชน และกลยุทธ์ของบริษัทบุหรี
- ☺ การเป็นนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรีที่มีประสิทธิภาพ
- ☺ การจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ไปสู่นักเรียนรุ่นน้อง

ด้านการกล้าแสดงออก : นักเรียนแกนนำจะได้รับการฝึกทักษะด้านการพูด การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการนำเสนอ และการพูดในประเด็นต่างๆ

ด้านการเป็นผู้นำ : นักเรียนแกนนำจะได้รับการกระตุ้นให้เป็นผู้มีบทบาทในการเป็นผู้นำอย่างเท่าเทียมกัน

ด้านการทำงานเป็นทีม : นักเรียนแกนนำจะได้เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การประสานงาน ความรับผิดชอบ การเสียสละ และการยอมรับความสามารถของผู้อื่น

ด้านความคิดสร้างสรรค์ : นักเรียนแกนนำจะได้ร่วมกันคิดสร้างสรรค์กิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรีที่น่าสนใจ การมองถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น และแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ด้านความรู้เรื่องบุหรีกับเยาวชนและกลยุทธ์ของบริษัทบุหรี : นักเรียนแกนนำจะได้รับข้อมูลและทราบถึงอันตรายจากการสูบบุหรี สารพิษที่สำคัญในควันบุหรี ปัญหาบุหรีกับเยาวชน ปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นสูบบุหรี และกลยุทธ์ต่างๆ ของบริษัทบุหรี

ด้านการเป็นนักรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรีที่มีคุณภาพ : นักเรียนแกนนำจะได้รับความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการและความสำคัญของการเป็นนักรณรงค์ ได้รับการฝึกทักษะในการปฏิเสธบุหรีและสิ่งเสพติด และไม่ตกเป็นเหยื่อของค่านิยมที่บริษัทบุหรีสร้างขึ้น ซึ่งนักเรียน

กลุ่มเป้าหมายนี้จะได้รับเอกสารข้อมูลสำคัญเพื่อการรณรงค์ และยังได้รับของที่ระลึกต่างๆ ในการรณรงค์ไม่สูญบุหรือีกด้วย

ด้านการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ไปสู่นักเรียนรุ่นน้อง : นักเรียนแกนนำจะได้รับการฝึกทักษะการสอน การถ่ายทอดความรู้ และการจัดกิจกรรมนันทนาการให้กับนักเรียนรุ่นน้อง

ขั้นตอนที่ 4 นักเรียนแกนนำรุ่นพี่ประชุมระดมความคิดวางแผนจัดกิจกรรมสอนน้อง

ทีม TAT ประชุมระดมความคิดเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรม โดยครูที่ปรึกษาจะแนะนำให้แกนนำนักเรียนแบ่งออกเป็น 3 ทีมๆ ละ 10 คน เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสสัมผัสการสอนและพัฒนาตนเอง รวมทั้งได้ตั้งชื่อทีมเพื่อสื่อความหมายถึงการรณรงค์ไม่สูญบุหรื และแต่ละทีมจะมีการคิดค้นกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน รวมถึงการค้นคว้าข้อมูล การเตรียมสื่อ และการเตรียมกิจกรรม

ในการวางแผนกิจกรรม ครูจะมีบทบาทที่ปรึกษาคอยดูแลให้กิจกรรมมีความพร้อมและเป็นไปตามตารางเวลาที่กำหนด ส่วนการเตรียมงานและสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมจะเป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะคิดค้นประดิษฐ์ขึ้นเอง และครูที่ปรึกษาอาจจะมีส่วนในการให้คำแนะนำเพิ่มเติมหากสื่อที่ใช้นั้นยังไม่เหมาะสม

ตัวอย่างสื่อรณรงค์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

- **ข้างสลักคว้น** เป็นสื่อที่แสดงการเดินทางของคว้นบุหรืและสารพิษเข้าสู่ปอด โดยนำมาใช้แสดงให้ห้อง ๆ เห็นว่าเมื่อสูญบุหรืจะเกิดอะไรกับปอดของคนเรา
- **ทีวีรณรงค์ไม่สูญบุหรื** โดยการนำกล่องกระดาษมาตกแต่งให้มีลักษณะคล้ายทีวี และมีแกนไม้เสียบอยู่ข้างบนและข้างล่างของกล่องเพื่อใช้เป็นแกนหมุนกระดาษ ส่วนกระดาษในทีวีจะมีเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับการรณรงค์ไม่สูญบุหรื สามารถสร้างความสนใจในการสอนได้เป็นอย่างดี
- **ระเบิดสารพิษในบุหรื** โดยการนำชื่อของสารพิษในคว้นบุหรืมาใส่ไว้ในลูกโป่งแล้วให้ห้อง เป่าลูกโป่งให้แตก เพื่อจะได้รู้ว่าเมื่อสูญบุหรืจะได้รับสารพิษอะไรบ้าง
- **วงจรโรคที่เกิดจากการสูญบุหรื** โดยนำโปสเตอร์เก่าก่อนวัยที่ได้รับจากมูลนิธิ มาประยุกต์ใช้ให้มีสีสันมากขึ้น ด้วยการใส่แผงวงจรไฟฟ้าใส่เข้าไปในภาพ ทำให้มีแสง

ไฟและเสียงเกิดขึ้น เมื่อน้อง ๆ สามารถจับคู่ระหว่างสารพิษและโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ได้ จะทำให้เกิดการจดจำอันตรรกะจากการสูบบุหรี่ได้ดียิ่งขึ้น

- **กล่องกลยุทธ์บริษัทบุหรี่** โดยการจัดทำกล่องที่มีสีสันสะดุดตา ซึ่งภายในกล่องจะมีแผ่นภาพกลยุทธ์ต่างๆ ของบริษัทบุหรี่ แล้วให้น้องๆ ออกมาตีภาพเหล่านั้นกลุ่มละภาพ และให้ช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่ากลยุทธ์ดังกล่าวเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นวิธีการระดมความคิดที่ดี ที่ทำให้น้องๆ มีส่วนร่วมได้มาก
- **ทักษะการปฏิเสธบุหรี่** โดยจัดการรณรงค์เป็นฐาน และฐานหนึ่งจะให้น้องๆ มาแสดงทักษะการปฏิเสธบุหรี่ โดยฝึกการใช้เหตุผลในการป้องกันตัวเองที่ดี ซึ่งจะทำได้ก็ๆ สนุกสนานกับบทบาทสมมติที่เกิดขึ้นจริงได้
- **ทดลองบุหรี่เข้าสู่ปอด** โดยนำเอาการทดลองทางวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้ โดยมีอุปกรณ์ คือขวดทดลองและหลอดฉีดยา เมื่อจุดบุหรี่จะเห็นควันบุหรี่อยู่ที่ขวดใบแรก และใช้หลอดฉีดยาสูบลดแทนการสูบบุหรี่ เมื่อสูบบุหรี่นานขึ้นจะสังเกตเห็นว่ามีสารเหนียวสีน้ำตาลไหม้ติดอยู่ที่ขวด ซึ่งเราเรียกสารตัวนี้ว่า สารทาร์หรือน้ำมันดิน ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคมะเร็งปอด
- **จิกซอว์ไร้ควันบุหรี่** โดยนำเอาเกมง่ายๆ อย่างจิกซอว์ซึ่งทำจากโปสเตอร์รณรงค์ไม่สูบบุหรี่ โดยให้น้องๆ แบ่งเป็นทีมและแข่งขันต่อจิกซอว์ ทีมไหนเสร็จก่อนทีมนั้นจะได้รางวัล หลังจากต่อจิกซอว์เสร็จ นักรณรงค์รุ่นพี่จะอธิบายเรื่องราวรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ตามที่ปรากฏในภาพให้น้องๆ ได้เข้าใจ

ขั้นตอนที่ 5 ครูที่ปรึกษาประสานงานจัดตารางกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดตารางกิจกรรมการสอน ครูที่ปรึกษาโครงการควรทำบันทึกข้อความถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตให้ชั่วโมงเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสามารถใช้ชั่วโมงการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั่วโมงแนะแนว และชั่วโมงกิจกรรม มาใช้ในการเรียนการสอนได้ และในการสอนจะครอบคลุมรุ่นน้องทั้ง 3 ระดับ คือ ม.1, ม.2, และม.3 ในการดำเนินกิจกรรมการสอนจะเป็นการเพิ่มพูนทักษะด้านการสอน และสร้างประสบการณ์การเป็นผู้นำให้กับนักเรียนแกนนำ ซึ่งหากนักเรียนแกนนำมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมจำนวนมากครั้งจะทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในการให้ข้อมูลการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่

บุหรี และมีความตระหนักในปัญหาการสูบบุหรี่มากขึ้น ซึ่งมีผลต่อความพร้อมในการพัฒนาเป็น นักรณรงค์ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 นักเรียนรุ่นพี่ดำเนินการตามตารางเวลาที่จัดไว้

กิจกรรมในชั้นเรียนเป็นหน้าที่ของนักเรียนแกนนำที่จะเข้าสอนตามตารางเวลาที่เตรียมไว้ ในการสอนแต่ละครั้งจะมีนักเรียนแกนนำรุ่นพี่และครูที่ปรึกษาโครงการเข้าไปร่วมสังเกตการณ์ การสอน เพื่อให้กำลังใจกับนักเรียนแกนนำ และช่วยชี้แนะจุดเด่นที่ควรส่งเสริม จุดด้อยที่ควร ปรับปรุงแก้ไข และเพื่อเพิ่มเติมในส่วนที่ยังบกพร่องอยู่ในการสอนครั้งต่อไป เพื่อเป็นการพัฒนา เนื้อหาและกลวิธีการสอนให้เหมาะสม **ตัวอย่างกิจกรรมในชั้นเรียน**

1. ให้ความรู้เรื่องอันตรายที่เกิดจากการสูบบุหรี่ ผลกระทบที่ร่างกายได้รับจากการสูบบุหรี่ วิธีป้องกันตนเองจากการสูบบุหรี่ของผู้อื่น และกลยุทธ์ของบริษัทบุหรี
2. บอกเล่าปัญหาของผู้สูบบุหรี่มือสอง ซึ่งเป็นปัญหาที่พบในชีวิตประจำวันของนักเรียน ส่วนใหญ่ว่าผู้ป่วยด้วยโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่บางคนนั้นไม่ได้สูบบุหรี่แต่ได้รับพิษภัยจากควัน บุหรีที่ผู้อื่นสูบ
3. การเล่นเกมต่างๆ เพื่อระดมความคิดแก้ปัญหาบุหรี โดยพยายามให้ห้องๆ ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเรียนให้มากที่สุด
4. ประเมินผลกิจกรรมการสอนหลังจากได้รับการสอนจากรุ่นพี่แล้ว โดยให้นักเรียนรุ่นน้องเขียนความคิดเห็นต่อกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ในการสอนครั้งแรกควรจะเป็นนักเรียนชั้น ม.1 เพราะเป็นชั้นเรียนที่สามารถควบคุมได้ง่าย และแกนนำยังไม่ค่อยมีความมั่นใจมากนัก
2. ขั้นตอนการให้กำลังใจเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก ในการสอนทุกครั้งนักเรียนแกนนำรุ่นพี่ และครูที่ปรึกษาโครงการ จะเป็นผู้ทำหน้าที่นี้ได้ดีที่สุด เนื่องจากจะเป็นผู้ที่ใกล้ชิด รัปัญหาที่เกิดขึ้นทุกระยะ และสังเกตความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ดีที่สุด
3. เตรียมรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน เนื่องจากการทำงานเป็นทีมจะต้องมีการยอมรับการเสนอความคิดเห็น การแบ่งงานและความรับผิดชอบต่างๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในการทำงาน ครูที่ปรึกษาโครงการจะช่วยแก้ปัญหา และสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมรณรงค์และให้เรียนรู้เรื่องของการทำงานเป็นทีม

ขั้นตอนที่ 7 นักเรียนร่วมกับครูที่ปรึกษาโครงการพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรม

สิ่งที่ต้องควบคู่ไปกับการดำเนินกิจกรรมนี้คือ การให้นักเรียนแกนนำทำแบบประเมินผลกิจกรรมของตนเองกับรุ่นน้อง ผลที่ได้จะนำมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 8 เยาวชนวางแผนกิจกรรมต่อเนื่องขึ้นในโรงเรียน

หลังจากที่กิจกรรมพี่สอนน้องดำเนินไปตามกระบวนการที่กำหนดจนสิ้นสุดโครงการแล้ว ครูที่ปรึกษาโครงการจะมีการประชุมกับนักเรียนแกนนำ เพื่อระดมความคิดเห็นว่า พวกเขามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมนี้อย่างไร และอยากปรับปรุงแก้ไขอะไรและอย่างไร และอยากจะทำกิจกรรมนี้ขยายผลในลักษณะใดบ้าง ซึ่งกิจกรรมต่อเนื่องจะเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งว่า โครงการ “พี่สอนน้อง” สามารถสร้างความตระหนักในปัญหาการสูบบุหรี่ให้กับนักเรียนได้ และแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมนี้สามารถสร้างศักยภาพในการเป็นผู้นำให้กับเยาวชนได้จริง

การประเมินและการวัดความสำเร็จของงาน

การประเมินผลด้านการพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำเพื่อการไม่สูบบุหรี่ของโครงการพี่สอนน้องมีวิธีการดังนี้

1. ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของบุหรี่ โดยใช้แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับบุหรี่
2. ประเมินเจตคติและค่านิยมของนักเรียนแกนนำที่มีต่อบุหรี่ โดยใช้แบบวัดเจตคติและค่านิยมที่มีต่อบุหรี่
3. วัดความสำเร็จของงาน จากคุณภาพของนักเรียนแกนนำและความต่อเนื่อง และยั่งยืนของกิจกรรม ซึ่ง “โครงการพี่สอนน้อง” (Teens As Teacher : TAT) เกิดขึ้นครั้งแรกในโรงเรียนบางมดวิทยา “สี่สุทิวาตจวนอุปถัมภ์” ในปีการศึกษา 2543 มีนักเรียนแกนนำ “พี่สอนน้อง” จำนวน 30 คน ที่ผ่านการอบรมและจัดตั้งชมรมพี่สอนน้องโรงเรียนบางมดวิทยาขึ้น มีการทำกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด จนได้รับรางวัล “Global Youth in Action Award” จากองค์การยูเนสโก ที่ให้การยกย่องว่าเป็นกลุ่มเยาวชนที่ทำกิจกรรมสร้างสรรค์สังคมดีเด่นในปี พ.ศ.2544 และนักเรียนแกนนำชมรมพี่สอนน้องโรงเรียนบางมดวิทยามีศักยภาพในการเป็นวิทยากรจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำให้กับนักเรียนแกนนำรุ่นน้องอย่างต่อเนื่องตลอดมา และขยายผลเป็นวิทยากรจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน

แกนนำให้กับโรงเรียนอื่นๆ อีกหลายโรงเรียน เช่น โรงเรียนสามพรานวิทยา จังหวัดนครปฐม โรงเรียนบางช้างวิทยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี และโรงเรียนวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง เป็นต้น

ผลลัพธ์

เยาวชนและโรงเรียนได้ประโยชน์มากมายจากโครงการพี่สอนน้อง ดังต่อไปนี้

1. การรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียนเข้มแข็งยิ่งขึ้น โครงการพี่สอนน้องเป็นหน่วยหนึ่งในโรงเรียนที่ย้ำให้เห็นถึงอันตรายของการสูบบุหรี่ และส่งเสริมค่านิยมที่ไม่สูบบุหรี่

2. เยาวชนเข้าใจและตระหนักว่าบุหรี่ยังเป็นสินค้าที่มุ่งหวังกำไรไม่ใช่สัญลักษณ์ของความ เป็นอิสระที่บริษัทบุหรี่มักโฆษณาด้วยข้อความที่ทำให้วัยรุ่นคิดว่าการสูบบุหรี่เป็นสัญลักษณ์ของ ความเป็นอิสระ ความทันสมัย โก้เก๋ ดังนั้นกิจกรรม “พี่สอนน้อง” จะทำให้วัยรุ่นเข้าใจว่า ใครคือ ผู้ได้ประโยชน์จากการที่วัยรุ่นติดบุหรี่ และตระหนักถึงความทุกข์ทรมานที่ผู้สูบบุหรี่จะได้รับเมื่อ ป่วยด้วยโรคต่างๆ

3. เยาวชนรู้เท่าทันกลยุทธ์ของบริษัทบุหรี่กิจกรรมเปิดเผยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบริษัทบุหรี่นี้ ต้องการให้เยาวชนติดบุหรี่ เพราะบริษัทบุหรี่ต้องสูญเสียลูกค้าไปจากการเสียชีวิตและการเจ็บป่วย เนื่องมาจากการสูบบุหรี่ ดังนั้นจึงต้องล่อหลอกให้เยาวชนเป็นนักสูบหน้าใหม่ให้มากขึ้นและ ยิ่งเยาวชนติดบุหรี่อายุน้อยเท่าใด โอกาสที่จะกลายเป็นผู้ติดบุหรี่จะสูงขึ้น ดังนั้นเมื่อเยาวชนเข้าใจ ว่าการติดบุหรี่เป็นผลมาจากบริษัทบุหรี่ เยาวชนจะเข้าใจว่าเหตุใดจึงต้องให้วัยรุ่นเป็นคนไม่สูบ บุหรี่ และตระหนักว่าปัญหาการสูบบุหรี่เป็นสิ่งที่ ทุกคนจะต้องร่วมมือกันแก้ไข

4. เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เนื่องจากกิจกรรมนี้ต้องการสร้างความรู้สึกร ับมือในการทำสิ่งที่ถูกต้องให้เกิดขึ้นกับเยาวชน ด้วยการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ย และเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็น และคิดค้นกลวิธีการสอนในแบบฉบับของเขาเอง

5. เยาวชนมีความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้น เพราะก่อนที่เยาวชนจะเข้าร่วมโครงการ ใน สายตาของคุณครูเห็นว่าเด็กเหล่านี้จะเหมือนเด็กทั่วไป ซึ่งไม่มีความสามารถอะไรที่เด่นมากนัก และส่วนใหญ่จะไม่มี ความเชื่อมั่นในตนเอง แต่เมื่อผ่านกิจกรรมการสอน 1-2 ครั้ง พบว่า ความมั่นใจของเด็กกลุ่มนี้จะมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

6. เยาวชนเกิดภาวะความเป็นผู้นำ กล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำอย่างเด่นชัดขึ้น จะพบ ได้ว่า ในระยะแรกที่เข้าร่วมกิจกรรม จะมีการเกี่ยงกันในการแสดงความคิดเห็นหรือรับผิดชอบ

หน้าที่ แต่ในระยะหลังนักบรรณารักษ์รุ่นพี่จะกล้าเสนอตัวเองในการรับผิดชอบหน้าที่ต่างๆ ภาพที่เห็นได้ชัดเจนคือนักบรรณารักษ์ Teens As Teacher ก้าวหน้าในการเป็นแกนนำทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบรรณารักษ์ไม่สูบบุหรี่ทั้งในและนอกโรงเรียน กล้ารวมตัวกันเสนอกิจกรรมไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนด้วยตัวของพวกเขาเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

7. พี่สอนน้อง : การเรียนรู้ที่สนุกสนาน ในภาพรวม ความสำเร็จในกิจกรรมพี่สอนน้อง ก่อให้เกิดบรรยากาศของการมีค่านิยมไม่สูบบุหรี่กับนักเรียนทุกระดับ แม้นักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนจะได้รับผลที่เกิดขึ้นจากบรรยากาศการสอน ทำให้ความคิดและค่านิยมของทั้งสองกลุ่มคล้อยตามกันไป จากการพูดคุยกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้ทราบว่านักเรียนสนใจกิจกรรมนี้สูงมาก และแกนนำในหลายโรงเรียนได้จัดตั้งชุมนุมและชมรมขึ้นเพื่อให้เกิดการสานต่อโครงการพี่สอนน้อง ซึ่งมีรุ่นน้องให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ นักเรียนรุ่นน้องส่วนใหญ่ยังมีการนำเรื่องราวของการเรียนที่สนุกสนานนี้ไปเล่าให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้รับทราบ ทำให้ได้รับการตอบรับอย่างดีจากพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียน ให้ความชื่นชมและให้การสนับสนุนการสอนในลักษณะเช่นนี้ อีกทั้งนักเรียนบางคนที่มีพ่อแม่สูบบุหรี่ยังได้นำความรู้ที่ได้ไปขอร้องให้พ่อแม่เลิกสูบบุหรี่ ซึ่งถึงแม้โครงการพี่สอนน้องอาจให้ผลได้ไม่เต็มที่กับเด็กบางคน เพราะการรับรู้ของเด็กแต่ละคนไม่เหมือนกัน แต่หากมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นที่เชื่อแน่ว่าจะทำให้เขาได้รับความปลอดภัยในชีวิตจากบุหรี่ ซึ่งเท่ากับว่าการดำเนินโครงการนี้จึงเปรียบได้กับการฉีดวัคซีนสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กที่ต้องมีการกระตุ้นเป็นระยะ จึงจะทำให้การป้องกันโรคประสบผลสำเร็จ

การวางแผนในการพัฒนานักเรียนแกนนำให้ต่อเนื่องและยั่งยืน

โครงการพี่สอนน้องจะเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนโดยให้นักเรียนเองเป็นผู้ผลักดันให้มีการดำเนินการอบรมนักเรียนแกนนำพี่สอนน้องรุ่นใหม่ๆ ทุกปี ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุปลัมภ์” มีนักเรียนแกนนำพี่สอนน้อง จำนวน 8 รุ่นแล้ว ในปีการศึกษา 2551 นี้ นักเรียนแกนนำรุ่นปัจจุบันได้ผลักดันให้โรงเรียนบรรจุแผนการอบรมนักเรียนแกนนำรุ่นที่ 9 ไว้ในแผนงานประจำปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียน ซึ่งจะต้องดำเนินการ

จุดเด่นของการดำเนินงาน

โครงการที่สอนน้องมีจุดเด่น คือ

1. การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีเวทีฝึกทักษะการเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกับผู้อื่น กล้าแสดงออก และให้นักเรียนได้เข้ามามีบทบาทในการวางแผนการดำเนินงานอย่างอิสระภายใต้การดูแล สนับสนุน และส่งเสริมจากครูที่ปรึกษาโครงการอย่างใกล้ชิด
2. มีการดำเนินการอบรมอย่างต่อเนื่องทุกปี ทำให้มีนักเรียนรับช่วงต่อ และสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และการบรรจุลงแผนงานของโรงเรียนจะทำให้การดำเนินงานมีความยั่งยืน
3. ดำเนินงานได้เองโดยนักเรียน ครูเป็นเพียงที่ปรึกษา

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

1. บางครั้งนักเรียนแกนนำที่สอนน้องที่เข้ารับการอบรมในแต่ละรุ่นไม่สามารถอยู่ร่วมทำกิจกรรมกับชมรมได้ตลอด เพราะภาระด้านการเรียน ผู้ปกครองไม่เข้าใจ ครูที่ปรึกษา (ครูประจำชั้น) ไม่สนับสนุนเนื่องจากเกรงว่าการทำกิจกรรมจะทำให้เสียการเรียน
2. ผู้บริหารและผู้ร่วมงานไม่ตระหนักในปัญหาเรื่องการสูบบุหรี่ของนักเรียน และไม่เห็นความสำคัญของการรณรงค์ เนื่องจากคิดว่าการแก้ปัญหานักเรียนสูบบุหรี่ควรจัดการกับนักเรียนที่สูบบุหรี่เท่านั้น และเน้นการลงโทษมากกว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเชิงบวก
3. เมื่อผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของปัญหาเรื่องการสูบบุหรี่ของนักเรียน จึงทำให้ครูส่วนใหญ่ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

โครงการที่สอนน้องเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา ครูที่ปรึกษาโครงการจึงควรที่จะทำความเข้าใจกับนักเรียนที่สมัครเข้ามารับการอบรมเป็นแกนนำที่สอนน้องให้ชัดเจน และควรชี้แจงให้ผู้บริหารและผู้ร่วมงานเข้าใจในลักษณะและวิธีการดำเนินงานเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้ง และครูที่เป็นที่ปรึกษาโครงการต้องอุทิศเวลาให้กับกิจกรรมเป็นอย่างมาก

เสียงสะท้อน : ความรู้สึกที่มีต่อชมรมพีสนอน้อง

น.ส.อนิสา หนองมีทรัพย์ นักเรียนชั้น ม.4/2 นักเรียนแกนนำพีสนอน้อง รุ่นที่ 8

ความรู้สึกดี ๆ

“ถ้าพูดถึงความรู้สึกต่อชมรม บอกได้คำเดียวว่ารักมากๆ เลย และคิดว่าพีสนอน้องเป็นชมรมที่ดี ไม่สิ พีสนอน้องเป็นชมรมที่เยี่ยมไปเลยละ มันให้อะไรหลายๆ อย่างกับเรา ไม่ใช่แค่กับเราคนเดียว แต่ยังให้กับสังคมของเราด้วย ให้ประสบการณ์กับเรามากมายเลย ทั้งการได้ไปสอนน้อง ได้ไปเข้ารับการอบรมและได้ไปเป็นวิทยากรในที่ต่างๆ มากมาย สนุกมากเลย ทำให้ได้เรียนรู้อะไรมากขึ้น ได้รู้จักคนในแบบต่างๆ แถมยังทำให้เรามีพี่ๆ น้องๆ เพื่อนๆ เพิ่มมากขึ้นด้วย และชมรมยังเป็นทีคอยช่วยเหลือคนที่สูบหรี่ใน ร.ร. ให้เลิก ทำให้สังคมใน ร.ร. ดีขึ้น เลยทำให้รู้สึกดีกับชมรมและรักชมรมมากๆ เลย อยากให้มีต่อไปอีกหลาย ๆ รุ่น”

รู้สึกดีมากกว่าเสีย

ข้อดีของชมรม ก็คือ ทำให้กล้าแสดงออกมากขึ้น มีความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น เรียนรู้การเป็นผู้นำ และที่สำคัญเลยก็ คือ ทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะในเรื่องบุหรี่ยุติธรรม สิ่งเสพติดต่างๆ ได้พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ มากขึ้นด้วย

ข้อเสีย ก็ต้องมีอยู่แล้วในการทำงานร่วมกัน ก็คือมีการทะเลาะและไม่เข้าใจกัน แต่ก็รู้สึกว่ามันเป็นสิ่งดีนะ ทำให้เราได้รู้และเข้าใจอะไรๆ มากขึ้น

จุดเด่น ของพีสนอน้องจะอยู่ที่การสอนดูจากชื่อก็รู้ เป็นกิจกรรมหลักที่ทำระหว่างพี่กับน้อง

จุดด้อย ก็คือ แกนนำบางคนมีความรู้ไม่ลึกซึ้ง ทำให้ถ่ายทอดความรู้ให้น้องได้ไม่ดีพอ

นางสาว สุชาดา เตชะเขียวณรงค์ นักเรียนชั้น ม.6/2 นักเรียนแกนนำที่สอนน้อง
รุ่นที่ 6

“ตั้งแต่ครั้งแรกที่รู้ว่ามิชมรมนี้ก็รู้สึกเฉยๆ ตอนรับสมัครเพื่อนชวนให้เข้าชมรมก็สมัครเข้าตาม จึ่งรู้ว่าไม่ได้ธรรมดาอย่างที่คิด ชมรมนี้เป็นมากกว่าชมรม เพราะให้ทุกอย่างกับเราไม่ว่าจะเป็นทั้งประสบการณ์ เพื่อน พี่ และข้อคิดอีกมากมายที่จะหาจากที่อื่นไม่ได้เลย ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมก็ให้คำปรึกษาแก่ศิษย์ได้ทุกเรื่อง และงานหรือกิจกรรมที่ฉันได้เข้าร่วม มันคือความภาคภูมิใจที่สุด บางคนอาจจะเบื่อ ทำงานไม่ได้ก็ออกไป แต่ฉันว่างานพวกนี้มันไม่น่าเบื่อเลย มันทำให้ฉันได้พบปะผู้คนมากหน้าหลายตา ได้มีเพื่อนใหม่ๆ ทุกสิ่งมันนอกเหนือที่โรงเรียนจะให้ได้ มันเป็นประสบการณ์ต่างๆ ที่ฉันจะไม่มีวันลืมเลย และก็อยากที่จะให้ชมรมนี้อยู่ต่อไปเรื่อยๆ เพราะชมรมนี้เป็นมากกว่าที่คุณคิด”

.....

โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน

ครูวารภรณ์ หงษ์ดีลกุล

ความเป็นมาของโครงการ

“การแก้ปัญหายาเสพติดจะสำเร็จได้ ต้องป้องกันเยาวชนไม่ให้สูบบุหรี่” คำกล่าวของ ศ.น.พ.ประกิต วาทีสาธกกิจ เลขาธิการมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ เป็นคำกล่าวที่มีพื้นฐานมาจากความเป็นจริงอย่างยิ่ง เพราะจากงานวิจัยพบว่า กลุ่มนักเรียนที่สูบบุหรี่มีโอกาสใช้ยาเสพติดอื่นๆ มากกว่าผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ถึง 16 เท่า การป้องกันไม่ให้เยาวชนสูบบุหรี่จึงเป็นภารกิจที่โรงเรียนควรจะได้คำนึงถึงเป็นลำดับต้นๆ โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียนจึงได้จัดโครงการ “RST Smoking Prevention” ขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียนแกนนำบุหรี่ยุคใหม่ให้มีทักษะการเป็นผู้นำ และมีความสามารถในการผลิตสื่อ เพื่อนำไปใช้ในการสอนน้องและขยายเครือข่ายนักเรียนแกนนำ บุหรี่ที่จะเป็นกำลังสำคัญในการทำกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียน สร้างคนรุ่นใหม่ที่มีภูมิคุ้มกันไม่ยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด นำไปสู่การทำโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียนให้เป็นโรงเรียนปลอดบุหรี่อย่างแท้จริงต่อไป

* RST คือชื่อโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำแก่นักเรียนแกนนำ
2. เพื่อเสริมสร้างทักษะการผลิตสื่อ (pop up) เกี่ยวกับบุหรี่ เพื่อให้นักเรียนแกนนำสามารถนำไปใช้ในการขยายผลสอนน้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้นักเรียนที่ผ่านการขยายผลมีความรู้ความเข้าใจถึงพิษภัยของบุหรี่ สามารถดูแลตนเองให้ห่างไกลจากบุหรี่และสารเสพติดได้
4. เพื่อสร้างกระแสการรณรงค์เรื่องการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นแนวทางการช่วยทำให้โรงเรียนปลอดบุหรี่

การคัดเลือกนักเรียนแกนนำ

ทำการคัดเลือกนักเรียนแกนนำระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บางขุนเทียน จำนวน 40 คน โดย รับสมัครจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สนใจ โดยให้นักเรียนแกนนำรุ่นพี่เข้าไปประชาสัมพันธ์และรับสมัครนักเรียนแกนนำรุ่นน้อง

กระบวนการพัฒนา

วิธีดำเนินการ

กิจกรรม	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา
การอบรมเชิงปฏิบัติการ “RST Smoking Prevention”	1. ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครนักเรียนแกนนำ 2. แต่งตั้งและประชุมคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อเตรียมการในการจัดการอบรม 3. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ “RST Smoking Prevention” 4. นักเรียนแกนนำผลิตสื่อการสอนแบบ Pop Up ตามเนื้อหาการสอนที่นักเรียนได้รับ	นักเรียนแกนนำระดับชั้นม.3 และ 4 จำนวน 40 คน	24 - 25 พ.ย. พ.ศ.2550
การขยายผลสอนน้องในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	5. ประชุมนักเรียนแกนนำเพื่อเตรียมการสอนน้อง 6. นักเรียนแกนนำดำเนินการขยายผลสอนน้องระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในช่วงโมงโฮมรูม	นักเรียนชั้นม. 1 จำนวน 700 คน	ธ.ค. พ.ศ.2550
กิจกรรมการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียน	7. นักเรียนแกนนำจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	นักเรียนทุกคนในโรงเรียน	ม.ค. 50 -ก.พ. พ.ศ.2551
กิจกรรมประชุมนักเรียนแกนนำเพื่อสรุปงานและแสดงผลงาน	8. ประชุมนักเรียนแกนนำเพื่อสรุปงานและแสดงผลงาน	คณะทำงานและนักเรียนแกนนำ	1-20 มี.ค.51

การประเมินและวัดความสำเร็จของงาน

การประเมินผลความสำเร็จจำแนกเป็นรายกิจกรรม ดังนี้

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ “RST Smoking Prevention” ใช้แบบประเมินผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ “RST Smoking Prevention” โดยนักเรียนแกนนำผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ประเมิน โดยประเมินจากผลงานสื่อการสอนเรื่องบุหรี่ 4 เรื่อง ด้วยกันคือสารพิษและโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่ กลยุทธ์บริษัทบุหรี่ ควันบุหรีมือสอง และเทคนิคการเลิกสูบบุหรี่

2. กิจกรรมการสอนน้อง ซึ่งมีความต่อเนื่องจากกิจกรรมอบรมทำสื่อและมีการนำสื่อไปขยายผลสอนน้องในโรงเรียน โดยมีการประเมินผลโดยแบบประเมินผลการสอนและการใช้สื่อการสอน โดยนักเรียนชั้น ม.1 ที่ได้รับการขยายผลเป็นผู้ประเมินแบบนิเทศการสอนของนักเรียนแกนนำโดยครูที่ปรึกษาชั้นม. 1 เป็นผู้ประเมิน

3. กิจกรรมการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียน ซึ่งประเมินผลโดยแบบประเมินกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียน โดยนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้ประเมิน

ผลลัพธ์

1. เกิดการพัฒนาให้นักเรียนแกนนำและนักเรียนแกนนำได้ขยายผลต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ตรงที่เคยปฏิบัติสู่รุ่นน้อง

2. ปัจจุบันมีสมาชิกนักเรียนแกนนำ 2 รุ่น รุ่นที่ 1 จำนวน 30 คน และรุ่นที่ 2 จำนวน 40 คน รวม 70 คน

3. สามารถขยายผลกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ นักเรียนแกนนำที่ได้รับการอบรมพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ พัฒนาทักษะการผลิตสื่อ สามารถนำสื่อไปใช้ในการขยายผลสอนน้องและทำกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ในโรงเรียนและชุมชน

การวางแผนในการพัฒนานักเรียนแกนนำให้ต่อเนื่องและยั่งยืน

เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนในการพัฒนานักเรียนแกนนำ จำเป็นต้องมีการวางแผน อย่างน้อย 3 ข้อ ด้วยกัน คือ

1. การวางแผนเรื่องการสรรหานักเรียนที่จะมารับช่วงจากรุ่นสู่รุ่น
2. การวางแผนเรื่องงบประมาณในการดำเนินการ
3. การวางแผนในการดำเนินการกิจกรรมให้มีการพัฒนาสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

จุดเด่นของการดำเนินงาน

เป็นการดำเนินงานโดยนักเรียนแกนนำรุ่นพี่ถ่ายทอดสู่รุ่นน้องอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดความรัก ความผูกพัน และความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกัน

ปัญหาและอุปสรรค (จุดด้อย) ในการดำเนินงาน

การสรรหาสมาชิกใหม่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ถ้าได้สมาชิกที่มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบสูง เสียสละ ตั้งใจทำงาน งานรณรงค์ก็จะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ แต่ในทางตรงกันข้ามหากได้สมาชิกใหม่ที่ด้อยคุณภาพ งานรณรงค์ก็จะไม่ราบรื่น

โรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา

ครูเพ็ญทิพย์ มามาก

ความเป็นมา

โรงเรียนสุวรรณสุทธารามวิทยา เป็นโรงเรียนขนาดกลางมีนักเรียนจำนวน 1,067 คน ครู 60 คน นักการภารโรง 11 คน ที่ตั้งเลขที่ 279/1 ซอยประชาราษฎร์ 56 ถนนกรุงเทพ - นนทบุรี เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ นักเรียนร้อยละ 80 มาจากชุมชนแออัด ได้แก่ ชุมชนวัดเลียบ ชุมชนหลังกระทรวงสาธารณสุข ชุมชนริมทางรถไฟ และชุมชนตึกแดงบางซื่อ ในปีการศึกษา 2544 ได้ก่อตั้งชมรม We Are Smart (นักเรียนรักเพื่อการไม่สูบบุหรี่) โดยได้รับความอนุเคราะห์จากมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่จัดการอบรมนักเรียนแกนนำที่โรงเรียนจำนวน 1 วัน ในความกรุณาตั้งกล่าวทำให้เยาวชนสุวรรณสุทธารามวิทยา เกิดมีแกนนำขึ้นโดยมีเป้าหมายที่สำคัญคือ นักเรียนลด ละ เลิก บุหรี่ อย่างเป็นรูปธรรม ต่อจากนั้นชมรมประกาศรับสมัคร นักเรียนแกนนำทุกปี และอบรมนักเรียนแกนนำโดยรุ่นพี่อย่างสม่ำเสมอ นักเรียนที่อบรมแกนนำ จะได้รับการฝึกให้เป็นพี่เลี้ยงก่อนอบรมรุ่นน้อง ในระดับ ม.1 และม.2 ต่อไป ส่วนนักเรียนแกนนำรุ่นพี่จะได้รับมอบหมายจากครูที่ปรึกษาชมรม ให้จัดกิจกรรมอบรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดนี้จะเป็นตัวคัดกรองนักเรียนได้ระดับหนึ่ง

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้นำที่ดี ตระหนักและเห็นคุณค่าของการเสียสละต่อส่วนรวม
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะการปฏิเสธ และสามารถบอกบุคคลในครอบครัวถึงพิษภัยและโทษของบุหรี่ได้
3. เพื่อให้โรงเรียนปลอดบุหรี่อย่างเป็นรูปธรรม

วิธีการคัดเลือกนักเรียนแกนนำ

1. เป็นนักเรียนที่สมัครใจ และได้รับการอบรมจากรุ่นพี่
2. คัดเลือกจากความสนใจ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา แต่งกายสุภาพ ชยัน และอดทน

3. นักเรียนแกนนำจะมีหน้าที่รับผิดชอบงานแต่ละฝ่ายที่ได้รับมอบหมาย โดยหัวหน้านักเรียนจะเป็นผู้พิจารณา กรณีมีนักเรียนแกนนำประพฤติไม่เหมาะสมและจะรายงานให้ครูที่ปรึกษาทราบ และจะมีการประชุมพิจารณาให้ตักเตือนหรือให้ออกจากชมรมชั่วคราว หรืออาจไม่ได้รับการพิจารณาจากรุ่นพี่ให้สอนน้อง หรือเป็นพี่เลี้ยงกลุ่ม

กระบวนการพัฒนา

วิธีดำเนินงาน

1. ประชุมชี้แจงและแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่าย
2. คัดกรองนักเรียน
3. ประเมินสภาพนักเรียน
4. จัดกิจกรรม/โครงการ

เนื้อหาและรูปแบบกิจกรรม

1. วิชาทัศน์
2. กิจกรรมนันทนาการ
3. กิจกรรมฐานความรู้
4. กิจกรรมการสร้างสื่อ
5. กิจกรรมสร้างความตระหนัก

ผลงานนักเรียนแกนนำ

- เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องโทษและพิษภัยของบุหรี่ โดยจัดเป็นกิจกรรมฐานความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมซึ่งเป็นเยาวชน ณ สโมสรกองทัพบก เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ โดยจัดเป็นกิจกรรมฐานความรู้
- เป็นวิทยากรอบรมนักเรียนแกนนำในโรงเรียน
- เป็นวิทยากรอบรมรุ่นน้องระดับ ม.1-ม.3
- เป็นวิทยากรร่วมกับครูที่ปรึกษาอบรมนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง
- เป็นผู้คัดกรองนักเรียน ติดตาม และประเมินผล
- แบ่งหน้าที่อยู่เวรห้องน้ำ และค้นหานักเรียนที่สูบบุหรี่
- แนะนำเพื่อนและรุ่นน้องให้พบครูที่ปรึกษาเพื่อเลิกบุหรี่

- เผยแพร่เอกสารและจัดเสียงตามสาย
- สร้างสื่อและร่วมคิดกิจกรรมใหม่ ๆ

การประเมินและการวัดความสำเร็จของงาน

- การได้รับเชิญเป็นวิทยากร
- การดำเนินงานแต่ละครั้ง ฝ่ายประเมินผลของโรงเรียนเป็นกรรมการฝ่ายประเมิน โดยใช้วิธีสุ่มจากนักเรียนทุกระดับ/ครู/ผู้ปกครอง
- นักเรียนที่สูบบุหรี่ลดลง และจำนวนนักเรียนที่ร่วมโครงการเลิกสูบบุหรี่

ผลลัพธ์

- เกิดการพัฒนานักเรียนในปัจจุบันมีนักเรียนแกนนำจำนวน 55 คน เพื่อช่วยครูทำงาน
- นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีจิตอาสาทำงาน มีความสุขกับการทำงาน รู้จักแบ่งเวลา ใจเย็นและมีเหตุผลมากขึ้น มีเพื่อนเพิ่มขึ้นและมีน้องๆ มาพูดคุย เพื่อช่วยครูทำงาน
- สามารถขยายผลโดยการจัดกิจกรรมรณรงค์โรงเรียนปลอดบุหรี่ทั้งในและนอกโรงเรียน
- ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของนักเรียนแกนนำที่มีส่วนช่วยให้โรงเรียนปลอดบุหรี่ ทำให้ผู้ปกครองภูมิใจในตัวนักเรียน
- เกิดความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนแกนนำ และผู้ปกครองนักเรียนที่สูบบุหรี่

เทคนิคในการดูแลนักเรียนแกนนำ

ครูที่ปรึกษามีเทคนิคชี้มชี้บชี้หัวใจนักเรียนแกนนำ ดังนี้

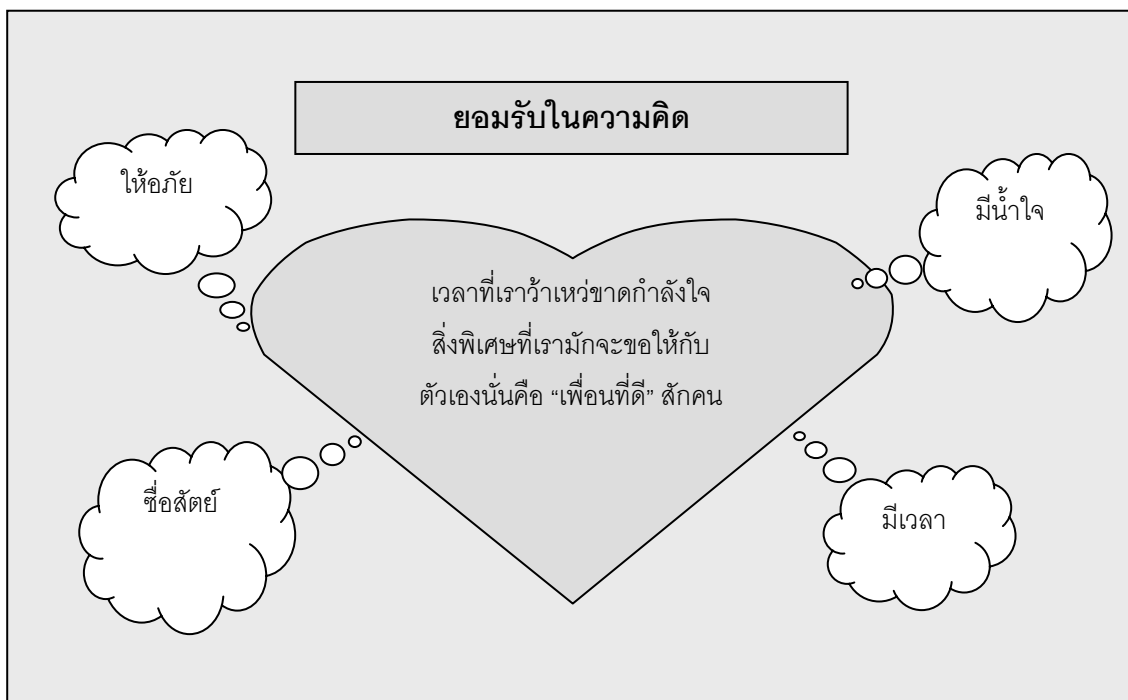
- คอยให้กำลังใจนักเรียนแกนนำในฐานะเป็นส่วนสำคัญของชมรม
- เอาใจใส่เมื่อเห็นความสำคัญของการปิดทองหลังพระ
- รับรู้ในความเสียสละและให้ความเป็นธรรม
- กระตุ้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบงาน และทำงานด้วยแรงศรัทธา
- ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญและสนับสนุน

การพัฒนานักเรียนแกนนำให้ต่อเนื่องและยั่งยืน

1. ครูที่ปรึกษาชมรม และครูแกนนำต้องมีใจรักในกิจกรรมนี้ เห็นความสำคัญและมีความตระหนักรู้อยู่เสมอว่าบุหรืมีโทษต่อทุกคน ทุกสถานที่และสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย แม้แต่ต้นไม้ก็ต้องการปลอดสารพิษจากบุหรื
2. มีการประชุมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความก้าวหน้าอย่างไม่เป็นทางการ อยู่เสมอ
3. ในการจัดกิจกรรมอบรมผู้นำที่เป็นวิทยากร จะมอบเกียรติบัตรทุกครั้งเพื่อเป็นกำลังใจ และสร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้นำ
4. ชื่นชม/ชมเชย และให้กำลังใจด้วยคำพูดและกิริยาท่าทางที่แสดงถึงความเชื่อมั่นต่อศิษย์
5. ครูที่ปรึกษาต้องมีความเสียสละสูงทั้งส่วนตนและครอบครัว และมีความเข้าใจและให้ความร่วมมือ จนเป็นที่ประจักษ์แก่สมาชิกของชมรมรวมทั้งกระตุ้นและเน้นย้ำคุณลักษณะของแกนนำเสมอว่าต้องเป็นตัวอย่างที่ดี
6. เป็นที่ปรึกษาทุกเมื่อ ไม่มีการจำกัดเวลา
7. สร้างแกนนำให้มีความรักต่อเพื่อน รุ่นน้องและรุ่นพี่

จุดเด่นของการดำเนินงาน

1. นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน ให้ความเชื่อมั่นในการดำเนินงานและนึกถึงเมื่อมีปัญหาเรื่องบุหรืหรือสารเสพติดอื่นๆ มีการขอพบเพื่อขอคำปรึกษา หรือส่งต่อมายังงานอนามัย
2. ไม่มีกฎระเบียบ การวางแผนที่เป็นรายละเอียด หรือเนื้อหาจำนวนมาก โดยทุกครั้งของการทำกิจกรรมจะสรุปเป็นข้อย่อย และให้นักเรียนเข้าใจในแต่ละกิจกรรมที่กำหนดสถานที่ ซึ่งต้องเตรียมสื่อ หรือจัดทำในขณะนั้นด้วยกันกับกลุ่มนักเรียน เช่น กิจกรรม “เพื่อน”
3. จำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง/สูบบุหรืหรือลดลง (ผลจากการสอบถามครูที่ปรึกษาทุกชั้นเรียน)

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

1. มีกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น จากการจัดกิจกรรม คาดหวังให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้งจากเพราะการที่กิจกรรมมีเป็นจำนวนมากจึงลดเหลือปีการศึกษาละ 1 ครั้ง
2. ได้รับความร่วมมือจากครูที่ปรึกษาประจำห้องเรียนน้อยลง

ข้อเสนอแนะ

1. ในการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อแก่นักเรียนที่สูบบุหรี่นั้น ต้องทำให้ได้ใจ ได้ความไว้วางใจต้องให้กำลังใจนักเรียนเป็นอย่างมาก รวมถึงเวลาที่พูดคุยให้คำแนะนำต้องทำแบบเป็นกันเองหากแต่มีการวางกฎระเบียบ วินัยร่วมกัน
2. ไม่ควรจัดกิจกรรมหรือช่วยเหลือเด็กเพื่อผลงาน ไม่ควรทำเอกสารให้นักเรียนเขียนมากนัก เพราะนักเรียนส่วนมากจะชอบลักษณะที่เป็นกันเอง เรียบง่ายไม่มีพิธีการมาก และต้องแสดง

ให้นักเรียนเห็นถึงความจริงใจมากกว่าการแสดงออกที่เป็นความสงสารการดูแลและสนใจตัวเด็กมากเกินไป จนคนทั่วไปผิดสังเกตและรับรู้เรื่องราวของเขา (ไม่ควรทำอย่างยิ่ง)

3. ต้องเก็บความลับของนักเรียนได้ต้องทำให้เด็กเชื่อว่า “ความลับมีในโลก” ถ้าทำได้ข้อนี้เด็กจะเลิกได้เร็วและเป็นผู้นำที่ดีต่อไป ความคิดของครู/ผู้ใหญ่จะต่างกับวัยรุ่น บางคนถามว่าทำไม ถึงได้บุญนะ ที่เอาตัวเขาเป็นกรณีศึกษา (Case Study) ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นได้ทั้งบวก และลบกับนักเรียน บางครั้งเด็กที่เลิกบุหรี่ได้เมื่อนำมาเป็นตัวอย่างให้แก่น้องและเพื่อนอาจกลายเป็นฮีโร่ในทางที่ผิดซึ่งต้องพิจารณาให้ดี หรือปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ กรณีนี้โรงเรียนได้ปรึกษา ณ โรงพยาบาลศรีธัญญา จังหวัดนนทบุรี

เสียงสะท้อนจากนักเรียนแกนนำ

แรงจูงใจและเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรม

- ชื่นชมพี่ๆ ที่กล้าแสดงออก ไม่อาย และบอกให้เราได้ว่า ได้เข้าใจเกี่ยวกับพิษภัยของสารนิโคติน และเอกลักษณ์และการสร้างภาพลักษณ์ของบริษัทบุหรี่ซึ่งไม่มีความรู้มาก่อนว่าเป็นกลยุทธ์ของบริษัทบุหรี่
- ชอบ อยากเป็นผู้นำเหมือนพี่ๆ ทำให้ใครๆ ได้รู้จักเป็นแรงบันดาลใจให้เราต้องผลักดันตัวเองให้ทำสิ่งดีๆ ให้กับน้อง ๆ พี่และสังคม ทำให้ได้รู้สึกว่าเป็นความสำเร็จ และความเหน็ดเหนื่อยของเรานั้นทำให้ผู้อื่นได้รู้ว่าพวกเขาหลงผิดไป... ถือเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจและรู้สึกไม่เหน็ดเหนื่อย ดีใจที่ได้เข้ามาอยู่ตรงนี้
- พ่อ และคนแถวบ้านสูบบุหรี่กันมากเดินออกมา จากเป็นบางครั้งก็โดนควันบุหรี่ แล้ว รู้สึกเหม็น อึดอัด จึงอยากบอกใครๆ รวมทั้งบุคคลที่สูบบุหรี่ว่า “เหม็น” และอยากให้พวกเขาเห็นว่า นอกจากเหม็นแล้วมันยังเป็นอันตรายอีกด้วย คือความตายผ่อนส่ง

ความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรม

- ช่วยทำให้เพื่อน รุ่นน้อง และรุ่นพี่ รับรู้เรื่องราวพิษภัยของสารนิโคติน ที่มีผลเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม
- การทำกิจกรรมเป็นวิธีการสอนที่ดีกว่าการบรรยายอย่างเดียว บางครั้งก็หลับ เพราะไม่มีการเคลื่อนไหว
- รุ่นพี่รุ่นน้องได้รู้จักกัน ได้ทำกิจกรรมร่วมกันและทำให้รู้จักการแบ่งเวลา

- รู้จักหน้าที่ การทำงานกลุ่มเป็น และเวลาไปร่วมกิจกรรมภายนอก ทำให้กล้าคิด และกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุมีผลได้
- มีความเป็นผู้นำ และสามารถทำงานกับผู้อื่นได้

ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ

- กล้าแสดงออก มีเหตุมีผล มีความอดทน ทำงานกับผู้อื่นและสามารถนำความรู้ไปขยายผลได้ ตัวอย่างเช่นเมื่อจบ ม.6 และเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ก็สามารถไปเข้าชมรมที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินกิจกรรมต่อตัวนักเรียน

- นักเรียนแกนนำเป็นที่รู้จัก : เวลาเดินผ่านไปห้องน้ำหรือบริเวณที่มีน้องใหม่แอบสูบบุหรี่ น้องๆ หรือรุ่นพี่ จะเข้ามากระซิบบอก หรือฟ้องว่าเพื่อนกำลังแอบสูบบุหรี่อยู่
- มีความภูมิใจ แม้ว่าจะยังไม่ประสบความสำเร็จเต็มร้อยยังมีน้องๆ พี่ๆ ที่ยังแอบสูบบุหรี่ ซึ่งต้องทำกิจกรรมอย่างเข้มแข็ง ต่อไปและเมื่อพบคนสูบบุหรี่ก็จะส่งต่อเพื่อทำโครงการรักษาบำบัด และฟื้นฟูต่อไป
- นักเรียนมีความเชื่อมั่นตนเองในการจัดกิจกรรมกับครู กลุ่มเพื่อนๆ และต่อสาธารณชน

ข้อคิดเห็นของนักเรียนต่อการสร้างเยาวชนไทยให้มีค่านิยมไม่สูบบุหรี่

- นักเรียนอยากให้ยุบโรงงานยาสูบ โรงเรียนไม่ทำกิจกรรมที่มีบริษัทบุหรี่เป็นสปอนเซอร์ รัฐบาลควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้โดยควรออกกฎหมายคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่มากขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเยาวชน
- ครูทุกคนควรให้ความสำคัญ มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของบุหรี่อย่างชัดเจน สามารถให้คำปรึกษาแนะนำเด็กๆ ได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา
- สำหรับครู และนักการภารโรงที่สูบบุหรี่ ผู้บริหารต้องจัดการอย่างจริงจังให้เลิกสูบเพราะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้แก่เด็ก อีกทั้งเป็นภาพที่ไม่ดีที่มีคนสูบบุหรี่ในโรงเรียน

.....

โรงเรียนราชวินิตมัธยม

ครูยุพา สุตรเชี่ยวชาญ

ความเป็นมา

เดิมนักเรียนแกนนำได้จัดตั้งเป็นกลุ่มโดยใช้ชื่อว่า “กลุ่ม just say no” ต่อมาเปลี่ยนเป็นกลุ่มเพื่อนเพื่อเพื่อน ซึ่งเกิดขึ้นจากตัวแทนนักเรียน 2 คนที่ได้เข้ารับการอบรมผู้นำเยาวชน รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 4 – 6 ตุลาคม พ.ศ.2540 ณ ค่ายผิน แจ่มวิชาวาสอน บางแค หลังจากนั้นได้ขยายเครือข่าย โดยเปิดรับสมัครนักเรียนแกนนำรุ่นพี่เพิ่มขึ้น และช่วยกันฝึกทักษะให้กับสมาชิกจนเกิดความชำนาญ จึงได้เริ่มกิจกรรมแรกขึ้น โดยเปิดอบรมรุ่นน้อง ม.1 ณ หอประชุมโรงเรียนราชวินิตมัธยม ในงานได้จัดให้มีกิจกรรมหลากหลาย เน้นความสามัคคี ความเป็นผู้นำ และให้ความรู้ในเรื่องอันตรายของบุหรี่และยาเสพติด จนเป็นที่ยอมรับในความสามารถของนักเรียนแกนนำและมีการปฏิบัติการอบรมให้ความรู้รุ่นน้องต่อเนื่องมาทุกปี จนกระทั่งถึงรุ่นปัจจุบัน

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

- เพื่อให้ นักเรียนกล้าแสดงออก
- เพื่อให้เกิดความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- เพื่อฝึกทักษะในการเป็นผู้นำ
- เพื่อสามารถนำความรู้ไปอธิบายให้กับผู้อื่นได้
- เพื่อให้ นักเรียนสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

วิธีการคัดเลือกนักเรียนแกนนำ

คุณสมบัติ

- นักเรียนแกนนำเป็นนักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม
- เป็นทั้งนักเรียนชาย – หญิง ชั้น ม.ปลาย (ม.4 – ม.6)
- เป็นผู้ที่เสียสละเวลาเพื่อส่วนรวม ให้ความสำคัญต่อการทำงาน
- ใจรักและกล้าแสดงออก
- มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- ผ่านการอบรมการอยู่ค่ายไม่น้อยกว่า 2 ค่าย หรือ ผ่านการเข้าร่วมประชุมสัมมนาในเรื่องของยาเสพติด บุหรี่ ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง
- อยู่ให้ครบวาระ 3 ปี

วิธีการคัดเลือก

- สัมภาษณ์
- ให้แสดงทักษะผู้นำ
- ให้แนะนำตัว
- สังเกตพฤติกรรมการกล้าแสดงออก

กระบวนการพัฒนา

1. วิธีดำเนินงาน

- รับสมัครนักเรียนแกนนำเป็นนักเรียน ชั้น ม.ปลาย ชาย – หญิง
- ส่งนักเรียนแกนนำเข้าร่วมการอบรมนักเรียนแกนนำ
- จัดกิจกรรมภายในโรงเรียน
- ร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนใกล้เคียง

2. เนื้อหา และรูปแบบกิจกรรม (รวมถึงสื่อ นวัตกรรมที่ใช้)

- ให้ความรู้
- กลุ่มสัมพันธ์ (ละลายพฤติกรรม)
- การแสดงความคิดเห็น (การเป็นผู้นำ)
- กิจกรรมสร้างความสามัคคี

3. ระยะเวลาในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนแกนนำ

- 2 – 3 วัน

4. พื้นที่ดำเนินการ

- โรงเรียน
- ค่ายฝึก

5. ผลงานของนักเรียนแกนนำ

- จัดกิจกรรมภายในโรงเรียน
- อบรมให้ความรู้กับน้อง
- จัดบอร์ดให้ความรู้
- จัดเสียงตามสาย
- จัดทำสื่อรณรงค์ (SPOT รณรงค์)

การประเมินและการวัดความสำเร็จของงาน

- แบบสอบถาม
- สังเกตจากพฤติกรรม

ผลลัพธ์

1. เกิดการพัฒนานักเรียนแกนนำอย่างไร ซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้
 - พัฒนาศักยภาพตนเอง
 - มีความเชื่อมั่น กล้าคิด กล้าทำ ในสิ่งที่ถูก
 - มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 - รู้จักการเป็นผู้นำ – ผู้ตามที่ดี
 - มีความเสียสละ
2. ปัจจุบันมีสมาชิกนักเรียนแกนนำจำนวน 35 คน
3. สามารถขยายผลกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ได้ โดยใช้เทคนิคดังนี้
 - เชิญชวนนักเรียนรุ่นน้อง
 - จัดกิจกรรมร่วมกับน้อง
 - สร้างความเชื่อมั่น

การวางแผนในการพัฒนานักเรียนแกนนำให้ต่อเนื่องและยั่งยืน

- นักเรียนแกนนำควรปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ฉะนั้นจะมีสัญญาใจกันว่าทุกคนที่เข้ามาเป็นแกนนำ ต้องเป็นจนกว่าจะจบการศึกษาและต้องจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทุกปี
- ให้ความสำคัญและชื่นชมในการทำงานของนักเรียนแกนนำอย่างต่อเนื่อง

- เป็นกำลังใจและให้คำแนะนำกับนักเรียนตลอดเวลา

จุดเด่นของการดำเนินงาน

- นักเรียนดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
- กลุ่มแกนนำจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ
- จำนวนนักเรียนแกนนำเพิ่มขึ้น และมีนักเรียนแกนนำต่อเนื่อง
- การทำงานมีประสิทธิภาพ

ปัญหาและอุปสรรค (จุดด้อย) ในการดำเนินงาน

- ขาดขวัญและกำลังใจจากผู้บริหาร
- จำนวนครูผู้รับผิดชอบงานน้อย
- ขาดงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

- ครูที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้เสียสละอย่างมาก มีเวลาให้กับนักเรียนและเป็น
ที่ปรึกษาที่ดี
- มีความสุขกับการเป็นผู้ให้
- นักเรียนประสบความสำเร็จในการเป็นผู้นำที่ดี

เสียงสะท้อนจากนักเรียนแกนนำ

แรงจูงใจและเหตุผลในการเข้าร่วมกิจกรรม

“เกิดจากการพบเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนมีมากขึ้น จึงคิดที่อยากจะแก้ปัญหาเหล่านั้น เพื่อให้ปัญหาเหล่านั้นสามารถแก้ไขได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ”

นักเรียนแกนนำคนที่ 1

“เหตุผลที่ข้าพเจ้าอยากเข้าร่วมกิจกรรมก็เพราะว่า ในทุกๆ ครั้งที่อาจารย์นำข่าวสารต่างๆ มาบอกและถามความสมัครใจ ข้าพเจ้ามักจะรู้สึกตื่นเต้นเสมอ เพราะข้าพเจ้าชอบที่จะได้เจอคนเยอะๆ ได้พบเพื่อนใหม่ๆ อีกทั้งยังเป็นประสบการณ์ที่ดีในการดำเนินชีวิตอีกด้วย และเหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือ ข้าพเจ้าคิดว่าการทำงานที่เรากำลังทำอยู่มากมาย จะทำให้เราได้เรียนรู้อะไรใหม่ๆ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการดำเนินชีวิตในอนาคต ซึ่งถือว่าเป็นการได้เปรียบคนอื่น ๆ อีกมาก ที่ไม่มีโอกาสได้ทำกิจกรรมหรืออาจเครียดกับการเรียนมากเกินไป และสุดท้ายก็คือ นอกจากการทำงานกิจกรรม จะช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ แล้ว ยังฝึกให้ข้าพเจ้ามีนิสัยที่ดี มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล และยอมรับฟังผู้อื่นมากขึ้นด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ตัวข้าพเจ้ามีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น”

นักเรียนแกนนำคนที่ 2

“อยากเข้าร่วมกิจกรรม เป็นการช่วยเหลือสังคม และยังได้เป็นประสบการณ์ชีวิตที่คอยสั่งสมไว้ แถมยังได้ความรู้ความเข้าใจในบางเรื่องที่ดีๆ ที่เราไม่เคยได้รู้มาก่อนได้ และบางคนก็เข้าร่วมกิจกรรม เพราะคนในครอบครัวมีพฤติกรรมในการสูบบุหรี่และเขาต้องการอยากให้คนในครอบครัวเลิกสูบบุหรี่ จึงเข้าร่วมกิจกรรมต่อต้านการไม่สูบบุหรี่ด้วย...แต่ถึงแม้ว่าทุกๆ คนที่เข้าร่วมจะมาด้วยหลายเหตุผลต่างๆ กัน แต่ทุกคนก็มีจุดมุ่งหมาย อุดมการณ์เดียวกันที่จะช่วยเหลือสังคมให้ลดการสูบบุหรี่ และสิ่งเสพติดลงเพื่อประโยชน์ต่อตัวคนเสพติดเองและทำให้สังคมและประเทศชาติเจริญขึ้น”

นักเรียนแกนนำคนที่ 3

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม

“ในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้ง ทำให้เห็นถึงช่องว่างของปัญหา เห็นถึงปัญหาที่เพิ่มขึ้น และเห็นถึงวิธีแก้ไขปัญหาอีกมากมายที่สามารถดำเนินการ ทำให้ต้องศึกษาวิเคราะห์พิจารณา ว่า สมการใดหรือวิธีแก้ไขไหนได้ผลลัพธ์ออกมาในเชิงที่ดี การดำเนินการกิจกรรมแต่ละครั้งทำให้เกิดสมการที่ให้เราต้องถอดให้ออก ภายในกิจกรรมยังฝึกการเข้าร่วมกับสังคมและฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นการฝึกสายสัมพันธ์และสายใยที่ดี และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม และยังฝึกให้เป็นคนมีความกล้าแสดงออกในทางที่ดี และยังฝึกความเป็นผู้นำในตัวบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้งอีกด้วย”

นักเรียนแกนนำคนที่ 1

“แต่ละกิจกรรมต่างก็มีข้อดีและประโยชน์แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของกิจกรรมที่ได้ไปเข้าร่วม แต่สิ่งที่แน่นอนก็คือ ช่วยฝึกให้เรารู้จักวิธีการทำงานร่วมกับคนอื่นอย่างเป็นระบบ หลายคนอาจมองว่า เด็กกิจกรรมมักเป็นเด็กที่เรียนไม่เก่ง หรือการทำกิจกรรมจะทำให้การเรียนของเด็กต่ำลง แต่แท้ที่จริงแล้วการทำกิจกรรมได้สอนให้ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบ แยกแยะเวลาให้ถูกต้อง และคิดเป็นทำเป็น....การทำกิจกรรมเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำทลายความสามารถของเรา เพราะกว่าที่จะทำกิจกรรมสำเร็จได้นั้น ต้องผ่านอุปสรรคต่างๆ มากมาย มีทั้งปัญหาและเรื่องราวสารพัดที่ต้องแก้ไข ซึ่งถ้าหากเราฝ่าฟันมันไปได้ ก็ารู้สึกภาคภูมิใจและมีความสุข ที่ได้ช่วยเพื่อนมนุษย์ด้วยกันให้ได้รับแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต”

นักเรียนแกนนำคนที่ 2

“กิจกรรมแกนนำนี้ เป็นสิ่งที่ดีที่ทำให้คนกลุ่มหนึ่งมีความรู้จักสัมพันธ์กันมากขึ้น ทำให้รู้จักคนกว้างขวาง นักเรียนได้มีการพัฒนาสติปัญญา ได้รู้จักคิด เปิดใจให้กว้าง เห็นสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ เป็นประสบการณ์ต่อตัวเอง ยังช่วยให้สังคมยังดีขึ้น ลดสิ่งอบายมุขต่างๆ ลงได้ ควรให้มีกิจกรรมนี้ต่อไป เพราะคงจะทำให้คนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีการพัฒนารวมไปถึงคนที่เราเข้าไปช่วยไม่ให้สูญหรือด้วย”

นักเรียนแกนนำคนที่ 3

คุณค่าและประโยชน์ที่นักเรียนได้รับและจะนำไปขยายผลต่อ

“การดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้งนั้น ทำให้ได้ศึกษาถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ได้รับรู้ถึงวิธีการ และกระบวนการในการแก้ปัญหาเหล่านั้น และได้รับประโยชน์และคุณค่าของกิจกรรมที่เราทำ มีความกล้า ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความสามัคคี และความเสียสละ ที่เกิดจาก กิจกรรมที่เราทำ อาทิเช่น แขนงนำ การจัดสิ่งต่างๆ ที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนไม่ไปยุ่งกับ สิ่งเสพติดต่างๆ เช่น ยาเสพติด เฮโรอีน เหล้า บุหรี่ ฝิ่น ซึ่งล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดปัญหาทางด้านสังคม ด้านครอบครัว ประเทศชาติ ด้านสื่อต่างๆ ฯลฯ ตามมาอย่างมากมาย”

นักเรียนแกนนำคนที่ 1

“เด็กกิจกรรมทุกคนต่างก็รู้ดีว่า การทำกิจกรรมนั้นให้ประโยชน์กับเรามากมาย ไม่ว่าจะเป็น การทำให้เราได้เรียนรู้งานใหม่ๆ ได้หาประสบการณ์ที่ไม่อาจหาได้จากในห้องเรียน ได้รู้จักเพื่อนต่างโรงเรียนมากมาย ได้เรียนรู้การทำงาน มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ได้ฝึกการเป็นผู้นำ และที่สำคัญคือ ได้ฝึกทักษะต่างๆ จากประสบการณ์จริงด้วยตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะหล่อหลอมให้เราเป็นบุคคลคุณภาพของสังคม มีประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง รู้จักการแก้ปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค เพื่อให้ผ่านพ้นไปได้อย่างราบรื่น และยังทำให้เรามีคุณค่าความ เป็นคนมากขึ้นอีกด้วย...นอกจากนั้นสามารถนำประโยชน์มากมายเหล่านั้นไปขยายผลต่อได้อีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นเพื่อน ครอบครัว หรือคนรู้จัก เราสามารถนำความรู้ต่างๆ ที่ได้รับไปบอกกล่าวแบบปากต่อปากได้ ซึ่งก็จะทำให้พวกเขาสามารถป้องกันตนเองจากสิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายได้อย่างปลอดภัย”

นักเรียนแกนนำคนที่ 2

“คุณค่าและประโยชน์ที่รับนั้นดี และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในชีวิตประจำวันของเรา ได้ สามารถพัฒนาและนำความรู้ที่ได้รับมาเผยแพร่ทำให้บุคคลรอบข้างของเรา มีความรู้เพิ่มมากขึ้น และบุคคลรอบข้างก็อาจจะนำความรู้ไปเผยแพร่ต่อไปสู่บุคคลอื่น ซึ่งเป็นการขยายผลต่อจากที่เรา ได้รับการอบรมนั้นมา และเมื่อมีการขยายผลอย่างต่อเนื่องก็อาจทำให้สังคมของเราลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ได้ไม่มากนักน้อย แต่ประโยชน์ที่เราได้รับก็คือการที่บุคคลรอบข้างมีความรู้และรู้ทันบุหรี่เพิ่มมากขึ้น”

นักเรียนแกนนำคนที่ 3

ผลจากการดำเนินกิจกรรม

“ได้รับรู้ถึงปัญหาที่ต้องแก้ไข ได้ศึกษากรณีตัวอย่าง เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ได้เรียนรู้วิธีการต่างๆ ในการปฏิบัตินั้น รู้จักใช้ความคิด วิเคราะห์ การจินตนาการ ให้เกิดประโยชน์และรู้ถึงประโยชน์ที่ใช้ดำเนินการต่างๆ นานา เพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด”

นักเรียนแกนนำคนที่ 1

“ในการดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้ง ที่แน่นอนก็คือให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งได้จากฐานกิจกรรมต่างๆ และการอบรมเชิงวิชาการ ซึ่งในการกำหนดแต่ละกิจกรรมนั้นก็คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพึงจะได้รับ และข้อคิดในการทำกิจกรรมต่างๆ ว่าจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ อันจะเกิดผลประโยชน์ต่างๆ มากมาย หากผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้จักนำไปใช้ให้ถูกวิธีและเหมาะสม...แต่สำหรับประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับจะมีมากหรือน้อยเพียงใดนั้น ส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับตัวผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าจะให้ความสนใจและความร่วมมือในการทำกิจกรรมมากน้อยเพียงใด หากให้ความสนใจมากก็จะทำให้ได้รับประโยชน์มากตามกัน แต่อย่างไรในส่วนกิจกรรมเองนั้น ก็พยายามจะทำให้ทุกคนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุดเท่าที่จะทำได้”

นักเรียนแกนนำคนที่ 2

“เกิดผลประโยชน์อย่างมาก กิจกรรมนั้นทำให้เด็กๆ หรือ รุ่นน้องได้รู้ถึงพิษภัยของบุหรี่ ว่า บุหรี่นั้นมันไม่เกิดผลดีกับตัวเลย ซึ่งน้องๆ ก็ได้รู้จักการป้องกันและรู้ภัยบุหรี่”

นักเรียนแกนนำคนที่ 3

ข้อคิดเห็นของนักเรียนต่อการสร้างเยาวชนไทยให้มีค่านิยมไม่สูบบุหรี่

“ต้องปรับสภาพสังคมและสภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวของบุคคลให้ดี ต้องปลูกจิตสำนึกตั้งแต่เยาว์วัย และต้องให้ความสำคัญในแต่ละบุคคล”

นักเรียนแกนนำคนที่ 1

“ควรเริ่มจากการปลูกจิตสำนึกภายในครอบครัวเสียก่อน เพราะครอบครัวคือสังคมแรกที่เด็กจะได้ทำความรู้จัก ยิ่งถ้าหากคนในครอบครัวยังคงสูบบุหรี่ด้วยแล้ว ก็คงจะเป็นไปไม่ได้ที่เยาวชนเหล่านั้นจะเชื่อในการรณรงค์...ต่อมาก็คือสังคมในโรงเรียนซึ่งสิ่งสำคัญคือ การคบเพื่อน เยาวชนมักจะทำอะไรตามเพื่อน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยไม่คำนึงถึงคุณและโทษที่จะเกิดกับตนเองในอนาคต สิ่งสุดท้ายที่ควรจะทำให้ความสำคัญและสอดคล้องดูแลเป็นอย่างมากก็คือ สื่อสารสนเทศทั้งหลาย ซึ่งมีส่วนสำคัญในการช่วยสร้างค่านิยมในการไม่สูบบุหรี่ให้แก่เยาวชน...แต่ถ้าเป็นไปได้ในอนาคตตอยากให้มีการผลิตบุหรี่หรือจัดการขั้นเด็ดขาดกับพ่อค้าแม่ขาย ก็คงจะทำให้ปัญหาด้านเด็กและเยาวชนที่ติดบุหรี่มีน้อยลงจนไม่มีเลย ซึ่งจะเป็นผลดีมากแก่โลกของเรา”

นักเรียนแกนนำคนที่ 2

“ปลูกฝังให้เยาวชนทำกิจกรรมกับครอบครัวมากๆ ปลูกฝังตั้งแต่เด็กๆ ว่าบุหรี่เป็นสิ่งไม่ดี และปรับสภาพแวดล้อมและสังคมให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น...ควรมีกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการซื้อขายบุหรี่ในหนักและรุนแรงมากขึ้น มีการรณรงค์เรื่องการไม่สูบบุหรี่อย่างต่อเนื่องและจริงจัง มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับสุขภาพและบุหรี่ ในสถานศึกษา โดยเน้นถึงโทษของบุหรี่เป็นหลักสร้างแกนนำที่จะเป็นผู้รณรงค์ภายในโรงเรียน และแกนนำต้องมีความมั่นคงและเข้มแข็งในการที่จะรณรงค์ในเรื่องบุหรี่และที่สำคัญทุกฝ่ายในโรงเรียน บ้าน และสังคม ต้องช่วยกันต่อต้าน และพัฒนาสังคม”

นักเรียนแกนนำคนที่ 3

.....